

Islam Nets norske salafisme

Dawa, formidling og tilpasning til en norsk kontekst

Lasse Kristoffer Grotdal

Masteroppgave i religionshistorie

60 studiepoeng

Institutt for kulturstudier og orientalske språk

UNIVERSITETET I OSLO

Høst 2015

Islam Nets norske salafisme

Dawa, formidling og tilpasning til en norsk kontekst

Lasse Kristoffer Grotdal

Masteroppgave i religionshistorie ved Institutt for kulturstudier og orientalske språk

Universitetet i Oslo

Høst 2015

Copyright Lasse Kristoffer Grotdal

År 2015

Islam Nets norske salafisme: *dawa*, formidling og tilpasning til en norsk kontekst.

Lasse Kristoffer Grotdal

<http://www.duo.uio.no>

Trykk: Copycat Forskningsparken

Sammendrag

Denne masteroppgaven er en analyse av den muslimske ungdomsorganisasjonen Islam Nets tilpasninger av global salafisme til en norsk kontekst. Med utgangspunkt i Islam Nets aktiviteter på internett, i deres egne arrangementer og i media, belyser denne masteroppgaven Islam Nets ulike formidlingsstrategier overfor forskjellige grupper. Oppgaven viser hvordan Islam Nets fokus på *dawa*, en form for misjonering, ligger til grunn for organisasjonens tilpasninger og formidlingsstrategier.

Salafismen kjenntegnes blant annet ved en bokstavtro lesning av Koranen, sosial konservatisme og en søken tilbake til et forestilt opprinnelig islam. Oppgaven viser hvordan Islam formidler salafismen til unge norske muslimer gjennom et popularisert format, og med en imøtekommenhet for de unge muslimenes norske hverdag. Islam Net tilpasser også sitt budskap overfor ikke-muslimer. Organisasjonen forsøker med sine tilpasninger å tiltrekke seg et stort publikum, for så å gradvis lede dem over mot sine salafi-idealer. Oppgavens siste del viser hvordan Islam Net i norsk offentlighet forsøker å posisjonere seg som den eneste muslimske organisasjonen som ikke gir opp islams prinsipper for å blidgjøre storsamfunnet, samtidig som de forsøker å bli akseptert av medier, politikere og befolkning. Gjennom et *glocalization*-perspektiv argumenterer denne masteroppgaven for at Islam Nets salafibudskap tilpasset en norsk kontekst, utgjør et spesifikt norsk uttrykk for global salafisme.

Forord

Arbeidet med denne masteroppgaven har vært utfordrende og lærerikt. Jeg vil rette en stor takk til dere som har hjulpet meg på veien. Særlig vil jeg takke Hanne og pappa for uvurderelig hjelp med korrekturlesning.

Det er kanskje en klisjé, men allikevel sant at det ville vært langt tyngre å gjennomføre denne masteroppgaven, hadde det ikke vært for det fantastiske miljøet på lesesalen. Dere har både lettet på humøret når jeg har vært sliten, kommet med gode innspill og diskusjoner og generelt gjort de lange dagene på lesesalen veldig hyggelige.

Jeg vil også rette en takk til Osloforskning ved Universitetet i Oslo og Oslo kommune som fant prosjektbeskrivelsen verdig et stipend.

Og ikke minst takk til veileder Ragnhild Zorgati som viste interesse for prosjektet fra første stund, og som hjalp meg inn på riktig spor. Samtalene med deg har vært til stor hjelp.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	2
1.1	Tema og forskningsspørsmål	2
1.2	Oppgavens oppbygning.....	3
1.3	Teori.....	4
1.4	Metode	7
1.5	Tidligere forskning.....	11
2	Salafisme.....	17
2.1	<i>Aqida</i> og metode	18
2.2	Historikk og wahhabisme	20
2.3	Kategoriseringer	22
2.4	Salfismen som global og lokal.....	24
2.5	Salafisme i Vesten	25
2.6	Sentrale salafikonsepter og Islam Net.....	28
2.6.1	<i>Dawa</i> og <i>hisba</i>	29
2.6.2	<i>Al-wala' wa-l-bara'</i>	31
2.7	Islam Net som salafier	34
3	Islam Net og <i>dawa</i> mot muslimer.....	36
3.1	Peace Conference Scandinavia – et vekkellesmøte for ungdommen.....	37
3.2	Mobilisering.....	40
3.2.1	«Lik og del for å tjene <i>ajr</i> »	43
3.3	Imøtekommenhet	44
3.4	Autoritet.....	46
3.4.1	Islam Nets autoritative posisjon	47
3.4.2	Produksjon av, og henvisning til, autoritativt materiale på nett	48
3.4.3	Implementeringen av salafimetodikk i facebookdiskusjoner.....	49
3.5	Hvordan leve som god muslim i Norge	50
3.5.1	Legitimering av tilstedeværelsen.....	50
3.5.2	Rollen som muslim i Vesten.....	51
3.5.3	Demokrati og politisk deltakelse.....	52
3.5.4	Vennskap med ikke-muslimer.....	53
3.5.5	<i>Halal</i> -jobber	55
3.5.6	Utdannelse og renter	57
3.5.7	Institusjoner	57
3.6	Grensedragningen mot andre muslimer	58
3.7	Den syriske borgerkrigen	60
3.7.1	Kampen mot Assad-regimet	61
3.7.2	Humanitær innsats	62
3.7.3	Den Islamske Stat (IS)	62
3.8	Konklusjon	63
4	<i>Dawa</i> mot ikke-muslimer	65
4.1	Nettsteder	65
4.2	<i>DawahSkolen</i>	69
4.2.1	Gate- <i>dawa</i>	71
4.3	Konvertitt.no	72
4.4	Konklusjon	73

5	Formidlingsstrategier overfor storsamfunnet.....	74
5.1	«Bare vanlige muslimer»	74
5.2	Kontroverser i media	76
5.2.1	Islam Net snur kritikken tilbake mot kritikerne.....	79
5.2.2	Kritikk av predikantene.....	82
5.2.3	Studentforeningsdebatten.....	86
5.3	Forsiktigheten.....	88
5.4	Sekulær diskurs og menneskerettigheter.....	90
5.5	«Jeg elsker Muhammed, ikke Charlie»	92
5.6	Radikalisering.....	93
5.6.1	Islam Nets posisjonering.....	101
5.7	Konklusjon	104
6	Avslutning	107
6.1	Fremtidig forskning	110
	Litteraturliste	112
	Andre kilder	114

1 Innledning

1.1 Tema og forskningsspørsmål

Den Oslo-baserte salafistiske ungdomsorganisasjonen Islam Net har siden oppstarten i 2008 utviklet seg til å bli en markant stemme i det offentlige ordskiftet, og den er i dag trolig den største muslimske ungdomsorganisasjonen i Norge (Linge, 2013b, s. 40). Islam Net oppgir å ha 2.000 betalende medlemmer, og de følges av flere enn 16.000 på *Facebook*. Dette gjør i seg selv gruppen verd en studie, men ikke minst er Islam Net interessante fordi de representerer et uttrykk for islam som ikke tidligere har vært spesielt utbredt i Norge – særlig ikke i offentligheten. Med sitt utadvendte budskap forankret i salafismen, har Islam Net bidratt til å flytte grensene for hvordan muslimer snakker om islam i norsk offentlighet, der mer dialogorienterte aktører som Islamsk Råd Norge tidligere dominerte.

Salafismen er en teologisk retning innen islam som kan karakteriseres som strengt puritansk, og som kjennetegnes av en søken tilbake til et forestilt autentisk, opprinnelig islam, noe som innebærer en bokstavtro lesning av Koranen og en stor vektlegging av å følge forbildet satt av profeten og hans følgesvenner. Salafismen omtales ofte som en global bevegelse med ulike lokale uttrykk. I Norsk offentlighet oppfattes salafismen som kontroversiell, og Islam Net har siden oppstarten i 2008 vært gjenstand for mye kritikk i media. Islam Net har et svært offentlig og aktivistisk uttrykk, noe som har bidratt til å gjøre dem både synlig og omstridt. Islam Nets fremste anliggende er å drive *dawa*, å spre sitt budskap til flest mulig. Dette retter de både mot muslimer og ikke-muslimer.

Denne masteroppgaven ser Islam Net som et lokalt uttrykk for globalisert salafisme slik den er definert i forskningslitteraturen. Oppgaven ser nærmere på hvordan Islam Net tilpasser den globale salafismen til sin lokale kontekst og på hvordan hensyn til *dawa* er et overordnet prinsipp for slike tilpasninger. For å gjøre dette tar oppgaven utgangspunkt i en idealtypisk fremstilling av global salafisme. I tillegg benyttes Olivier Roys teorier om global salafisme som et objektivt og dekolonialisert uttrykk for islam som kan fylles med nye kulturelle uttrykk i møte med ulike lokale kontekster. Oppgaven benytter også *glocalization theory*, som belyser hvordan det globale og det lokale ikke står i motsetningsforhold eller konflikt til hverandre, men heller bør ses som to sider av samme sak. Dette perspektivet ligger til grunn for oppgavens analyse. I tillegg til å studere Islam Nets tilpasninger, er det denne oppgavens mål å gi et generelt bilde av Islam Nets salafisme og deres *dawa*-strategier

overfor muslimer, ikke-muslimer og storsamfunnet. Oppgaven tar for seg strategiene ledelsen i Islam Net synes å ha overfor disse gruppene ved å analysere ulike sosiale plattformer som Islam Net bruker. Den ser i liten grad på hvordan deres publikum og medlemmer forholder seg til dette budskapet. Empirien bak studien består av Islam Nets offentlige uttrykk – hva som formidles og hvordan. Dette inkluderer tekster Islam Net har publisert på sine nettsider, videoer de har produsert og lagt ut på nett, deres aktiviteter på sosiale medier og leder Fahad Qureshis deltakelse i offentlig ordskifte. I tillegg har jeg deltatt på to konferanser Islam Net arrangerte i 2014 og 2015. Tidligere forskning om Islam Net ligger også til grunn.

1.2 Oppgavens oppbygning

I oppgavens første del presenteres de teoretiske perspektivene som ligger til grunn for studien og hvordan jeg har gått frem metodisk. I tillegg presenteres det lille som finnes av tidligere forskning på Islam Net, blant annet Marius Linges masteroppgave fra 2013, og hvilke perspektiver som ligger til grunn der. I presentasjonen av Linges studie blir også noen av hans funn lagt frem. Dette vil fungere som relevant bakgrunnsinformasjon for leseren av min oppgave, og som en introduksjon av Islam Net og organisasjonens bakgrunn.

I kapittel 2 konstrueres en idealtypisk fremstilling av global salafisme basert på nyere forskning. Her presenteres typiske trekk ved salafismen. Gjennom å se nærmere på hvordan salafismen kategoriseres, vil leseren få et inntrykk av mangfoldet i hvordan forskjellige aktører implementerer salafismen i ulike kontekster. I tillegg vises det til enkelte eksempler på hvordan salafismen har kommet til uttrykk i Europa, og kapittelet viser hvordan lokale manifestasjoner av global salafisme uunngåelig fører med seg tilpasninger av budskapet. Til sist ser kapittelet nærmere på de sentrale salafikonseptene *dawa*, *hisba* og *al-wala' wa-l-bara'* og hvordan Islam Net tolker og forholder seg til disse.

Kapittel 3 tar for seg den delen av Islam Nets *dawa* som er rettet mot muslimer. Kapittelet viser hvordan Islam Net har tilpasset sitt budskap til et publikum bestående av unge norske muslimer. For å nå ut så bredt som mulig benytter Islam Net et popularisert format, blant annet med karismatiske engelskspråklige predikanter, og de tar opp temaer som angår ungdommen. I tillegg er de gjennomgående imøtekommende når det gjelder de unge norske muslimenes hverdag. På denne måten tiltrekker Islam Net seg et stort publikum, for så gradvis å lede dem over mot gruppens salafi-idealer. Kapittelet belyser hvordan Islam Net spiller på et narrativ om et islamkritisk samfunn, og hvordan de mobiliserer til sitt eget *dawa*-prosjekt ved å presentere dette som løsningen på problemene unge muslimer opplever i

Norge. Islam Net mobiliserer også ungdommen gjennom en retorikk der de hevder å representere det autentiske, sanne islam, uten foreldregenerasjonens vektliggning av det som ifølge Islam Net er kulturelle elementer. Sentralt i Islam Nets *dawa* mot muslimer er råd om hvordan de unge muslimene kan leve som gode muslimer i Norge – hvordan de skal forholde seg til samfunnsdeltakelse, politikk, sine ikke-muslimske venner og det motsatte kjønn. De siste årene har Islam Net også fokusert særlig på å imøtegå og diskreditere terrororganisasjonen IS' ideologi. Dette kom som en reaksjon på at stadig flere unge norske muslimer reiste til Syria for å delta i borgerkrigen der.

Kapittel 4 tar for seg den delen av Islam Nets *dawa* som er rettet mot ikke-muslimer og viser hvordan Islam Net har utarbeidet omstendelige og spissede argumenter for å overbevise nordmenn med ulike utgangspunkt om å akseptere islam. Argumentasjonen er tilpasset et norsk publikum og er preget av Islam Nets narrativ om nordmenns fordommer mot islam og muslimer.

I kapittel 5 diskuteres Islam Nets formidlingsstrategier overfor storsamfunnet. Kapittelet går gjennom deler av norsk offentlig debatt om Islam Net, og hvordan organisasjonens har posisjonert seg i denne. Jeg vil hevde at måten Islam Net uttrykker seg i offentligheten i stor grad er påvirket og formet av et kritisk mediefokus, og den er i hovedsak defensiv. Samtidig streber Islam Net etter definisjonmakten over islam i offentligheten. De insisterer på å holde fast ved sin islamforståelse, også når den utsettes for kritikk. Ved å fremstå som prinsippfaste på vegne av islam, må Islam Nets formidlingsstrategier overfor storsamfunnet også ses som et uttrykk for deres *dawa* mot muslimer. Islam Net forsøker å oppnå en status som en seriøs og respektert representant for Norges muslimer. De er opptatt av å sikre muslimers rett til å praktisere sin religion fullt ut og å imøtegå kritiske røster. Kapittelet tar også for seg den offentlige debatten om Islam Nets rolle angående radikaliseringsprosesser blant unge muslimer, og hvordan Islam Net har benyttet denne debatten som en anledning til å posisjonere seg som en positiv aktør i det norske samfunnet. Samtidig diskuterer kapittelet Islam Nets rolle kritisk og drøfter hvordan organisasjonen både kan ha medvirket til og motvirket radikaliseringsprosesser blant unge norske muslimer.

1.3 Teori

As Olivier Roy argues, one of the primary objectives of neo-fundamentalist groups like the Salafis is "deculturation" – they seek to strip Islam as practiced into its pristine elements by jettisoning folk customs and delinking Islam from any cultural context. This makes Salafis agents of the new globalized Islam – their creed is explicitly intended to transcend local space,

traditions, and religious authority by connecting Muslims to an imagined community of true believers. (sic) (Wiktorowicz, 2006, s. 210)

Alle lokale uttrykk for salafisme forholder seg på ulike måter til en forestilt *global* salafisme og implementerer og tilpasser denne på ulikt vis til sine lokale kontekster. Islam Net er intet unntak. For å belyse deres tilpasning av global salafisme til en norsk kontekst, vil denne masteroppgaven benytte teorien om *glocalization*. Denne termen er en sammensetning av ordene *globalization* og *localization* og er ment å belyse det komplekse samspillet mellom det globale og det lokale. Termen ble popularisert av sosiologen Roland Robertson (1995). Robertson kritiserte hva han mente var en forenklet forståelse av globalisering som i for stor grad omtalte globalisering som standardisering, og som så det globale og det lokale som binære motsetninger. Formålet med *glocalization*-termen var blant annet å belyse hvordan globale ideer og strømninger blir adaptert og reformulert ulikt i forskjellige lokale kontekster, og hvordan det globale eksisterer gjennom ulike lokale manifestasjoner og som nettverk av lokaliteter. *Glocalization* beskriver hvordan det lokale må tilpasse seg det globale, og samtidig hvordan det globale ikke kan være globalt annet enn som tallrike variasjoner av det lokale (Beyer, 2013, s. 43). Om globaliseringen av vestlig populærkultur skriver Robertson:

(...) it should be emphasised that the virtually overwhelming evidence is that even "cultural messages" which emanate directly from "the USA" are differentially received and interpreted; that "local" groups "absorb" communication from the "center" in a great variety of ways. (sic) (Robertson, 1995, s. 38)

Utgangspunktet for denne masteroppgavens analyse av Islam Net er å se salafisme som et globalisert uttrykk for islam. Her ligger blant annet Olivier Roys analyse av neofundamentalisme til grunn. Salafismen som global utdypes også i kapittel 2.

Olivier Roy (2004, 2007, 2010) definerer salafisme som et av flere uttrykk for neofundamentalisme innen islam. Dette innebærer en konservativ, bokstavtro islam som avviser eller nedtoner den nasjonale staten til fordel for en global *ummah*. Han knytter dette til islams *detritorialisering*: *Ummahen* har ikke lenger noe med en geografisk enhet å gjøre, men må forstås i abstrakte termer. Detritorialiseringen av islam innebærer religionens adskillelse fra sted og en forvitring av tradisjonell sosial autoritet over religion. Tradisjonell autoritet svekkes som følge av migrasjon fra muslimske land til Vesten, og gjennom prosesser som forgår lokalt. I sammenheng med dette omtaler Roy neofundamentalisme og salafisme som *dekulturalisert*. Med dette mener Roy at religionens adskillelse fra konkrete steder har ført til et eksplisitt skille mellom religion og kultur i aktørenes diskurs. Salafismen

innebærer en søken etter et autentisk, opprinnelig islam strippet for lokal kultur og tradisjon. Islam postuleres som en ahistorisk enhet uavhengig av tid, sted og kultur, og som utelukkende utgår fra de hellige tekstene. Denne prosessen omtaler Roy som islams *objektivering*. Et slikt objektivert islam er grunnleggende globalt og tilpasset en globalisert verden. Lokale variasjoner i tro og praksis viskes ut, og *ummahen* samles som en forestilt enhet, utelukkende definert ved individers tilskrivelse til det globale, ahistoriske islam. På denne måten kan salafismen forstås som en (forestilt) global størrelse. Det deterritorialiserte, dekulteraliserte og objektiverte ved neofundamentalismen, eller mer spesifikt salafismen, gir den, ifølge Roy, et rom som igjen kan fylles med andre kulturelle impulser. Den *akkulturaliseres*:

Roy defines neo-fundamentalism as a strategy of simultaneous deculturalization and acculturation, i.e. it strips Islam of the cultures of the Middle East and North Africa at the same time as it accommodates Islam with everyday life in the West. (Mårtensson, 2014, s. 192)

Dette gjør salafismen tilpasningsdyktig i møte med ulike kulturelle kontekster. For eksempel kan modernitet, vestlig popkultur og diverse lokale kulturelle uttrykk akkulturaliseres og bli en del av salafismens uttrykk. Sett i sammenheng med *glocalization*, kan salafisme som et globalisert produkt forstås som *glocal* gjennom dens ulike lokale akkulturaliseringer. *Glocal* innebærer her både lokale tilpasninger *til* og *av* den globale salafismen.

For denne masteroppgaven er tilpasning et sentralt begrep. På den ene siden tar oppgaven utgangspunkt i en idealtypisk¹ fremstilling av hva global salafisme utgjør (se kapittel 2), og argumenterer for at det er gode grunner til å se Islam Net som et uttrykk for salafisme. På den andre siden undersøkes Islam Nets lokale kontekst og deres tilpasninger av det globale i implementeringen og formidlingen av salafismen. Tilpasningsbegrepet innebærer i denne sammenheng visse utfordringer. Å legge til grunn en påstand om at Islam Net tilpasser sitt budskap fra en global størrelse, kan lede til implisitt å tilskrive Islam Net ideer de tilpasser seg *fra*, uten at det er empirisk belegg for det. Med bruk av tilpasningsbegrepet står denne oppgaven i fare for normativt å definere hva «ekte» salafisme

¹ Max Weber konstruerte konseptet «idealtipe» som et rammeverk og utgangspunkt for analyse av sosiale og kulturelle fenomener. Heller enn en generalisering, er en idealtipe en bevist overdrivelse som fungerer som modell for sammenligning og analyse. Idealtypen lister opp «typiske» trekk ved et fenomen. Et konkret uttrykk for dette fenomenet trenger ikke svare til samtlige av idealtypes «typiske trekk» (Pals, 2006, s. 155–157).

er, og samtidig påstå at Islam Nets salafisme er noe annet. Dette er ikke hensikten. Å benytte en idealtypisk fremstilling av global salafisme som utgangspunkt for sammenligning, er ment som et perspektiv som vil kunne belyse interessante sider ved Islam Net og deres uttrykk. *Glocalization theory* påpeker nettopp at det globale og det lokale *ikke* er i konflikt med hverandre, men snarere at de ikke kan forstås uavhengig av hverandre, og at lokale tilpasninger er en uunngåelig del av det globale. Det globale er på samme tid en abstrakt, imaginær størrelse og summen av varierte lokale manifestasjoner – det universelle og det partikulære står ikke i et motsetningsforhold. Islam Nets salafisme forstås altså i denne oppgaven som et partikulært uttrykk for noe universelt – et lokalt tilpasset uttrykk for en global salafisme.

Dawa, en form for misjonering, trekkes frem av Islam Net som helt sentralt. For dem er *dawa* en religiøs plikt og organisasjonens viktigste anliggende. Denne masteroppgaven legger til grunn en hypotese om at hensyn til *dawa* både informerer Islam Nets tilpasninger av salafismen og er det som legitimerer disse tilpasningene. Når hensynet til *dawa* er overordnet andre hensyn, kan dette gi Islam Net et relativt vidt tilpasningsrom. Det empiriske grunnlaget for oppgaven består nesten utelukkende av offentlig tilgjengelig kommunikasjon fra Islam Net, noe som innebærer et begrenset innsyn i hva som faktisk ligger bak deres valg, motivasjoner, og hvordan de selv legitimerer dette. Som det utdypes i neste underkapittel, har jeg ikke intervjuet Islam Net. Hypotesen er et verktøy for å gi mulige forklaringer på organisasjonens tilpasninger. Gjennom å se Islam Nets uttrykk og formidling i et *dawa*-perspektiv, kan plausible forklaringer tre frem. Perspektivet vil kunne bidra til å gi en viss innsikt i intensjonene som ligger bakenfor det empiriske materialet. Dette er ikke ment som eksklusive forklaringer, men som en av flere mulige måter å tilnærme seg materialet.

1.4 Metode

Denne masteroppgaven har som mål å beskrive Islam Nets *dawa* og organisasjonens tilpasninger av global salafisme til en norsk kontekst. Det er Islam Nets ledelses prosjekt som beskrives. Empirien bak studien består i hovedsak av offentlig tilgjengelig materiale. Islam Net er en åpent misjonerende organisasjon som i stor grad benytter seg av internett for å nå ut med sitt budskap. Den driver en rekke nettsider, facebooksider og -grupper og en youtubekanal med flere hundre egenproduserte videoer. Islam Net arrangerer også en rekke kurs, seminarer og konferanser, og enkelte av disse er åpne for allmennheten. Deltakende observasjon ved to konferanser inngår i oppgavens empiri. I tillegg er Islam Net, ved leder

Fahad Qureshi, en aktiv deltaker i offentlig samtale og debatt. Debatt om og med Islam Net i avis og TV er sentrale kilder for masteroppgaven. Jeg har ikke foretatt intervjuer med Islam Net. Dette har flere årsaker som blir belyst under.

I Islam Nets kanaler på internett er det svært mye materiale å ta av – langt mer enn at det verken er mulig eller hensiktsmessig å lese eller se alt innenfor rammene av en masteroppgave som denne. Jeg har heller ikke foretatt en systematisk utvelgelse av dette materialet. Jeg har fulgt organisasjonens aktiviteter på internett tett over en periode på cirka to år, og ettersom problemstillingen for masteroppgaven er blitt utviklet, har jeg samlet inn materiale jeg regnet som relevant for oppgavens analyse. Det er altså oppgavens perspektiv og problemstilling som er utgangspunktet for hvilke data som er samlet inn. Derfor er det en viss fare for at utvalget er skjevt og ikke representativt for Islam Nets budskap. Men jeg har som sagt fulgt organisasjonen tett over en lengre periode, og jeg vil argumentere for at både utvalget og analysen gir et relativt presist bilde av organisasjonen. Analysen av Islam Nets internettaktiviteter er i hovedsak basert på mine observasjoner. Ofte er konkrete referanser til Islam Nets internettaktiviteter kun ment som eksempler på et generelt budskap eller en trend.

Fra Islam Nets nettsider har jeg samlet tekster som har gitt svar på eller belyst aspekter ved organisasjonens budskap eller formidlingsstrategier innenfor et gitt tema. Blant annet har jeg søkt etter tekster som kan utdype noe jeg har sett eller hørt Islam Net snakke om i en annen setting. Dette kan for eksempel være artikler fra Islam Nets nettside *islamnet.no*, eller deres utvalgte og oversatte *fatwaer* fra *islamqa.no*. Jeg har også nærlest nettstedene som Islam Net har opprettet for *dawa* mot ikke-muslimer. På Islam Nets youtubekanal og på nettstedet *islamqav.com* har organisasjonen publisert et stort antall egenproduserte videoer. Disse består i hovedsak av opptak av forelesninger fra deres innhentede predikanter og utgjør godt over 100 timer video. Også her har jeg søkt opp videoer etter tema. Jeg har sett på både budskap og formidlingsstrategier i Islam Nets tekster og videoer på nett.

Islam Net er også aktive på *Facebook* og drifter en rekke grupper og sider. Jeg har særlig fokusert på organisasjonens største arena på *Facebook*, facebookgruppen «Islam Net – Misoppfatninger om Islam», som har mer enn 16.000 medlemmer. Facebookgruppen er en viktig formidlingsarena for Islam Net, og jeg har fulgt denne tett over to år. Her poster Islam Net mye av sitt eget materiale, som lenker til artikler, *fatwaer*, videoer og arrangementer. Det av Islam Nets materiale som har blitt postet på *Facebook*, er blitt viet særlig interesse, fordi Islam Net har prioritert å kommunisere dette i sin største kommunikasjonskanal. Organisasjonen – og særlig leder Fahad Qureshi – poster også jevnlig tekst i gruppen, blant annet som kommentar til en lenke. I tillegg er facebookgruppen diskusjonsarena for mange

unge muslimer. Jeg har sett nærmere på Islam Nets deltakelse i disse diskusjonene, hvordan de har operert som moderatorer, og hvordan de har håndhevet sine retningslinjer. Fordi det postes en rekke innlegg i gruppen daglig, og det ikke er mulig å fremskaffe permanente lenker til innleggene, har jeg tatt skjermbilder av de innleggene som har vært av interesse for min studie. Datamaterialet fra *Facebook* består altså av mine egne observasjoner der over tid. Med sine flere tusen medlemmer regner jeg uttalelser i facebookgruppene som offentlige ytringer.

I april 2014 og mars/april 2015 deltok jeg på Islam Nets største arrangement, den årlige *Peace Conference Scandinavia* – en konferanse over tre dager der Islam Net henter inn en rekke populære predikanter fra utlandet. Konferansen er åpen for alle og tiltrekker seg anslagsvis 1.000 deltakere hver dag. På disse konferansene deltok jeg som observatør og noterte det som ble sagt fra scenen, samt generelle observasjoner om arrangementet og deltakerne der, samt hvordan jeg ble mottatt som en av få ikke-muslimer som var til stede. Jeg hadde også samtaler med enkelte Islam Net-medlemmer og en kort prat med leder Fahad Qureshi. I oktober 2015 oppsøkte jeg Islam Nets *dawa*-stand på Karl Johans gate i Oslo og noterte mine erfaringer derfra. Dette inkluderer en lengre samtale med to av Islam Net-medlemmene som sto ved standen. Jeg har vært helt åpen om mitt masterprosjekt med alle jeg har snakket med fra Islam Net.

Islam Net er blitt omtalt i mer enn 2.000 artikler i norske aviser og nettsider siden organisasjonens oppstart i 2008. Mange av disse har riktignok vært forskjellige mediehus som har gjengitt en opprinnelig artikkel. Jeg har lest store deler av avisartiklene og kommentarene om Islam Net i norske medier, i tillegg til alt Islam Net har skrevet av kronikker og leserinnlegg. Heller ikke her ligger en systematisk utvelgelse til grunn. Etter som jeg har lest igjennom tekstene, har jeg valgt ut tekster som er av interesse for denne studien. I kapittel 5 ser oppgaven nærmere på norsk offentlig debatt om Islam Net. Her refereres det til en rekke artikler og kommentarer som til sammen er ment å gi bilde av hvordan Islam Net er blitt omtalt i norske medier, og hvordan organisasjonen har posisjonert seg selv i offentligheten fra oppstarten i 2008 og frem til høsten 2015. I tillegg viser oppgaven til enkelte av Fahad Qureshis opptredener i debattprogrammer på TV og nett-TV.

Mesteparten av Islam Nets *dawa*-aktiviteter foregår i åpne fora, noe som gjør en studie som denne mulig. Det er ved å ta utgangspunkt i Islam Net slik de fremstår gjennom sine offentlige kanaler, at jeg forsøker å svare på denne masteroppgavens problemstilling. Det er samtidig deler av Islam Nets *dawa* jeg ikke har tilgang til, som enkelte kurs og

seminarer. Det ligger en potensiell svakhet i at dette ikke er del av min analyse, fordi man ikke kan utelukke forskjeller mellom det som formidles i lukkede og åpne fora.

I arbeidet med denne masteroppgaven har jeg ikke valgt å forsøke å intervju Islam Nets ledelse. Det er flere grunner til dette. For det første er oppgavens problemstilling og perspektiv rettet mot organisasjonens offentlige uttrykk, og intervjuer ville havnet på siden av dette. For det andre er det grunn til å anta at intervjuer ville vært vanskelig å få til. Både Marius Linge og Sindre Bangstad har forsøkt å få til intervju med Islam Net, men har ikke lyktes med dette uten å måtte bryte med noen akademiske prinsipper. Fahad Qureshi krevde å lese og godkjenne alt Linge hadde skrevet før han eventuelt kunne stille til intervju, og både Linge og Bangstad måtte sende alle spørsmål på forhånd. Bangstad måtte også unnlate spørsmål om Islam Nets syn på sekulære demokratier. De følte det ikke var akademisk forsvarlig å gi etter for disse kravene (Linge, 2013a, s. 24). Som det kommer frem av kapittel 5.3 i denne masteroppgaven, opererer Islam Net også med stenge krav for å stille til intervju i pressen. Et av disse kravene er at Islam Net ikke omtales som salafier fordi begrepet har negative konnotasjoner. Med tanke på at denne masteroppgaven tar utgangspunkt i Islam Net som et uttrykk for salafisme, er det nærliggende å anta at de ville vært skeptiske til å bidra. Denne kontrollerende siden ved Islam Net har gjort at jeg har regnet det som lite sannsynlig at intervjuer ville vært mulig å få til. Knyttet til ønsket fra Islam Net om å kontrollere hvordan organisasjonen fremstår, er det en tredje årsak til at jeg har valgt å la være å intervju dem. Det er grunn til å anta at Islam Nets uttalelser i et intervju ikke ville kunne gitt svar på det oppgaven ønsker å undersøke. Svarene deres ville trolig vært kalkulerter med mål om å fremstå i et best mulig lys. De ville neppe åpnet seg utover det som allerede fremgår fra media, og basert på det jeg har lest der fremstår Islam Nets retorikk i møte med journalister som forutsigbare. Et intervju fremstår ikke som interessant.

Deler av denne masteroppgavens kilder består av uttalelser fra predikantene som Islam Net har hentet inn, ikke Islam Net selv. Det kan innvendes at predikantenes uttalelser kun representerer deres egne meninger, og at dette ikke nødvendigvis gjenspeiler Islam Nets holdning. Jeg vil likevel argumentere for at en slik tilnærming er hensiktsmessig og viktig for å belyse Islam Nets budskap. For det første er dette predikanter Islam Net selv har hentet inn til sine arrangementer, og jeg benytter kun uttalelser predikantene har kommet i Islam Nets fora. Islam Net er avsender for predikantenes budskap og har blant annet produsert og lagt ut en rekke videoer av predikantenes foredrag i sine nettportaler. I tillegg innebærer Islam Nets salafisme et autoritetssyn som gjør dem avhengig av å kunne henvise til en autoritet for å komme med en uttalelse om islam. En stor del av Islam Nets budskap kommer nettopp

gjennom deres predikanter, og Islam Net presenterer predikantenes foredrag som fundert i islam og autoritative. Enkelte predikanter har dessuten særlig sterk tilknytning til Islam Net, og de benyttes hyppig. I hovedsak er det disse predikantene jeg viser til i denne masteroppgaven. Predikanten som har sterkest tilknytning til Islam Net, Haitham al-Haddad, har også uttalt at han regner seg som en del av Islam Net (Notater PCS 2015). På bakgrunn av dette vil jeg argumentere for at uttalelser fra innhentede predikanter i Islam Nets egne fora, representerer en viktig del av Islam Nets budskap og formidling.

1.5 Tidligere forskning

Fra før har det vært gjort én omfattende studie av Islam Net. Marius Linge (2013a) leverte i 2013 sin masteroppgave *The Islamic Network – A Case Study of how Salafi da'wa emerges, mobilizes and transforms in a Norwegian context*. Basert på denne studien har han senere skrevet artiklene «IslamNet – puritansk salafisme på norsk» (Bangstad & Linge, 2013), sammen med Sindre Bangstad, og «Den konservative muslimske vekkingen: om IslamNet, Profetens Ummah og salafismens fremvekst i Norge» (Linge, 2013b). Jeg vil her presentere Linges perspektiver i studiet av Islam Net, samt noen av hans funn som er relevant bakgrunnsinformasjon for denne masteroppgaven.

Linges studie er i stor grad basert på feltarbeid. Han deltok på en rekke av Islam Nets arrangementer, fulgte dem på internett utførte intervjuer. Han hadde som nevnt ingen informanter fra Islam Net, men snakket med tidligere medlemmer og aktører fra andre muslimske ungdomsorganisasjoner. Fokus for studien er å undersøke forholdene som førte til Islam Nets tilblivelse og utvikling. For å gjøre dette ser Linge nærmere på tre aspekter. For det første ser han på globale utviklingstrekk, som sammensmeltingen av salafisme og televangelisme og utviklingen av en globalisert *dawa*-metodologi. For det andre trekkes Islam Nets samarbeid med den britiske *dawa*-organisasjonen *The Islamic Education and Research Academy* (iERA)² frem. For det tredje undersøker han Islam Nets fremvekst i en norsk kontekst. Linge ser Islam Nets *dawa* i lys av et norsk *dawa*-felt, og han ser på organisasjonens fremvekst som del av en bredere «ung konservativ vekking» på 1990- og 2000-tallet.

I følge Linge har *dawa* gjennomgått en transformasjon og en modernisering siden slutten av 1800-tallet. Tradisjonelt var *dawa* primært rettet mot ikke-muslimer og var forbeholdt den religiøse eliten. Som en reaksjon på europeisk dominans, har *dawa* blitt

² <http://www.iera.org/> besøkt 28.11.2015

reformulert som et apologetisk «forsvar av islam» og den har i økende grad blitt rettet mot muslimer. Denne moderniseringen av *dawa* innebærer også en demokratisering – *dawa* har blitt en massebevegelse ledet av lekfolk (Linge, 2013a, s. 38–39). Indisk-sørafrikanske Ahmed Deedat (1918–2005) var den første til å benytte seg av metodene til karismatiske kristne, såkalte *televangelists*, for *dawa*. Via videokassetter nådde han på 1970- og 80-tallet ut til et globalt publikum med sine karismatiske forelesninger med budskap preget av apologetikk mot kristendom og en retorikk om å rette opp misoppfatninger om islam. Deedat var ikke utpreget salafi, men fikk likevel økonomisk støtte fra Saudi-Arabia. Med spredningen av satellitt-TV fra 1990-tallet av, ble såkalt *Islamic TV* populært, og Saudi-Arabia startet blant annet med TV-overføring av fredagsbønnen. Sørafrikanske Zakir Naik bygde videre på Deedats metoder og lanserte i 2006 den svært populære satellitt-TV-kanalen *Peace TV* via sin *dawa*-organisasjon *Islamic Research Foundation* (IRF) (etablert i 1991 i Mumbai). I motsetning til Deedat er Naiks budskap tydelig forankret i salafismen. Han er den fremste eksponenten globalt for sammensmeltingen av salafisme og televangelisme. Budskapet om å rette opp misoppfatninger om islam står sentralt, og *Peace TV* kringkastes i 125 land til mer enn to millioner seere. Naik er Islam Nets største inspirasjonskilde, og deres *dawa* tar i stor grad utgangspunkt i hans karismatiske televangelisme. Ideen om å «rette opp misoppfatninger om islam» står også helt sentralt hos Islam Net (Linge, 2013a).

Av globale utviklinger som har preget Islam Nets uttrykk, trekker Linge også frem spredning av salafidoktrine og -*dawa* som en del av Saudi-Arabias utenrikspolitikk siden andre halvdel av 1900-tallet. Dette resulterte i at salafi *dawa* fikk bredt nedslagsfelt verden over. Flere *dawa*-orienterte institusjoner ble opprettet, inkludert *al-Madhina International University* (etablert 1961), som blant annet hadde som mål å utdanne profesjonelle utenlandske misjonærer (Linge, 2013a, s. 50). Saudi-Arabia sto også for en massiv spredning av *dawa*-litteratur globalt. Ettersom den muslimske befolkningen i Europa vokste, ble også fokuset rettet spesifikt mot europeiske muslimer. I 1973 finansierte Saudi-Arabia opprettelsen av *Islamic Council of Europe* i London for å koordinere *dawa*-aktiviteter i Europa. For å nå ut så bredt som mulig, ble litteraturen i økende grad utgitt på engelsk og andre europeiske språk. I kombinasjon med et budskap om å forsvare islam fikk denne strategien særlig fotfeste blant marginaliserte muslimske minoriteter i Vesten (Linge, 2013a, s. 49–53).

I tillegg vektlegger Linge hvordan internett har demokratisert autoritetsforholdene, og at nettstedet som *Youtube* har vokst frem som den viktigste kanalen for salafi televangelisme, en trend Islam Net tar aktivt del i. En rekke online *fatwa*-banker spiller også en viktig rolle, som for eksempel salafi *fatwa*-banken islamqa.com som Islam Net benytter hyppig, og som

er anbefalt av Zakir Naik. Linge poengterer at slike moderne *dawa*-verktøy benyttes av aktører med et bredt spekter av doktrinelle retninger i islam verden over i et relativt standardisert format. Islam Net bygger følgelig sin *dawa*-metode på en bred global trend (Linge, 2013a).

Konkret henter Islam Net sin doktrine og *dawa*-metodikk fra den britiske *dawa*-organisasjonen iERA – en høyst profesjonell organisasjon med tilsynelatende god økonomi og med mål om å være senter for en global *dawa*-bevegelse. Organisasjonen ble stiftet i 2009 av den britiske konvertitten Abdur Raheem Green, som har vært en sentral skikkelse i britisk og europeisk salafisme siden 1990-tallet (Linge, 2013b). Green er kjent for sin karismatiske og lett tilgjengelige stil. iERA har tette bånd til Naiks IRF, og mange av predikantene som opptrer på *Peace TV* er tilknyttet iERA. Green synes å ha vært Islam Nets mentor, og i 2009 ble Islam Nets leder Fahad Qureshi invitert til iERAs lansering i London. Qureshi reiste dit sammen med et tidligere medlem av Islam Net som er en av Linges informanter. Ifølge informanten var det tydelig at iERA hadde ambisjoner om å etablere seg i Norge, og de ønsket Qureshi som samarbeidspartner for å oppnå dette (Linge, 2013a, s. 105 og 111–115). En rekke av predikantene som har deltatt på Islam Nets arrangementer, er tilknyttet iERA. Organisasjonen har også holdt kurs og opplæring i *dawa* for Islam Net og deres medlemmer. Koblingen mellom iERA og Islam Net er åpenbart sterk, men hvordan samarbeidet er organisert, er uklart. Uansett er det hevet over enhver tvil at Islam Net henter mye av sine *dawa*-metoder fra iERA (Linge, 2013a).

Den norske konteksten er som sagt også en sentral del av Linges studie. Linge ser Islam Nets fremvekst som del av en bredere tendens blant norske muslimer. Norsk islam var lenge dominert av etniske moskeer med målsetning å konservere de partikulære religiøse og kulturelle uttrykkene som den første generasjonen innvandrere brakte med seg i ikke-muslimske omgivelser. Fra slutten av 1980-tallet og utover 90-tallet vokste det frem multietniske ungdomsorganisasjoner som en reaksjon på dette. Disse hadde som mål å nå ut til et ungt publikum som ikke kjente seg igjen i de kulturelt betingede budskapene til moskeene. Ungdomsorganisasjonene vendte fokuset utover med et budskap om å forsvare islam i islamkritiske omgivelser. Denne utviklingen eskalerte på 2000-tallet i det Linge omtaler som «det islamkritiske tiår» etter terroranslagene i USA 11. september 2001. Terroren førte til et strengere kritisk søkelys mot islam og muslimer i media og ellers i befolkningen. Mange av de nye ungdomsorganisasjonene var tilknyttet moskeene, men Islam Net og sufi-orienterte al-Hidayah ble opprettet som selvstendige enheter. Islam Net ble opprettet som en liten gruppe ved Høgskolen i Oslo (HiO, i dag Høgskolen i Oslo og

Akershus, HiOA) i 2008. Alle de nye organisasjonene hadde til felles at *dawa* og aktivisme ble smeltet sammen i kombinasjon med et budskap om å forsvare og rette opp misoppfatninger om islam. Å imøtegå negative fremstillinger av islam ble ansett som en religiøs plikt i flere av organisasjonene utover 2000-tallet. Mange søkte i sammenheng med dette også etter et autentisk islam uavhengig av foreldregenerasjonens budskap som i større grad var forankret i deres opprinnelseslands kulturer. Dette knytter Linge til Roys dekulterisering av islam. For Linge beskriver Roys neofundamentalisme og dekulterisering en bredere tendens enn i denne masteroppgaven, siden den kun fokuserer på salafisme. Linge omtaler et skille som vokste frem mellom de unge muslimske aktivistene og foreldregenerasjonens islamske *establishment*. Dette omtaler han som «den unge konservative veknelsen». Til å begynne med var Islam Net en naturlig del av denne bevegelsen, og deres forbilder i Zakir Naik og predikanter fra *Peace TV* og *Youtube* – som Abdur Raheem Green og Yusuf Estes – var populære blant muslimsk ungdom før de etter hvert ble appropriert av Islam Net. Islam Net skilte seg først og fremst ut ved at de lyktes i å invitere populære predikanter fra utlandet til å foredra for norsk ungdom. I begynnelsen ble Islam Net, ifølge Linges informanter, oppfattet som nøytrale i henhold til doktrine. Gradvis tilnærmet de seg salafismen, noe som førte til at de mistet mye av sin opprinnelig brede appell. Til å begynne med hadde Islam Net bånd til moskeer som Islamic Cultural Center (ICC), men i tråd med deres gradvise nyorientering, ble disse etter hvert skiftet ut med mer salafi-orienterte moskeer som Tawfiq Islamic Centre, Alnor og Nur-Ul-Quran. Islam Net hadde også opprinnelig bånd til Tabligh Jama'at³ der Fahad Qureshis far hadde vært et aktivt medlem. Islam Nets nyorientering sammenfalt også med en tilsvarende utvikling i Qureshis lokale moské i Strømmen, Majid E-Aqsa, som på samme tid gikk fra primært å være Tablighi til å bli salafi, ifølge en av Linges informanter (Linge, 2013a).

Fra 2009 til 2012 mottok Islam Net økonomisk støtte gjennom Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU). Omtrent 70% av disse midlene stammer fra Norsk Tipping. Sett i lys av Islam Nets salafitilhørighet, fremstår dette som potensielt problematisk. All form for tilknytning til pengespill er å anse som forbudt om man følger den dominerende salafidoktrinen. At Islam Net ikke har mottatt støtte fra LNU siden 2012, bygger opp under Linges analyse om en gradvis tilnærming til salafiidealer. I 2012 søkte Islam Net også om støtte på 100.000 kroner fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). Dette ble

³ Global sunnimuslimsk misjonsbevegelse med røtter i sørøst-Asia. Trolig verdens største islamske grasrotsbevegelse. Konservativ pietistisk bevegelse som vektlegger *dawa* utført av lekfolk i deres nabolag og på reiser til andre byer (Reetz, 2014, s. 30–35).

innvilget under den forutsetning at aktiviteter finansiert av disse midlene ikke var kjønnssegregerte – noe Islam Net hadde praktisert ved tidligere arrangementer. Islam Net valgte å godta vilkårene, men dette ble ikke godt mottatt blant gruppens medlemmer. På *Facebook* ble Islam Net anklaget for å «selge ut» både seg selv og islam. Som følge av dette valgte de å gi pengene tilbake etter å ha rådført seg med predikanten Hussain Yee. Dette viser at Islam Nets utvikling mot strenge salafiidealer ikke kun er et resultat av Qureshi og den øvrige ledelsens prosjekt. Det har også skjedd som en tilpasning til medlemmenes ønsker (Linge, 2013a).

Islam Nets vending mot salafismen må følgelig ses i sammenheng med både deres etter hvert nære samarbeid med britiske iERA og forandringer i ledelsens og medlemsmassens ønsker lokalt. Islam Net har gått fra å være en liten gruppe muslimer på Høgskolen i Oslo med lav profil til å bli en betydelig aktør med en aktivistisk offentlig karakter. Linge knytter Islam Nets suksess til deres evne til å reformulere muslimsk ungdoms søken etter autensitet og deres følelse av å være marginalisert inn i et popularisert format. Salafi televangelisme fikk gode vilkår i det islamkritiske tiår.

Glocalization theory står sentralt i Linges analyse. For ham er det globale mer enn kun salafisme. Det inkluderer blant annet en globalisert modernisert *dawa*-metodologi, sammensmeltingen av salafisme og televangelisme og internett som global arena. Det lokale refererer til konkrete utviklingstrekk i det han kaller et norsk *dawa*-felt og «den unge konservative vekkelsen». Islam Net som *glocal* refererer følgelig til noe annet enn min oppgaves bruk av begrepet som er noe mer begrenset. Det globale er begrenset til salafisme, og det lokale refererer til et publikum bestående av unge norske muslimer og et norsk storsamfunn. Linge ser på Islam Nets tilblivelse og utvikling i lys av globale, internasjonale og lokale forhold, og *glocal* belyser for ham både Islam Nets tilblivelse og organisasjonens gradvise tilnærming til salafismen. Til forskjell fra Linge tar min masteroppgave utgangspunkt i at salafismen nå er en sementert del av organisasjonens budskap. *Glocalization* beskriver her Islam Nets tilpasninger av global salafisme til en norsk kontekst. Linges analyse tar i større grad utgangspunkt i det lokale. Linge omtaler også Islam Nets salafisme som mer moderat enn det budskapet som fremmes av deres saudiarabisk orienterte forbilder. Dette er en analyse jeg deler, og min masteroppgave ser nærmere på dette.

Også Ulrika Mårtensson (2014) har skrevet en artikkel om Islam Net, «*Harakī* Salafism in Norway: The Saved Sect Hugs the Infidels». Ved å anvende Michel de Certeaus diskursteori hevder Mårtensson at Islam Net tilbyr medlemmene en diskurs som gjør dem i stand til å motstå diskurser som rår i deres familier, andre islamske institusjoner og offentlige

institusjoner. Hun skriver at fordi «*Islam Net's members simultaneously participate in and resist Islamic as well as several other discourses, and through their subject position gradually modify all of them*», viser de Certeaus diskursteori at Islam Nets salafisme, i møte med norske institusjoner og diskurser, nødvendigvis får et spesifikt norsk uttrykk (Mårtensson, 2014, s. 198). Hun ser også Islam Net i lys av Jürgen Habermas' teori om demokratisk legitimitet. Habermas mener at selv argumenter som utfordrer det politiske systemets legitimitet, må inkluderes i offentlig diskurs for at systemet skal være legitimt. Religiøse interessegrupper kan her forstås som et problem, fordi deres argumenter kan være av en eksklusiv art som kan holde dem utenfor en felles samtale om samfunnets beste. Mårtensson mener Islam Net representerer en slik trussel. Hun legger ikke skylden for dette på Islam Net, men på offentlige institusjoners manglende evne eller vilje til å ta deres argumenter på alvor. Her refererer hun til at både IMDi og Universitetet i Oslo (UiO) krever at Islam Net ikke opererer med kjønnssegregerte møter, og at de ikke er villige til å lytte til argumenter om at dette er noe Islam Nets medlemmer selv ønsker. Konflikten med UiO blir diskutert i kapittel 5. Jeg vil også trekke frem Mårtenssons argumenter for at Islam Net tilbyr en diskurs som tillater medlemmene å imøtegå foreldrenes krav i kapittel 3.

2 Salafisme

Salafisme er et begrep som i akademia brukes for å beskrive en spesifikk teologisk strømning innen sunni-islam. Termen har blitt brukt i forskningen siden tidlig 1900-tall, men har også blitt brukt som egenbeskrivelse av diverse grupper gjennom hele islams historie (Haykel, 2013; Hegghammer, 2013). Selvbetegnelse er riktignok ingen forutsetning for å falle inn under kategorien. Det er ikke uvanlig for salafier å distansere seg fra termen og heller insistere på at de kun er sunni-muslimer, selv om salafi av noen fortsatt brukes som en hedersbetegnelse (Haykel, 2013). Termen stammer fra *al-salaf al-salih*, ofte forkortet som *salaf*, som henviser til de første generasjonene muslimer etter profeten Muhammeds død, gjerne presisert som de tre første generasjoner muslimer. Dette er fundert i en mye brukt *hadith* som siterer profeten Muhammed på at «*The best of my community [i.e., Muslims] are my generation, then those who come after them, then those who follow them*», og den grunnleggende forestillingen er at muslimene som var nærmest Profeten i tid og sted, er de beste forvalterne av hans budskap (Haykel, 2013, s. 33–34). Som følge av dette kjennetegnes salafier blant annet ved sterkt å vektlegge forbildet satt av *al-salaf al-salih*.

Som akademisk term beskriver salafisme et vidt spekter av grupper og bevegelser med svært ulike uttrykk – alt fra pasifister på den ene siden, til terrororganisasjoner, som al-Qaida, på den andre (Wiktorowicz, 2006, s. 213). Dette skyldes at termen i all hovedsak beskriver en teologisk retning, og den sier lite eller ingenting om politikk eller implementering av teologien i møte med ulike kontekster (Hegghammer, 2013, s. 248–250). Salafisme brukes i denne oppgaven som et utgangspunkt og et sammenligningsgrunnlag for å beskrive Islam Net og deres virke. For å gjøre dette, vil jeg først definere termen med utgangspunkt i hvordan den anvendes i dagens forskningslitteratur. Det er i stor grad en konsensus i akademia vedrørende hva og hvem termen beskriver. Med utgangspunkt i forskningslitteraturen konstruerer jeg her en form for weberiansk idealtipe over sentrale, gjennomgående og typiske aspekter som kjennetegner salafismen (Pals, 2006, s. 155–157). På denne måten ekskluderes ikke aktører som ikke opererer i samsvar med ethvert punkt i definisjonen. Kapittelet vil også kort vise til salafismebegrepets historikk og hvordan det står i relasjon til wahhabisme. Deretter presenteres de dominerende kategoriseringene av salafisme i forskningslitteraturen og eksempler på hvordan salafismen har kommet til uttrykk i Vesten. Til sist presenteres enkelte salafikonsepter og Islam Nets relasjon til disse, før en kort oppsummering av hvordan Islam Net svarer til salafismedefinisjonen.

2.1 *Aqida* og metode

Salafismens kjennetegn kan oppsummeres slik: tilsidesettelse av tradisjonelle autoriteter, som lovskolene, til fordel for en bokstavtro koranlesning og fokus på å følge profeten og *salafs* forbilde (*sunna*); en puritansk tilnærming med fokus på *tawhid*; en søken etter, og en påberopelse av, et autentisk, objektivt islam strippet for kulturelle elementer; Guds lov som hevet over alt annet, kontekstuavhengig og universell; antirasjonalisme. Grunnleggende innebærer dette to teologiske komponenter som «alle» salafier slutter seg til ifølge den konsensus som preger litteraturen: *aqida* og metode. *Aqida* (translitterert arabisk) oversettes ofte til det engelske uttrykket *creed*, og i mangel på en fullverdig norsk oversettelse (tro eller trossystem er trolig nærmest) anvendes *aqida* her. Begrepet refererer til grunnleggende lære, tro og doktrine – til Guds påbud for menneskene hva angår individuell tro og handling, rituell renhet og religiøs praksis.

Salafi *aqida* kjennetegnes av en strengt puritansk tilnærming der målet er å fjerne kulturelle elementer som har satt sitt preg på islam i historiens løp. Islam anses som en statisk størrelse, og salafier søker tilbake til det de anser som det autentiske islam slik det ble praktisert i profetens tid og blant *salaf*. Dette innebærer blant annet en etterligning av disse forbildenes praksis, gjerne ned i minste detalj. Eksempler på dette er mange salafiers hang til å kle seg i samsvar med Profeten og *sunna*, blant annet med ankelkorte bukser, eller at bønnens rituelle bevegelser svært detaljert skal følge profetens beskrivelser.

Det er søken mot det autentiske som styrer salafienes metode. For å finne tilbake til denne forestilte originalen, forkastes tradisjonelle autoriteter, og da særlig *taqlid*, blind imitasjon av en av de klassiske islamske lovskolene, og metoden består i direkte og bokstavtro lesning av Koranen og *hadith*. I denne tilnærmingen forkastes menneskelig rasjonalitet. Alle svarene som gjelder *aqida* er å finne i Koranen og *hadith* selv. Ingen andre kilder til kunnskap anerkjennes, og salafiargumenter må alltid underbygges med sitater fra skriften (Haykel, 2013). En religiøst lærd skal følgelig ikke *tolke* tekstene, men snarere lete frem svar som i utgangspunktet er å regne som selvforklarende. Hermeneutikk eksisterer ikke i denne forståelsen. Salafier hevder selv å lese tekstene slik de ble forstått av de første generasjonene muslimer. En lærds rolle er følgelig begrenset til en form for «*archeology of divine texts*» (Wiktorowicz, 2006, s. 210). Som følge av dette er det relativt lett å få status som lærd blant salafier sammenlignet med andre teologiske retninger, men lekfolk har til gjengjeld ingen anledning til å selv tolke skriften (Haykel, 2013, s. 36).

En stor vektlegging av *hadith* er også betegnende for salafismens metode, noe som kan ses som en naturlig konsekvens av fremhevelsen av *sunna* og de begrensninger som ligger i deres bokstavtro koranlesing. *Aqida* og metode informerer hverandre. Særlig har *hadith*-spesialist Nasir al-Din al-Albani, som fremmet strenge kriterier for *hadith*-autentisering, og som mente at mye sufipraksis var fundert i upålitelige *hadith*, blitt trukket frem (Brown, 2009, s. 256–258).

Konseptet som i størst grad ligger til grunn for salafi *aqida* og metode, er *tawhid* – et helt sentralt konsept i salafiteologi. I sin mest begrensede form refererer dette til Guds absolutte enhet. Quintan Wiktorowicz (2006) og Bernard Heykel (2013) beskriver salafiforståelsen av *tawhid* som bestående av tre komponenter. For det første er Gud skaperen som alene regjerer over universet (*tawhid al-rububiyya*). Konsekvensen av dette er at det kun er Guds lov, *sharia*, menneskene skal følge – i sin helhet. Denne loven anses som universell og lik uavhengig av tid og sted. For det andre er Gud unik og deler ingen karakteristikk med noe han har skapt (*tawhid al-uluhiyya*). For det tredje er det Gud, og Gud alene, som skal tilbes (*tawhid al-asma' wa-l-sifat*).

Tawhid som konsept gjennomsyrrer imidlertid langt mer enn salafienes gudsbilde. Guds enhet skal gjenspeiles i sinnene og handlingene til en god muslim. Guds lov regulerer ethvert aspekt ved menneskelig tro og handling, og å leve i tråd med Guds føringer og Profeten og *salafs* forbilde, er å leve et liv i tråd med *tawhid*. Enhver handling som er i overenstemmelse med salafiforståelsen av *sharia*, kan således anses som en form for tilbedelse. Handlinger som bryter med *tawhid* og *sharia* vil innebære underkastelse til noe annet enn Gud, være seg eget ego eller menneskelig innovasjon, noe salafier fordømmer på det sterkeste (Wiktorowicz, 2006, s. 209).

Arbeidet med å rense doktrinen til å være i tråd med *tawhid* er i stor grad knyttet til begrepene *bid'a* og *shirk*. *Bid'a* betyr innovasjon og henspiller på all tro og praksis som skjer i islams navn, men som ikke har presedens i Koranen eller *sunna* slik salafiene har definert dem. *Bid'a* er *sunnas* motsetning (Hamid, 2013, s. 388). Dette inkluderer ulike tolkninger av islam utviklet gjennom århundrene i ulike kulturelle kontekster, med det spennet av teologiske og juridiske tolkninger som foreligger. *Bid'a* kan også referere til importerte praksiser og konsepter som demokratiske politiske systemer.

Shirk på sin side forstås som *tawhids* motsetning og refererer til alt som bryter med Guds enhet – i sin enkleste form polyteisme. For å illustrere hvordan *shirk* forstås, kan vi benytte tredelingen av *tawhid* som ble presentert over. Den første delen omhandler at Gud regjerer alene, noe som innebærer at å følge menneskeskapte lover kan være et uttrykk for

shirk. Dette er et argument som fremmes av strengt apolitiske salafier (Salomon, 2013). Den andre delen omhandler Guds unike natur som adskilt fra alt annet. Å illegge noe eller noen guddommelige egenskaper, assosiere noe annet med Gud eller å benytte mellommenn i interaksjon med Gud, anses som alvorlige former for *shirk*. Dette har særlig blitt bruk for å diskreditere shiamuslimer og sufi-orienterte muslimer (Lacroix, 2013, s. 60). Den tredje delen av *tawhid* slår fast at kun Gud skal tilbes. Et eksempel på praksis som bryter med dette er å besøke gravplassene til sentrale skikkelser i islams historie. Anklager om tilbedelse av andre enn Gud er også en sentral del av salafiers fordømmelse av sufier og shiamuslimer (Haykel, 2013, s. 39; Wiktorowicz, 2006, s. 208–209)

Noah Salomon går så langt som å beskrive salafiers forståelse av *shirk* slik:

The idea that Islam cannot be followed partially, that all of God's commands must be implemented – from the most mundane to those on the most pressing matters of life – and that anything less than that amounts to shirk, to following an authority other than God, is a key characteristic of salafi thought. (Salomon, 2013, s. 164)

I lys av den gjennomgripende *tawhid*-forståelsen, ideen om et autentisk islam og de autoritative tekstenes selvforklarende natur, følger det at det i en salafiforståelse kun finnes ett sant islam, én sannhet. Pluralisme eksisterer ikke, noe som innebærer en monopolisering av religionen. Dette aspektet ved salafismen er det Roy (2004) betegner som objektiveringen av islam. Et karakteristisk uttrykk for denne monopoliseringen er salafiers referanse til en *hadith* som siterer profeten på at *ummahen* vil splittes inn i 73 sekter, der kun én vil følge den rette vei og havne i paradiset, mens alle andre vil havne i helvete. Salafier regner seg som representanter for denne ene frelste sekten, *al-firqa al-najiya*, den eneste som følger Guds vei (Meijer, 2013a, s. ix; 2013b, s. 34).

Salafi *aqida* og metode er salafismens mest grunnleggende kjennetegn. Her er det stor grad av konsensus i forskningslitteraturen. Gjennomgående beskrives salafier som enige om disse prinsippene. Dette er en av årsakene til at salafismen omtales som global. Prinsippene som ligger i salafi *aqida* og metode er i utgangspunktet ikke knyttet til spesifikke steder eller kulturer.

2.2 Historikk og wahhabisme

Til tross for konsensus vedrørende hva salafismens innhold består i, er det noe ulike syn i litteraturen på hvor langt tilbake i tid fenomenet begrepet beskriver strekker seg. Enkelte konseptualiserer salafismen utelukkende som et moderne fenomen som oppsto på 1970-80-

tallet (Lacroix, 2013; Meijer, 2013b). Andre trekker linjene tilbake til Muhammed Abduh (1849–1905) og Rashid Rida (1865–1935), reformatorene som av mange anses som grunnleggere av salafimetoden, men som anvendte denne for et annet formål enn dagens salafier (Brown, 2009; Hourani, 1964). Et annen utbredt perspektiv er å sette likhetstegn mellom salafisme og wahhabisme, ideologien som bygger på Abd al-Wahhabs (1702–1792) lære og er statsreligion i Saudi-Arabia (Wiktorowicz, 2006). Andre igjen trekker salafismen tilbake til førmoderne tenkere som ibn-Taymiyya (1263–1328) og ibn Hanbal (780–855), som også var viktige premissleverandører for Wahhab (Haykel, 2013; Mårtensson, 2014). Men uavhengig av hvilket perspektiv man legger til grunn, er ibn Hanbal og ibn-Taymiyya sentrale referansepunkt i salafi-teologi. I dag er tekster skrevet av avdøde stormufti for Saudi-Arabia Abd al-Aziz Abdallah ibn Baz (d. 1999) og tidligere medlem av det offisielle saudiarabiske *ulama*-rådet Muhammad b. Salih al-Uthaymin (d. 2001) blant de mest sentrale autoritetene for salafier verden over (Haykel, 2013). Felles autoritetsfigurer og referanser som disse er også med på å gjøre salafismen global.

Det er ikke mulig å konseptualisere moderne salafisme uten å vektlegge innflytelsen fra saudiarabiske teologer, og parallellene mellom salafisme og wahhabisme er mange (Wiktorowicz, 2006). Med henhold til *aqida* og metode er det få forskjeller å spore, men wahhabismen, slik den oftest defineres, kjennetegnes blant annet ved et spesifikt syn på forholdet mellom islam og politisk makt. Wahhabismen utviklet en sterk regimelojalitet og en apolitisk holdning. Dette skjedde i stor grad som følge av en avtale mellom den religiøse eliten og det saudiarabiske kongedømmet om en arbeidsfordeling dem imellom. Dersom de religiøst lærde legitimerte regimet og ikke utfordret deres politiske makt, fikk de frie tøyler hva angår doktrine, *aqida* og metode og dettes implementering blant befolkningen (Lacroix, 2013; Meijer, 2013b). Teologien som utviklet seg i dette landskapet har i stor grad vært definerende for moderne salafisme, som lenge har vært preget av regimelojalitet og avhold fra politisk deltakelse. Som det blir vist i neste underkapittel, har det utviklet seg svært ulike holdninger til politisk makt blant salafier. På bakgrunn av dette er det lite hensiktsmessig å benytte salafisme og wahhabisme som synonymer.

Spredning av salafidoktrine har vært et viktig utenrikspolitisk verktøy for Saudi-Arabia, blant annet for å sikre internasjonal lojalitet til regimet (Hasan, 2013, s. 169–170). Dette startet for alvor på 1970- og 80-tallet, med hendelser som Gamal Abdel Nassers død i 1970, den iranske revolusjonen i 1979 og ikke minst Saudi-Arabias nye økonomiske muskler som følge av oljekrisen i 1973-74, som bakteppe (Hasan, 2013). Saudi-Arabia har siden

1970-tallet stått bak finansieringen av salafi infrastruktur og litteratur verden over⁴, og salafimiljøer over hele verden har både formelle og uformelle tilknytninger til det religiøse *establishment* på halvøya (Zahab, 2013). I forskningslitteraturen er det fra globaliseringen av salfidoktrine gjennom saudiarabisk politikk man konseptualiserer moderne salafisme som et globalt fenomen. Salafismen har lange historiske røtter, men som en *global* bevegelse er den et moderne fenomen (Meijer, 2013b). Denne masteroppgaven beskriver et samtidig uttrykk for salafisme – en lokal manifestasjon av global størrelse. Den idealtypiske fremstillingen tar følgelig utgangspunkt i global salafisme som et moderne fenomen.

2.3 Kategoriseringer

Salafier enes i stor grad om grunnleggende doktriner og er på ulikt vis tilknyttet saudiarabiske autoriteter. Men aspekter som strekker seg forbi *aqida* og metode er i langt mindre grad preget av konsensus – som hvordan *tawhid* skal implementeres blant muslimer og i samfunnet, hvordan kontekst forstås, eller hvordan man skal forholde seg til moderne fenomener det ikke finnes direkte referansepunkter til i kildene. Svært ulike uttrykk trer frem.

Disse ulike uttrykkene har blitt forsøkt kategorisert i litteraturen. Slike typologier går gjerne over et politisk spekter – over hvordan *aqida* og metode skal implementeres og hvordan grensedragningen mot det øvrige samfunnet arter seg. Den mest innflytelsesrike typologiseringen er den Quintain Wiktorowicz lanserte i sin *Anatomy of the Salafi Movement* (2006). Han deler salafismen inn i tre kategorier, *purists*, *politicos* og *jihadis*, og hovedtrekkene er som følger: *Purists* er primært opptatt av doktrinell renhet og spredningen av den gjennom fredelig, apolitisk *dawa* og religiøs utdanning. Disse tenderer mot isolasjonisme, og kontakt med annerledestenkende (*kuffar*) er utelukkende tillatt for *dawa*-hensyn og med klare begrensninger. All form for deltakelse i et moderne politisk system er ansett som innovasjon (*bid'a*) og vestlig import. For *purists* må en islamsk stat bygges nedenfra og opp. Rensing og spredning av doktriner blant folket er en forutsetning for opprettelsen av en islamsk stat. *Politicos*, som navnet tilsier, har et annet perspektiv. De regner *purists* isolasjonisme som skadelig for muslimers interesser. De aksepterer deltakelse i ikke-islamske politiske systemer på et pragmatisk grunnlag – det er for dem i muslimenes interesse at de bidrar i samfunnsutviklingen og fører staten nærmere deres idealer. *Politicos* søker følgelig i større grad å endre samfunnet ovenfra og ned. *Jihadis* på sin side legitimerer bruk av vold for å nå politiske mål og for å opprette en islamsk stat. Disse stiller seg altså i

⁴ <https://snl.no/salafisme#menuitem4> besøkt 27.09.2015

motsatt posisjon som *puristene* og mener at en islamsk stat er en forutsetning for et islamsk samfunn (ibid.). *Purists* og *jihadis* fremmer begge en stor grad av isolasjonisme. Samfunnsdeltakelse er problematisk på grunn av en frykt for utvanning av ens *aqida*. Mellom disse ytterpunktene eksisterer ulik grad av aksept for å ta del i det øvrige samfunnslivet, og dette kan utspille seg på en rekke ulike måter.

Disse ulike måtene å forholde seg til politikk og implementeringen av salafidoktrine på har sine røtter i Saudi-Arabia. *Purists'* apolitiske holdning må ses i sammenheng med avtalen mellom det saudiarabiske kongedømmet og ledende *ulama* om lojalitet til regimet. *Politicos* har røtter tilbake til da medlemmer fra det politisk orienterte Muslimske Brorskap levde i eksil i Saudi-Arabia fra 1950-tallet av, noe som førte med seg en sammenblanding av *wahhabisme* og politisk islam (Linge, 2013a, s. 67–69). Den såkalte *sahwa*-bevegelsen vokste frem som en religiøs opposisjon til regimet. Særlig fikk denne bevegelsen fotfeste, også internasjonalt, etter at ibn Baz utstedte en *fatwa* til støtte for kongens beslutning om å tillate amerikanske soldater på saudiarabisk jord etter Iraks invasjon av Kuwait i 1991. Dette utløste en dyp splittelse både politisk og religiøst i Saudi-Arabia, noe som samtidig medførte splittelse blant salafier verden over (Meijer, 2013b, s. 20–21). Likevel klarte ibn Baz og al-Uthaymin å bevare sin autorative posisjon over både *purists* og *politicos* (Linge, 2013a, s. 67–69). Fremveksten av *jihadi*-salafisme er sterkt knyttet til Saudi-Arabias krigføring i Afghanistan på 1970-tallet etter den sovjetiske invasjonen der blant andre tidligere al-Qaida-leder Osama bin Laden deltok.⁵ Det er verdt å merke seg at Islam Nets mest brukte *fatwa*-portal islamqa.com også står midt oppi denne saudiarabiske splittelsen. Portalen er ikke knyttet til noen offisiell religiøs institusjon og ble i 2010 blokkert i Saudi-Arabia. Kongens offisielle forklaring på dette var at kun senior (les: regimelojale) *ulama* kunne utstede *fatwaer*. At mannen bak islamqa.com, Sheikh Muhammad Salih al-Munajid, var en av lederne i *sahwa*-bevegelsen, er høyst sannsynlig også med på å forklare utestengelsen (Linge, 2013a, s. 60).

Wiktoroviczs typologi har lenge dannet grunnlaget for hvordan salafier kategoriseres, men den har i senere tid vist seg å ha begrenset anvendbarhet. Dette er primært fordi Wiktoroviczs kategorier er rigide og snevre, og et økende antall grupperinger har vist seg vanskelig å plassere i én kategori. Særlig har skillet mellom *purists* og *politicos* i praksis vist seg å være flytende. Blant annet underkjenner denne typologien det iboende politiske elementet i såkalte *purists'* *dawa*-aktiviteter (Salomon, 2013). I tillegg har grupper som

⁵ <https://snl.no/al-Qaida> besøkt 19.11.2015

tidligere var definert som *purists* vist seg å være langt mer pragmatiske med henhold til deltakelse i politiske systemer enn tidligere antatt når omstendighetene har tilsagt at dette har vært lønnsomt for dem. Et slikt eksempel er antatt apolitiske salafier i Egypt som etter Mubaraks fall i kjølvannet av den arabiske våren 2011, dannet politiske partier (Malik, 2013). Også Martijn de-Koning (2009) viser hvordan unge salafier i Nederland som i utgangspunktet faller innunder Wiktorowicz's *purists*-kategori, deltar i «*civic political engagement which differs not only from his concept of purism but also from his definition of the politico agenda*» (Mårtensson 2014, s. 196). Bernard Heykel (2009) forsøker å bøte på dette typologiproblemet ved å konstruere en typologi som baserer seg på og korrelerer med Wiktorowicz's, men som har noe mer fleksible kategorier. Han skiller mellom *ilmi*- (skolastiske), *haraki*- (aktivistiske) og *jihadi*-salafier. Her utelukkes ikke politiske elementer ved *ilmi*-salafiers *dawa*-aktiviteter, og ved å fokusere på *haraki*-salafiers aktivistiske virke kan flere former for politisk engasjement inkluderes. Denne kategoriseringen løser noen av flokene i Wiktorowicz's typologi, men det er fremdeles et åpent spørsmål om hvorvidt kategoriseringen visker ut nyanser mer enn den belyser.

Det er viktig å understreke at dette ikke er kategorier med klare avgrensinger seg imellom. De er akademiske konstruksjoner som plasserer ulike aktører og strømninger over en glidende skala inn i kategorier, for lettere å omtale dem og gjøre sammenlignende analyser. Illustrerende nok plasserer Marius Linge og Ulrika Mårtensson Islam Net i ulike kategorier til tross for at deres beskrivelse av dem i hovedsak sammenfaller. Linge (2013a) omtaler Islam Net som *purists* fordi de i hovedsak er opptatt med rensing av doktriner og *dawa*, men han poengterer også at de utfordrer denne kategorien som følge av deres aktivisme. Mårtensson (2014) plasserer Islam Net innunder Heykels *haraki*-kategori på bakgrunn av deres vektlegging av sosial og politisk deltakelse og forsøk på å harmonisere *sharia* med norsk lov. Hun omtaler samtidig Islam Net som et uttrykk for hanbalisme, lovskolen som metodisk ligger nærmest salafismen.

2.4 Salfismen som global og lokal

Salafismen som *global* henspiller på den allmenne tilslutningen til sentrale doktrinelle aspekter, her oppsummert som *aqida* og metode, felles referansepunkter og autoritetsfigurer, som ibn Baz og al-Uthaymin, og Saudi-Arabias finansiering av infrastruktur og posisjon i salafinettverk verden over. Men der salafismens grunnleggende ideer om *aqida* og metode kan anses som et objektivt, globalt idésystem, manifesterer dette seg som spesifikt lokale

uttrykk av ulike aktører i ulike kontekster. Forskjeller er uunngåelige. Som følge av dette – i kombinasjon med det Roel Meijer (2009, s. 4) omtaler som en iboende spenning mellom salafismens strenge doktriner og krav om total underkastelse til Gud på den ene siden og vanskelighetene med å etterleve dette for individet på den andre – har det tradisjonelt vært en viss aksept blant salafier for ulike former for anvendelse og tilpasning til ulike kontekster (Heykel 2009). Her finnes det også eksempler på at metoden går utenfor den strenge bokstavtro lesingen; tradisjonelle tolkningsverktøy som *qiyas* (analogi) og *ijma* (konsensus) har for eksempel blitt anvendt der kildene ikke gir klare svar (Zahab, 2013). Som følge av de lokale tilpassede manifestasjonene og samspillet mellom det lokale og det globale, gir det mening å se salafismen i lys av *glocalization theory*.

2.5 Salafisme i Vesten

Som Linge har vist, har saudiarabisk salafi-*dawa* blitt spredt og institusjonalisert i Europa siden på 1970-tallet, men salafisme fikk ikke fotfeste før tidlig på 1990-tallet (Linge, 2013b, s. 40). Salafismen i Europa er, som i resten av verden, en fragmentert størrelse. Det finnes ingen autoritetsfigurer som retter sitt budskap spesifikt mot et vestlig publikum, og som kan sies å ha noen form for hegemoni, selv om enkelte såkalte youtube-predikanter har et bredt nedslagsfelt. De mest toneangivende autoritetene blant salafier, med base i Saudi-Arabia, har i begrenset grad utstedt kjennelser som tar innover seg dagens situasjon der et stort antall muslimer bor permanent i vestlige land. For eksempel var ibn Baz og al-Uthaymin svært restriktive vedrørende reiser til ikke-muslimske områder. Al-Uthaymin aksepterte dette kun for muslimer som var ekstra sterke i sin tro, slik at de kunne drive *dawa* eller studere forholdene blant de vantro for at deres samfunns underlegenhet kunne avdekkes. Ibn Baz tillot utelukkende tilstedeværelse blant vantro av hensyn til *dawa*, eller for akademiske studier om helt nødvendig (Shavit, 2012, s. 429).

Selv om ibn Baz og al-Uthaymin har en stor stjerne blant mange salafier i Vesten, tillater ikke livssituasjonen deres at de strengt følger autoritetenes kjennelser. Dette ville i praksis måtte føre til migrasjon til muslimske land for mange av dem. Derfor har en rekke aktører på ulikt vis forsøkt å forene hensyn til å følge salafinormer med det å kunne leve som gode muslimer i vestlige land. De lokale forholdene påvirker lesingen og implementeringen av den globaliserte salafismen.

En utbredt måte å finne svar på problemstillinger som oppstår som salafimuslim i Vesten på, er å henvende seg til salafiorienterte *fatwa*-banker på nett, som islamqa.com eller

islamweb.net. Selv om disse er basert i henholdsvis Saudi-Arabia og Qatar, er de i større grad enn ibn Baz og al-Uthaymin oppdaterte på dagens situasjon, og de svarer på spørsmål som kommer fra muslimer bosatt i Vesten. Likevel følger *fatwa*-bankene en relativt streng salafitolkning som i stor grad baserer seg på de samme prinsippene som ibn Baz og al-Uthaymin forfektet. Dette kan i enkelte tilfeller innebære kjennelser det er vanskelig å etterleve i Vesten (Shavit, 2012).

Det har vokst frem et bredt spekter av salafitilnærminger i vestlige land, og alle de ovennevnte kategoriseringene lar seg anvende, selv om hovedskisma i de fleste europeiske land går mellom aktivistiske og apolitiske *purists/ilmi* salafier (de Koning, 2013b, s. 63). Sadek Hamid (2013) beskriver salafilandskapet i England i dag som så fragmentert at det ikke lenger er gjenkjennelig som en enkelt bevegelse. I tillegg til puritanske *ilmi*-salafier, aktivistiske *haraki*-salafier, *jihadi*-salafier og det Hamid kaller uaffilierte «metodologiske salafier»⁶, har det utviklet seg en form for post-salafisme der til og med grensene mellom salafisme og sufisme viskes ut, noe som utfordrer selve den akademiske konstruksjonen av salafisme (ibid.). Susanne Olssons (2014) studie av den svenske organisasjonen *Swedish United Da'Wah Center* utfordrer også salafisme-rammeverket blant annet ved at disse, til tross for en tydelig salafi-tilhørighet, benytter historisk-kritisk lesing av Koranen for å bøte på anklager om terrorisme som en del av islam.

Martijn de Konings studier av nederlandske salafier viser at mange av dem har pragmatiske løsninger på konkrete problemer som oppstår i forsøket på å leve som gode muslimer i et ikke-muslimsk land. For eksempel bruker mange kvinner kun *hijab* på arbeidsplass eller skole, men kler seg mer tildekket i moskeen og ved diverse islamske arrangementer (de Koning, 2013b, s. 60). de Koning trekker også frem en strategi om å se islam som noe man vokser inn i:

(...) to remain as close as possible to the idea of tawhid whilst also taking into account the difficulty of doing so everything perfectly according to their vision of tawhid, is to emphasize that growth, struggle and "becoming" are part of Islam. (ibid.)

I tillegg vider de Koning at grensedragningen mot ikke-muslimer tones ned av hensyn til *dawa* (de Koning, 2013b, s. 61). Med hensyn til politisk engasjement og salafi-kategoriseringene diskutert over, trekker Mårtensson en parallell mellom de Konings analyser av nederlandske salafier og Islam Net:

⁶ Muslimer med en bokstavtro lesing av Koranen og *hadith*, men som ikke har bånd til en spesiell gruppe eller bevegelse (Hamid, 2013, s. 400).

Dutch Madkhali Salafis, who would fall into Wiktorowicz's category of "purists", are involved in civic political engagement which differs not only from his concept of "purism" but also from his definition of the "politico" agenda. The Dutch case shows Madkhali Salafi politics being about asserting the right of Muslims to practice Islam within Dutch society, which pushes them to engage actively with the non-Muslim public as well as with non-Salafi Muslims. (...) a form of Islam which is shaped according to the particular western context; it also corresponds with what could be called European haraki Salafism.

De Koning's results can be applied equally to the Norwegian Islam Net: it draws on teachings and rulings by Saudi scholarly Salafis, yet engages in civic activities and socializes with non-Muslims on recommendation by European haraki Salafi scholars and in ways which differ radically from Saudi Salafi norms. (Mårtensson, 2014, s. 196)

Mårtensson mener at både de Konings nederlandske salafier og Islam Net er uttrykk for en europeisk *haraki*-salafisme. At denne er spesifikt *europeisk*, synes å være fundert i at budskapet fremmes av vestlig orienterte predikanter og lærde til et europeisk publikum.

Det finnes også eksempler på mer isolasjonistiske tendenser i Europa som ligner mer på *purists*, blant annet i Frankrike slik Mohamed-Ali Adraoui (2013) har vist. Der presenteres salafismen i større grad som et alternativ til det franske systemet, og aktørene motsetter seg integrasjon i det franske samfunnet.

Gjennomgående knyttes salafisme i Vesten til en form for generasjonsoppgjør. Linge trekker dette frem som en integrert del av «den unge konservative vekkelsen». Mange muslimer som har vokst opp i Vesten kjenner seg lite igjen i foreldregenerasjonens islam, som er forankret i deres opprinnelseslands kulturer. For foreldrene var muslimsk identitet selvfølgelig som del av en kulturell arv, men unge muslimer må i større grad eksplisitt uttrykke sin muslimske identitet – særlig etter 11. september 2001. Dette bærer med seg en re-islamisering av muslimsk ungdom der salafismens utvetydige budskap får gode vilkår (Mårtensson, 2014). Om unge marokkansk-nederlandske salafier skriver de Koning: «(...) *the Salafi movement provided a strong counter-identity to both Dutch society as well as the first generation Moroccans and the more traditional form of Islam they adhered to*» (REF deKoning 2009 420-421), og: «*Their interest in Salafi teaching was triggered when they could not find satisfactory answers to the question how one should live as a Muslim in the Netherlands and by the belief that Salafi preachers could provide all the answers*» (REF de Koning 2013 s 58). Hamid skriver tilsvarende om unge britiske salafier at

Asian Muslim young people, who were tired of "cultural Islam" and a religious leadership that was distant and unable to communicate with them, found in the Salafi perspective a "de-culturalised" Islam, that seemed to be intellectually rigorous, evidence-based and free of

percieved corruptions of folkloric religion and "wishy washy" alternatives offerd by rival Islamic tendencies. By deliberately challenging the Islam they were socialiced into, the Salafis were able to acheive a religious authenticity that the youth deemed absent among fellow Muslims. The act of denying authority to a transmitted religious tradition and transferring it to another religious tradition of their own chioice also empowers individuals. (Hamid, 2013, s. 390)

Salafismen kan gi unge muslimer som ønsker et oppgjør med foreldrene solide islamske argumenter for sin sak, enten det er motstand mot religiøs eller kulturelt betinget praksis eller noe annet.

Felles for vestlige salafier er at de lever i samfunn der muslimer er i minoritet, og hvor kulturelle normer ofte vil komme i konflikt med en streng salafitolkning. Følgelig opplever vestlige salafier utfordringer og behov for kontekstuelle tilpasninger som skiller seg fra erfaringene i muslimske majoritetsland. Som følge av dette kan det være rimelig å anta at salafismen som *glocal* vil innebære spesifikt vestlige uttrykk for salafisme. Det er i dag antakelig ikke grunnlag i forskningen for å operere med kategorier som «vestlig salafisme» eller «uropeisk salafisme» som egne størrelser. Mårtensson mener riktignok å spore en spesifikk europeisk *haraki*-salafisme. Foreløpig har forskningen primært forholdt seg til konkrete lokale uttrykk uten at omfattende sammenligninger og eventuelle kategoriseringer på tvers av landegrensene har trådt frem, selv om det er likhetstrekk å se. Sett i lys av de kategoriseringene som foreligger, er alle former for salafisme tilstede i Vesten i dag. *Jihadi*-salafier er å regne som svært marginale. De fleste vil kunne falle innunder Heykels *ilmi*- eller *haraki*-kategorier. Enkelte havner som vist også utenfor dette rammeverket.

Denne teksten ønsker å beskrive Islam Net som et uttrykk for norsk salafisme med de tilpasninger av den globale salafismen det innebærer. Dette vil være et bidrag til kunnskapsproduksjonen om hvordan salafisme forhandles i en vestlig kontekst. Enkelte paralleller til andre europeiske salafier vil trekkes, men kun anekdotisk. Islam Net sammenlignes her primært med den globale salafismen slik den er definert i forskningslitteraturen.

2.6 Sentrale salafikonsepter og Islam Net

For analysen av Islam Nets salafisme er det nyttig å se nærmere på enkelte nøkkelbegreper i salafidiskursen: *dawa* og *hisba*, og forholdet dem imellom, og *al-wala' wa-l-bara'*. Under presenteres en kort gjennomgang av hvordan begrepene har utviklet seg, hvordan de forstås i

samtidig salafisme og hvordan Islam Net tolker dem. Senere i masteroppgaven vil de praktiske implikasjonene av Islam Nets tolkning bli belyst.

2.6.1 Dawa og hisba

Dawa – eller spredningen av islam gjennom misjonering – er en sentral og integrert del av moderne salafisme (Linge, 2013a, s. 31). I Koranen har *dawa* flere betydninger, men henviser i denne sammenhengen til å «invitere til islam» (Bangstad & Linge, 2013, s. 262).

Tradisjonelt har *dawa* primært vært forstått som et verktøy for å spre islam til ikke-muslimer, men for moderne salafier er *dawa* vel så mye rettet innover, altså mot andre muslimer (Linge, 2013a, s. 33). Dette er knyttet til salafiforståelsen av *hisba*, å forordne det rette og forby det urette, noe som utdypes under. Som vi har sett er spredning av den rette *aqida* og metode et sentralt anliggende for salafier, og dette kommer ofte til uttrykk gjennom ulike former for *dawa*. I møte med europeisk dominans ble det fra slutten av 1800-tallet utviklet nye uttrykk for *dawa* med et apologetisk element og et narrativ om et forsvar av islam, og *dawa* utviklet seg også gradvis fra å være forbeholdt *ulama* til å bli en massebevegelse ledet av lekfolk (Linge, 2013a, s. 38). For salafi *purists* er *dawa* primært rettet mot muslimer som ikke følger den rette *aqida* og metode. Når *dawa* også rettes utover mot ikke-muslimer og i offentligheten, innebærer dette at *dawa* får en aktivistisk komponent. Slik *dawa* kan derfor sies å ha et iboende politisk element. *Dawa* blir en videre kategori som også kan inkludere kampen for religiøse og politiske rettigheter for muslimer. I Vesten kjennetegnes salafi-*dawa* av et ønske om å holde fast ved det sanne islam i møte med kritikk både fra storsamfunnet og mer liberale eller moderate muslimer.

Som vi har sett, kjennetegnes også moderne salafi-*dawa* av moderne virkemidler. Sammensmeltingen av *dawa* og televangelisme og fremveksten av internett som viktigste kanal, er betegnende. For Islam Net er *dawa* en religiøs plikt både på individnivå og som organisert og kollektivt. De anser sin egen organisasjon som et svar på et religiøst krav om organiseringen og institusjonaliseringen av *dawa*. Islam Net forstår *dawa* ikke kun som en invitasjon til religionen, men som å spre korrekt kunnskap om islam, slik at de som får budskapet kan gjøre en informert beslutning om å akseptere islam. For dem er utøvelsen av *dawa* i seg selv et mål. De formidler at Gud ikke dømmer deg på om det norske samfunnet har godtatt islam, men på hvorvidt du har gitt dem budskapet (Notater PCS 2014). Islam Net virker overbeviste om at dersom en person får et korrekt bilde av islam, vil vedkommende forstå at islam er noe positivt og vakkert. Følgelig innebærer deres *dawa* både et ønske om at

flest mulig skal tilskrive seg deres islamforståelse, og at de som ikke godtar islam i det minste får sine misoppfatninger rettet opp og blir mer positivt innstilte til islam og muslimer.

Dawa er tett knyttet til den karakteristiske salafiforståelsen av *hisba*, *commanding right and forbidding wrong* – eller å forordne det som rett er, og forby det urette, i Einar Bergs (2008) oversettelse av sure 3:110 i Koranen, som sammen med sure 3:104 utgjør grunnlaget for konseptet (Meijer, 2013c, s. 190). *Hisba* knyttes til det salafistiske prosjektet om å rense islam for *bida'*, *shirk* og kulturspesifikke elementer – å fjerne alt som ikke er i tråd med *tawhid* (Linge, 2013a, s. 33–36). *Hisba* har gjennom historien hatt en rekke ulike betydninger, men for salafier knyttes det til å rense dokrine, praksis og sinn for uislamske elementer.

Salafiforståelsen av *hisba* stammer fra ibn-Taymiyya som omtalte *hisba* som det ultimate *jihad*. I klassisk teologi ble det skilt mellom tre former for *hisba*: med hånden, altså med makt, forbeholdt politiske autoriteter; med tungen, altså med forordninger, kun for de lærde; for lekfolk, kun i hjertet. Dette var en grunnleggende elitistisk tolkning. I Saudi-Arabia ble slik *hisba* institusjonalisert med det religiøse politiet på 1920-tallet – de skulle slå ned på alt fra *shirk* til tobakksrøyking. Salafiforståelsen av *hisba* har senere utviklet seg fra å være elitistisk og et politisk maktmiddel i Saudi-Arabia til å bli et aktivistisk, og i ytterste konsekvens revolusjonært, verktøy for lekfolk. Den praktiske implementeringen av *hisba* har variert i stor grad (Meijer, 2013b, s. 11–12; 2013c, s. 191–194).

For Islam Net, og i lignende uttrykk for salafisme, får *hisba* i sin videste form sitt uttrykk gjennom ulike former for *dawa*. Fahad Qureshi har også selv knyttet *dawa* og *hisba* sammen. At det er obligatorisk med organisert *dawa*, forklarer han med en referanse til sure 3:104 i Koranen: «La det være en gruppe blant dere som kaller til det gode, som påbyr det rette og forbyr det urette, og det er disse som vil oppnå suksess».⁷

Hisba i en mer snever forstand kan også forstås som helt konkret å rette opp feil og mangler hos andre muslimer. For at Islam Net og deres tilhørere⁸ skal kunne gjøre dette direkte, innebærer det at de må være i posisjon til å kunne dømme andres handlinger. Dette er til en viss grad kontroversielt på grunn av Islam Net og salafismens fokus på Gud som eneste dommer. Men, som Fahad Qureshi poengterer, gjelder dette kun i det neste liv. I dette livet kan muslimer dømme andres handlinger på bakgrunn av de retningslinjer Gud har gitt

⁷ Video: <https://www.youtube.com/watch?v=VQsbA81FtqE> besøkt 19.11.2015

⁸ Denne masteroppgaven benytter begrepet «tilhørere» som en løs betegnelse på de som lytter til Islam Nets budskap og/eller deltar i organisasjonens aktiviteter.

(Skjerm bilde 29.06.2014). Abdur Raheem Green⁹ utdyper dette. Dersom man ser en muslim gjøre noe som er *haram*, er man som muslim fullt ut i stand til å gjøre seg opp en mening om dette, og man bør gjøre det man kan for å rette opp denne feilen. Men det viktigste, ifølge Green, er aldri å blottlegge muslimers feil og mangler for andre – aller minst gjøre dette offentlig. Her er det riktignok ett unntak: Synder en muslim åpent og skamløst foran alle, kan vedkommende også få høre det offentlig. Hva som utgjør en skamløs, åpen synd, presiseres ikke. I alle andre tilfeller er den korrekte måten å rette opp feil og mangler på, å ta vedkommende til siden og på en vennlig måte forklare hva som er feil, og hva som bør endres. Dette må gjøres med kjærlighet, understreker Green. En slik tilnærming kan tolkes som relativt mild, men det er høyst usikkert hvordan det foregår i praksis og ikke minst hvordan det oppleves å bli korrigert.

I hvilken grad Islam Net eller deres tilhørere praktiserer en slik direkte form for *hisba*, er usikkert, men det er ingen tvil om at Greens tilnærming til konseptet påvirker Islam Nets *dawa*-strategier, noe som blir belyst under. Ethvert uttrykk for Islam Nets *dawa*, særlig den rettet mot muslimer, har i seg elementer av «å forordne det som rett er, og forby det urette». En slik formulering kan riktignok virke noe streng, all den tid Islam Nets formidlingsstrategier ofte innebærer oppfordringer og advarsler heller enn forordninger og forbud. Dette belyses i kapittel 3.

2.6.2 *Al-wala' wa-l-bara'*

Al-wala' wa-l-bara', som ofte oversettes med lojalitet og/eller kjærlighet til islam og muslimer og illojalitet og/eller hat mot ikke-muslimer – er et helt sentralt konsept i moderne salafidiskurs, og det anvendes til å regulere omgang og forhold muslimer kan ha med ikke-muslimer (Shavit, 2014). I Vesten har begrepet blitt kritisert for å fremme isolasjon fra samfunnet, sekterisme og radikaliserings. Leses begrepet ute av kontekst og oversatt til et vestlig språk, er ikke dette vanskelig å forstå, gitt det skarpe skillet som dannes mellom det gode (islam og muslimer) og det onde (alt annet) (Wagemakers, 2013, s. 81–82). Og helt riktig brukes *al-wala' wa-l-bara'* for å legitimere hat mot Vesten i salafi-jihadistisk diskurs og for å fremme isolasjon fra samfunnet i strengt puritanske salafisirkler (Wagemakers, 2013). Men det store flertallet av salafier forholder seg til *al-wala' wa-l-bara'* på en langt mer nyansert måte, Islam Net inkludert. For å kontekstualisere Islam Nets forståelse av

⁹ Video: <http://www.islamqav.com/categories/36-lifestyle-and-daily-life/ethics-and-morals/289-is-it-allowed-to-judge-other-brothers-and-sisters-in-islam-q-a-abdur-raheem-green> besøkt 11.11.2015

konseptet kommer først en gjennomgang av hovedtrekkene i hvordan konseptet har utviklet seg historisk blant sentrale salafiautoriteter. Deretter presenteres ulike måter konseptet har blitt og blir brukt blant moderne salafier.

Interessant nok anså ikke mannen som regnes som salafimetodikkens grunnlegger, Ahmad ibn Hanbal (780-855), *al-wala' wa-l-bara'* som en del av islam. For ham var dette en innovasjon, *bid'a*, siden konseptet har røtter i førislamske stammer. Ibn-Taymiyya (1263-1328), som bygde videre på Hanbals lære, inkorporerte konseptet i sin forståelse av islam – riktignok uten å omtale det spesifikt som *al-wala' wa-l-bara'*. For ham var dette et verktøy nettopp for å *forhindre* innovasjon. Han fryktet at påvirkning fra kristne og jøder, som han anså som fiender av Gud, ville lede muslimer bort fra «den rette veien» og ønsket derfor å forhindre tett kontakt mellom muslimer og «bokens folk» (Shavit, 2014, s. 71; Wagemakers, 2013, s. 82–87). Dette ble senere utviklet videre av Muhammad ibn 'Abd al-Wahhab (1703-1792) sine etterkommere. Hans barnebarn, Sulayman ibn 'Abdallah Al al-Shaykh (1786-1818), knyttet *al-wala' wa-l-bara'* til hva det er å være muslim. Viste man lojalitet til noe annet enn Allah, var man som *kuffar* å regne. Hamd ibn 'Ali ibn 'Atiq (d. 1883) bygde videre på disse ideene og mente at det ikke var nok å fordømme lojalitet til ikke-islamske personer og praksiser. Han vendte fokuset mot *bara'*, illojalitet og hat, og proklamerte at å erklære ikke-muslimer som sine fiender var en forutsetning for å være muslim. Dette er ideer Saudi-Arabias *ulama* siden har inkorporert og videreutviklet (Wagemakers, 2013, s. 87–90).

Uriya Shavit (2014) har studert hvordan moderne «*mainstream*» salafier anvender *al-wala' wa-l-bara'* gjennom å analysere *fatwaer* om temaet utstedt siden 1980, samt gjennom feltarbeid ved en rekke salafiorienterte institusjoner i Midtøsten, Europa og USA. Han har funnet at det gjennomgående synet er at det ikke er tillatt for muslimer å ha vennskapsbånd med eller sverge noen form for troskap til ikke-muslimer – disse skal muslimer unngå tilknytninger til, forakte og for all del unngå å imitere. Likevel tillates permanent tilstedeværelse i Vesten, nesten utelukkende legitimert av *dawa*, men *fatwaene* motarbeider integrasjon i de vestlige samfunnene. Dette synet på *al-wala' wa-l-bara'* er blant annet å finne i tekster skrevet av de mest sentrale salafiautoritetene i nyere tid, som ibn Baz og al-Uthaymin. Sistnevnte uttalte at enhver vantro er Gud og Profetens fiende, og en muslim må hate ham med hele sitt hjerte (Shavit, 2014, s. 67–73).

Til tross for denne retorikken oppfordres muslimer gjennomgående til å behandle ikke-muslimer de møter rettferdig og med respekt og vennlighet, gitt at de ikke arbeider aktivt mot islam og muslimer. Aggressivitet mot *kuffar* er aldri tillatt om ikke vedkommende først volder skade mot deg. Vennlighet utad, men distanse og hat i hjertet, er det

grunnleggende budskapet (Ali, 2012, s. 159–167; Shavit, 2014, s. 73–74). Omgang med ikke-muslimer er også tillatt, men kun dersom intensjonen er *dawa*. Å besøke en ikke-muslimsk nabo, om det så er for å se til en syk person, er ikke tillatt om ikke intensjonen er å invitere vedkommende til islam (Shavit, 2014, s. 76).

Muhammad Salih al-Munajjid (f. 1960) bygger videre på ibn Baz og al-Uthaymins lære om *al-wala' wa-l-bara'* gjennom den flerspråklige *fatwa*-portalen islamqa.com. Dette er som nevnt en ressurs som Islam Net benytter seg av hyppig og anser som en autorativ kilde. Likevel skiller Islam Nets syn på *al-wala' wa-l-bara'* seg til en viss grad fra Shavits funn. De ønsker en, i deres øyne, balansert og nyansert tilnærming til konseptet. I Islam Nets beskrivelse av et foredrag om temaet postet på *Youtube*, skriver organisasjonen:

Al Wala Wal Bara: Kjærlighet og hat for Allahs skyld, er et svært misforstått eller neglisjert tema i vår tid. På den ekstreme venstresiden du har muslimer som ikke vet noe som helst om dette viktige emnet, og de tar ikke-muslimer som deres awliyah¹⁰. De elsker kufr og levemåten til de ikke-troende. På den ekstreme høyresiden har du muslimer som hater alt ved ikke-muslimer og ødelegger da'wahan til Allah på grunn av deres offentlige hatspredning. Islam er en balansert livsstil, verken ekstrem til venstre eller ekstrem til høyre. (sic) ¹¹

I dette foredraget, holdt av Abdur Raheem Green, går flere av argumentene Shavit trekker frem igjen. Også han skiller mellom de som kjemper mot islam og ikke-troende generelt, og han poengterer at det er mange gode mennesker også blant *kuffar*, og at Allah elsker enhver som er rettferdig. Ikke-muslimer skal behandles med respekt og vennlighet. Men han går noe videre i argumentasjonen når han vil nyansere forståelsen av ordene *wala'* og *bara'*, som han mener verken refererer til absolutt kjærlighet eller absolutt hat. *Wala'* er en spesiell type kjærlighet, mener han, en kjærlighet med *allegiance*, kanskje best oversatt med troskap. Dette er en form for kjærlighet det er umulig for en muslim å ha for annet enn Allah, Profeten og de troende – det er utenkelig å sverge troskap til noe annet. *Bara'* på sin side dreier seg primært om en fornektelse av og distansering fra de ikke-troendes vantro. Muslimer har selvsagt en viss kjærlighet for de ikke-muslimene som gir dem rett til å praktisere islam, men de vet samtidig at disse har en stor mangel i og med at de ikke har akseptert Allah.¹² Her skiller Green implisitt mellom hat mot vantroen og hat mot den vantroende, mellom *kufr* og *kuffar*, en strategi som sammenfaller med Martijn de Konings (2013b) funn blant nederlandske

¹⁰ Flertallsform for *wali* som i islamsk juss har betydningen verge. <https://snl.no/wali> besøkt 19.11.2015

¹¹ Video: <https://www.youtube.com/watch?v=K7nUW1LD-xk> besøkt 19.11.2015

¹² Ibid.

salafier, men som bryter blant annet med al-Uthaymins kjennelse om at muslimer må hate *kuffar*. Imamen ved Tysklands største salaforienterte moské, al-Nur, mener den strenge saudiarabiske forståelsen av *al-wala' wa-l-bara'* ikke lar seg gjennomføre i Vesten. Han mener de lærde der ville endret sitt syn om de hadde en dypere forståelse av forholdene i Vesten, blant annet fordi muslimske barn går på skole med ikke-muslimer. Også han bruker strategien om å skille mellom tro og person for å bøte på dette problemet (Shavit, 2014, s. 78).

Det er tydelig at både Islam Nets Green og salafier i Nederland og Tyskland opererer med en viss pragmatisk tilpasning av i utgangspunktet klare salafinormer til en vestlig kontekst. Islam Net-predikant Sh. Shady Alsuleiman¹³ poengterer også *dawa*-perspektivet i denne tilpasningen: Fordømmer muslimene *kuffar* og behandler dem dårlig, vil de aldri godta en invitasjon til islam. Han fremhever dessuten at det er fullt mulig for en muslim å elske en ikke-muslim. For eksempel må du elske dine foreldre selv om de er *kuffar*, eller du kan være gift med en kristen eller jødisk kvinne.

Islam Net har som kjent et sterkt fokus på *dawa*, og de opererer med en bred og langsiktig *dawa*-strategi. Overfor ikke-muslimer dreier dette seg både om å invitere til islam og å sørge for et positivt bilde av islam og muslimer i samfunnet rundt dem – noe som igjen kan bero grunnen for *dawa* og også bedre forholdene for muslimer i Norge. Følgelig anser Islam Net enhver interaksjon med ikke-muslimer som en arena for *dawa*, enten dette innebærer en samtale om islam, generelt vennlig fremferd eller å være et godt medmenneske og en god samfunnsborger. Med en så vid definisjon av hva *dawa* kan innebære, blir ikke de praktiske konsekvensene av *al-wala' wa-l-bara'* nødvendigvis så store for Islam Nets tilhørere, selv om det kan sette visse begrensninger for hva slags forhold de kan ha til ikke-muslimer. Angående vennskap mellom muslimer og *kuffar* fremviser Islam Net en viss ambivalens, noe som utdypes i neste kapittel.

2.7 Islam Net som salafier

Noe av bakgrunnen for at det gir mening å omtale Islam Net som salafier oppsummeres kort her. Islam Net trekker frem salafiautoriteter som ibn-Taymiyya, ibn Baz og al-Uthaymin som store autoriteter, de benytter seg av salafi-*fatwa*-banker som islamqa.com, og de er tilknyttet en rekke karismatiske salafipredikanter. Organisasjonen fremmer en tydelig salafimetodikk

¹³ Video: <http://www.islamnet.no/multimedia/kategorier/video/visvideo/734/is-al-wala-wal-bara-a-part-of-tawheed-qaa-sh-shady-alsuleiman.html> besøkt 19.11.2015

med tilsidesettelse av tradisjonelle autoriteter til fordel for direkte og bokstavtro lesning av Koranen og *hadith*, og de vektlegger sterkt forbildet satt av Profeten og *salaf*. Selvstendige resonnementer tillates ikke, og Islam Net krever henvisninger til lærde. *Tawhid* vektlegges, og organisasjonen opererer med en detaljert tilnærming til *aqida* og religiøs praksis, for eksempel ved å være svært detaljorientert i hvordan bønnen skal utføres. I tråd med en salafiforståelse, mener Islam Net at de reppresenterer det ene sanne autentiske islam, strippet for kulturell påvirkning, og de omtaler shia- og sufi-islam som *bida'* og *shirk*.

3 Islam Net og *dawa* mot muslimer

Dawa er som sagt Islam Nets fremste anliggende og en integrert del av all deres virksomhet. Islam Net regner *dawa* som en individuell og kollektiv plikt for muslimer. På nettsiden deres, islamnet.no, beskrives organisasjonens mål: «Islam Nets visjon er å oppklare misoppfatninger og gjøre informasjon om Islam tilgjengelig for ethvert hjem i Norge og samtidig øke kunnskap om Islam blant muslimer».¹⁴ Under en konferanse Islam Net holdt i 2014, forklarte leder Fahad Qureshi at virkemidlene deres for å nå denne visjonen er *dawa*, utdanning, media og politisk engasjement (Notater PCS 2014). Spredningen av deres salafi *aqida* og metode blant norske muslimer fremstår likevel som den største og viktigste delen av Islam Nets virksomhet. Dette kapittelet ser nærmere på den delen av Islam Nets *dawa* som rettes mot muslimer – hvordan dette foregår, hva slags budskap som formidles, hvordan Islam Net mobiliserer og tiltrekker seg unge muslimer, og hvordan innhold, formidling og budskap er tilpasset et ungt norsk publikum. Islam Net er først og fremst en organisasjon av og for unge muslimer. De opererer med et popularisert format og benytter karismatiske engelskspråklige predikanter som har spesialisert seg på å nå ut til unge muslimer i Vesten.

Det grunnleggende budskapet i Islam Nets *dawa* rettet mot muslimer kan sies å være femdelt: (1) *hisba*, i betydningen å sørge for korrekt tro og praksis blant muslimer, (2) inspirasjon til å ta islam mer på alvor, (3) sørge for at muslimer lytter til de rette autoriteter, (4) råd om hvordan man kan leve som god muslim i Norge og (5) oppfordringer til å selv engasjere seg i *dawa*. For å nå ut med dette budskapet opererer Islam Net på en rekke ulike plattformer. De driver flere nettsteder og facebooksider og -grupper, i tillegg til en youtubekanal, som samlet utgjør gruppens viktigste kommunikasjonskanaler i det daglige. I tillegg organiserer Islam Net flere kurs, seminarer og konferanser rettet mot muslimer med ulik grad av kunnskap og interesse. Utdanning foregår gjennom Islam Nets *Al-Madinah Institute*¹⁵. Der arrangeres todagersseminarer annenhver måned for de mer kunnskapssøkende muslimene. Islam Nets største konferanse, den årlige Peace Conference Scandinavia (heretter PCS), har et mer allment nedslagsfelt og søker å tiltrekke seg muslimer med ulik bakgrunn og religiøse forutsetninger, i tillegg til ikke-muslimer som ønsker å lære mer om islam. All kursvirksomheten filmes, og et utvalg publiseres senere på nett. Islam Nets youtubekanal er

¹⁴ <http://www.islamnet.no/om.html> besøkt 26.11.2015

¹⁵ <http://almadinah.no/> besøkt 26.11.2015

fylt med flere hundre timer med egenproduserte videosnutter.¹⁶ For å gi et inntrykk både av Islam Net som organisasjon, hvem deres tilhørere er og hvordan organisasjonen tilpasser sitt budskap, åpner dette kapittelet med en presentasjon av Islam Nets konferanse, PCS, slik jeg opplevde den under min deltakelse i 2014 og 2015.

3.1 Peace Conference Scandinavia – et vekkellesmøte for ungdommen

PCS er en tredagers konferanse Islam Net har arrangert årlig i Oslo siden 2010, direkte inspirert av Zakir Naiks *Peace Conference* (Linge 2013, s. 106 og 114). Hit inviteres en rekke profilerte og populære salafipredikanter og -autoriteter for å holde foredrag og spørsmål-svar-seanser – flere av dem er populære blant mange unge muslimer som har sett dem på *Youtube* og *Peace TV*. Predikanter som den svært karismatiske Sh. Riad Ouarzazi fungerer som trekkplaster. Islam Net-leder Fahad Qureshi inntar rollen som konferansier og benytter anledningen til å snakke om hva Islam Net har oppnådd, hva deres planer er for fremtiden og hvordan de fremmøtte kan og bør engasjere seg i deres arbeid (Notater PCS 2014 og 2015).

Konferansen ble de første to årene holdt på Sentrum Scene i Oslo sentrum, men har siden flyttet rundt i ulike idrettshaller øst i Oslo.¹⁷ Ved de to konferansene der jeg deltok og observerte, var det anslagsvis i overkant av 1.000 fremmøtte. Omtrent tre firedeler av disse var jenter – og av disse igjen hadde anslagsvis fire av fem somaliske røtter. Blant guttene var det noe større demografisk spredning, men også her var norsk-somalierne den største gruppen. Dette kom frem gjennom en håndsopprekning initiert av Sh. Riad Ouarzazi – noe som kom overraskende med tanke på at Islam Net gjentatte ganger har insistert på ikke å nevne nasjonaliteter, kun *ummah* (Skjerm bilde 21.07.2014). Jentene var plassert bakerst i lokalet, separert fra guttene med egen inngang, matservering og oppholdsrom. De aller fleste av de fremmøtte var unge muslimer i ten- og tyveårene, og klesdrakt og skjeggvekst markerte i svært varierende grad en tydelig salafiidentitet. Det var få tegn som kunne skille disse fra andre unge norske muslimer. Blant guttene hadde noen titalls langt skjegg og barbert overleppe, og det var sporadiske tilfeller av ankelkorte bukser og *qamis*. De aller fleste var ikledd vanlige «sekulære» klær. Blant jentene var de fleste ikledd *hijab*, men i hvilken grad klærne var løstsittende, varierte stort. Noen få brukte også en heldekkende *niqab*. Dette

¹⁶ <https://www.youtube.com/user/IslamNetVideo> besøkt 26.11.2015

¹⁷ <http://www.peaceconference.no/minner> besøkt 10.06.2015

sammenfaller med Marius Linges (2013, s. 127-128) observasjoner ved PCS i 2012. Som han også poengterer, indikerer dette at Islam Net har relativt få tilhørere som har en sterk salafitilhørighet. Det er også grunn til å anta at de fremmøtte i større grad markerer fromhet gjennom klesdrakt ved arrangementer som PCS enn de gjør i hverdagen (de Koning, 2013b, s. 60; Linge, 2013a, s. 128). I en avsluttende sekvens i 2014 fikk alle de frivillige som bidro navnet sitt ropt opp. Jeg telte 53 gutter og 39 jenter (Notater PCS 2014).

PCS er det eneste av Islam Nets arrangementer som aktivt promottes mot både muslimer og ikke-muslimer. Muslimer betaler inngangsbillett, mens ikke-muslimer slipper inn gratis. Islam Net ønsker følgelig å bruke konferansen som et *dawa*-verktøy også overfor ikke-muslimer, der de viser seg selv og islam frem som noe positivt. Innholdet er allikevel primært myntet på muslimer – noe som er naturlig gitt at det, basert på mine observasjoner, aldri var mer enn fem til ti ikke-muslimer til stede. Mye av tiden var jeg tilsynelatende den eneste. Det var tydelig at mange i meg som ikke-muslim så en gylden mulighet til å gjøre en *dawa*-innsats. Jeg ble tatt så godt imot at det nærmet seg det paradiske. Engasjementet var stort, og jeg ble ledet rett forbi køen med en hånd på skulderen, stadig møtt med store smil. De jeg hadde snakket med, som stort sett var blant de frivillige, kom stadig bort til meg og passet på at jeg hadde det bra. De kommenterte, og nærmest beklaget, bruken av arabiske uttrykk fra scenen, samt de stadige «*takbir – allahu akhbar*»-ropene, og forsikret meg om at det ikke var noe skummelt som ble sagt. Her kom Islam Nets narrativ om nordmenns fordommer mot islam og muslimer til syne – og hvordan de ønsker å bøte på dette gjennom en vennlig og ufarliggjørende fremtoning.

Fra scenen ble det holdt foredrag og spørsmål-svar-seanser om en rekke ulike temaer, med titler som *How to Live the Quran, Dealing With Temptations* og *The ISIS Crisis*.¹⁸ Likevel lå Islam Nets femdelte *dawa*-budskap hele tiden til grunn. For det første forsøkte foredragsholderne å inspirere den fremmøtte ungdommen med både pisk og gulrot – med Allahs evige åsyn og den potensielle belønningen i det hinsidige – til å ta islam mer på alvor i hverdagen og å leve sine liv mer i tråd med *tawhid*. Videre handlet det om hvordan man konkret skal få dette til i det ikke-muslimske Norge. Dette gikk på alt fra store spørsmål, som hvordan det å leve under et demokrati er forenelig med islam, til mer praktiske spørsmål, som hva slags jobber som er tillatt og hvordan man skal gå frem for å finne seg en ektefelle. Ikke minst dreide konferansen seg om hvor viktig det er for alle muslimer å engasjere seg i *dawa*.

¹⁸ <http://www.peaceconference.no/program> besøkt 01.09.15

Foredragsholderne var alle engelsktalende og gjennomgående karismatiske og underholdende, med et språk og et budskap som var ment å appellere til ungdom. Blant annet var det referanser til populærkultur, inkludert vestlige filmer og artister, noe de samme foredragsholderne mente muslimer burde holde seg unna. Imøtekommenheten overfor tilhørernes synder og «mangler» var også påfallende. I forsøkene på å inspirere de unge muslimene til å leve i tråd med *tawhid*, startet predikantene flere ganger med en anerkjennelse av at de aller fleste i salen syndet. De var ikke redde for å snakke direkte om tabubelagte emner. Et illustrerende eksempel kom da den veldig karismatiske og unge Imran ibn Mansur, kjent under kallenavnet *Dawah Man*, holdt sitt foredrag *Once Upon a Sperm*. «La oss snakke ærlig om onani», åpnet han med, før han pekte rundt på de fremmøtte og proklamerte at alle sammen syndet når lyset var slukket om kvelden. Deretter minnet han om Allahs evige åsyn, og han forsøkte å overføre det skambelagte ved onani som unge har overfor sine foreldrene, til en skam overfor Allah. For å understreke dette innledet Mansur et tankeeksperiment der han ba ungdommene foran seg se for seg at de måtte utføre én synd: de måtte velge mellom å stjele fra butikken eller å onanere. Men haken var at dette måtte de gjøre foran sin mor. «Hva ville dere valgt?», spurte han retorisk før han svarte at selvfølgelig ville de valgt det første. «Men allikevel gjør dere det andre foran Allahs åsyn hver eneste kveld!», nærmest ropte han, mens han slo ut med armene i fortvilelse (Notater PCS 2014, parafrasert). En slik kombinasjon av en anerkjennelse av realitetene og engasjerende oppfordringer om endring kjennetegnet mange av innleggene.

Et annet – og enda mer påfallende – eksempel på imøtekommenhet og realistiske forventninger, var da et utvalg av predikantene under en paneldiskusjon fikk et anonymt spørsmål fra en i salen om hva man skal gjøre om man liker en av det motsatte kjønn. Mohammad Hoblos svarte raskt: «Islamsk eller realistisk? Islamsk? Ikke mye. Realistisk? Gjør som på kino», til latter fra salen (Notater PCS 2014, parafrasert). Deretter fulgte *Dawah Man* og Haitham al-Haddad opp mer tradisjonelt med at man må høre med søsterens *wala* (verge), ikke snakke med henne direkte (hva en jente skal gjøre ble ikke nevnt), og at det gjelder å vite at man er moden for ekteskap. Så brøt Fahad Qureshi inn og spurte retorisk hvem det egentlig er som oppfører seg slik. «Selv etter PCS når alle er på sitt mest fromme, er det ingen som etterlever dette», fortsatte han. Det underliggende budskapet er at det korrekte er å følge strenge salafinormer, men dette var ikledd en klar anerkjennelse av at det ikke er slik det fungerer i praksis. Her ser vi et tydelig eksempel på hvordan Islam Net tilpasser seg publikummet sitt og ser til at de ikke skyver ungdommen fra seg med for strenge formaninger. Hensyn til *dawa* gjør at enkelte salafinormer nedtones. Det er ikke

hensiktsmessig for Islam Net å komme med strenge krav som det er vanskelig for ungdommen å svelge.

PCS er en setting der stemningen er løs og tonen generelt uformell, selv om predikantene ofte understreker alvoret i det de snakker om. Det er nærliggende å anta at Hoblos og Qureshi utviser en større grad av skjønn og imøtekommenhet rundt det å møte det motsatte kjønn her enn de ville gjort i mer formelle eller skriftlige sammenhenger. Men tilsvarende tilpasninger kommer til syne på en rekke måter og i ulike settinger. Islam Nets *dawa* mot muslimer er gjennomgående tilpasset publikummet, slik at budskapet når ut så bredt som mulig.

3.2 Mobilisering

Islam Nets mobiliseringsgrunnlag kan forklares med fire punkter: (1) de spiller på fortellingen om et samfunn preget av islamofobi og fremhever viktigheten av å imøtegå dette gjennom *dawa*, (2) de representerer såkalt «salafi-klarhet» i et polarisert miljø, (3) de appellerer til ungdom gjennom et popularisert format og (4) de gir unge muslimer et verktøy for å skape sin egen identitet i opposisjon til både foreldre og storsamfunnet.

En kronikk Islam Net publiserte på islamnet.no i 2013, kan tjene som eksempel på hvordan Islam Net bruker et narrativ om et samfunn som er fiendtlig innstilt mot islam for å mobilisere muslimer til å delta i sitt *dawa*-prosjekt, og hvordan *dawa* mot ikke-muslimer og storsamfunnet henger sammen med muslimers evne til å praktisere sin religion. Kronikken ble skrevet i sammenheng med at Islam Net ble nektet å opprette en studentforening ved Universitetet i Oslo og ble kastet ut som studentforening ved Høyskolen i Oslo og Akershus. Debatten rundt dette blir belyst i kapittel 5. I kronikken, med tittelen «De vil forby islam, men de gjør oss bare sterkere», skriver Islam Net:

Brødre og søstre i islam, om vi ikke nå skal våkne, når vil vi våkne? Fiendene av islam fortsetter steg for steg å forby islam i Norge. Bønnerom på skoler, retten til å be på jobben, mulighet for å be fredagsbønn for elever, niqab på skoler, og det å i det hele tatt be på skoler, er blitt forbudt eller er i fasen av å innskrenkes.

Det er på tide å våkne opp og bygge en heavy da'wah-front som kan bli en akademisk motvekt til de politisk korrekte islam-haterne, så vi faktisk får gjort en forskjell!

For å få gjort en endring i systemet må vi ha folkets støtte, for å få folkets støtte må folket forstå seg på islam, for at de skal forstå seg på islam må noen fortelle dem om

islam, for at noen skal fortelle dem om islam må en massiv bevegelse av da'wah bli født (...). (sic)¹⁹

Som Linge har påpekt, var ideen om å imøtegå negative fremstillinger av islam utbredt blant ungdomsorganisasjonene som oppsto på 1990- og 2000-tallet. Islam Net mobiliserer på dette grunnlaget. De peker på islamofobi og «misoppfatninger om islam» som en trussel mot alle norske muslimer, og de fremhever seg selv og sin *dawa* som løsningen. Et bidrag til Islam Nets *dawa* trekkes frem som et bidrag til å sikre alle norske muslimers interesser. I et innlegg på islamnet.no i 2010 advarte også Islam Net om at islamofobi og negative karakteristikk av muslimer også i Norge kan få ekstreme utslag, med henvisning til vold mot muslimer i England og fremveksten av den anti-muslimske organisasjonen *English Defence League*.²⁰ De oppfordrer alle muslimer til å dele innleggene sine og invitere flest mulig til facebookside sin for å motvirke en slik utvikling:

Når du har gjort dette har du gjort en kjempeinnsats for å forebygge at det spres falsk informasjon om Islam og forebygge stigmatisering av muslimer i Norge. Noe som faktisk er så farlig at det kan føre til en slik forferdelig terrorisering av muslimer som har forekommet i England.²¹

«Salafi-klarhet» viser til salafismens utvetydige budskap med klare svar på de utfordringer unge norske muslimer opplever. Salafismen kan forstås som et sterkt islamsk produkt for identitetssøkende muslimer i et polarisert miljø (Linge, 2013b, s. 48). Delvis basert på Roel Meijers (2013a, s. 13–14) analyse, forklarer Marius Linge klarheten som Islam Nets salafisme tilbyr, gjennom fire punkter: (a) Islam Nets salafisme formidles som et universelt, objektivt og autentisk islam som gir tilhørerne tilhørighet til et globalt muslimsk fellesskap. Dette står i kontrast til de mer etnisk og kulturelt betingede moskeene. For «unge muslimer fra forskjellige deler av den muslimske verden fremstår tilhørigheten til en slik form for ny-etnisitet som samlende» (Linge, 2013b, s. 48). (b) Islam Net tilbyr en oppfatning av å sitte inne med overlegen islamsk kunnskap relativt til andre muslimer (Linge, 2013b, s. 48). Retorikken om å formidle det autentiske islam fundert i en salafimetodikk og henvisninger til lærde, gir Islam Net og deres tilhengere, for dem, troverdige verktøy for å diskreditere meningsmotstandere. Argumenter fra muslimer med andre oppfatninger kan avfeies med

¹⁹ <http://www.islamnet.no/nyheter/kronikker/2319-de-vil-forby-islam-men-de-gjor-oss-bare-sterkere/> besøkt 24.11.2015

²⁰ <http://www.islamnet.no/aktiviteter-/aktivitetskalender/day/date/1975-08-13/> besøkt 24.11.2015

²¹ Ibid.

henvisning til at de avviker fra det autentiske islam og er påvirket av kultur eller samfunn. (c) Islam Net tilbyr også en følelse av moralsk overlegenhet. De holder fast ved sine islamske prinsipper og lar seg ikke påvirke av «Vestens moralske forfall», med henvisninger til problemer som rus, familieoppløsning og aksept for homoseksualitet (Linge, 2013b, s. 48). Også Meijer trekker frem følelsen av moralsk overlegenhet for salafier: «*the real power of Salafism's mobilisational capacity (...) lies in its ability to morally upstage the opponent*» (Meijer, 2013a, s. 13). (d) «For det fjerde presenterer IslamNet *da'wa* som selve «meningen med livet», eller en «forsømt» individuell og kollektiv muslimsk plikt» (sic) (Linge, 2013b). *Dawa* presenteres altså både som viktig for samfunnet og det muslimske fellesskapet og som et verktøy for personlig suksess.²²

Islam Net makter også å mobilisere ved å appellere til ungdommen gjennom et popularisert format. Budskapet er tilpasset et ungt publikum, og som vi har sett, anvender de karismatiske predikanter som tar opp temaer som angår ungdommen. Som Linge påpeker, synes mye av Islam Nets suksess også å avhenge av at de har invitert foredragsholdere som allerede var populære blant unge norske muslimer før de ble inkorporert i Islam Nets prosjekt. Populære karismatiske predikanter som har markert seg på *Youtube* og *Peace TV*, som Abdur Raheem Green, Hussein Yee, Yusuf Estes og Bilal Philips, har fungert som trekkplastre ved Islam Nets arrangementer og har utvilsomt bidratt til at Islam Net har fått et større nedslagsfelt (Linge, 2013b, s. 47). Islam Net har også vært dyktige til å formidle sitt salafibudskap i et språk som appellerer til ungdommen. De lager morsomme og actionfylte promovideoer til sine arrangementer, som for eksempel avrettes på *Facebook* slik: «HELT SICK – om du ser denne videoen kommer du til å bli en praktiserende muslim» (Skjerm bilde 13.09.2015).

Som Meijer (2013a, s. 13) påpeker, har salafisme gjerne vært assosiert med sosial kontroll og undertrykking av kvinner. Likevel kan salafismen virke styrkende for individet og ens identitet:

In a contentious age, Salafism transforms the humiliated, the downtrodden, disgruntled young people, the discriminated migrant, or the politically repressed into a chosen sect (...) that immediately gains privileged access to the Truth. Salafis are therefore able to contest the hegemonic power of their opponents: parents, the elite, the state, or dominant cultural and economic values of the global capitalist system as well as the total identification with an alien nation (...). (Meijer, 2013a, s. 13)

²² Video: <https://www.youtube.com/watch?v=VQsbA81FtqE> besøkt 24.11.2015

Mårtensson argumenterer på lignende vis med at Islam Net tilbyr en diskurs som gir individuelle medlemmer mulighet til å motstå diskurser tilknyttet deres familier, andre muslimske institusjoner og offentlige institusjoner. Hun skriver at selv om empiriske undersøkelser av dette mangler, kan man ikke utelukke at Islam Nets medlemmer opplever at mer liberale versjoner av islam i mindre grad tilbyr effektiv motstand mot foreldregenerasjonens patriarkalske kulturer, for eksempel knyttet til tvangsekteskap (Mårtensson, 2014, s. 216–217). Det kan fremstå som paradoksalt at samtidig som salafismen assosieres med sosial kontroll og undertrykking av kvinner, slik Meijer påpeker, er omtrent tre av fire publikummere ved PCS unge jenter. Følger vi Meijer og Mårtenssons argumenter, kan nettopp disse jentenes evne til å stå imot foreldrenes begrensninger i valg av ektefelle være styrket gjennom å tilskrive seg en salafi-identitet. Islam Net er tydelige på at et ekteskap som ikke er frivillig, er uislamsk, og at man har rett til å motsi foreldrene om de går imot islam (Mårtensson, 2014, s. 211–212). Dette er også knyttet til «salafi-klarhet». Islam Net tilbyr et sterkt islamsk produkt med troverdige islamske argumenter som kan styrke individets valgmuligheter.

3.2.1 «Lik og del for å tjene *ajr*»

Islam Net mobiliserer som vist til deltakelse i deres *dawa* med et budskap om at «*dawa* er selve meningen med livet». Dette er knyttet til et annet sentralt budskap for Islam Net, nemlig at muslimers fokus må flyttes fra dette livet over på det neste. Livet her og nå er utelukkende en test, og når man trer inn i det neste, vil Allah føre regnskap over dine gode og dårlige handlinger. Da gjelder det å ha flere pluss enn minus i boka. Opptjening av slike plusspoeng omtales som å tjene *ajr* i Islam Nets vokabular, og dette brukes til å motivere til gode handlinger i islams navn. I tillegg til at korrekt religiøs praksis, som å be til rett tid og på rett måte, gir plusspoeng, fremheves *dawa* som et spesielt effektivt verktøy for opptjening av *ajr*. Budskapet er at dersom du motiverer noen til handlinger som innebærer *ajr* til dem, vil denne opptjeningen også bli overført til deg på dommens dag. Dette budskapet benytter Islam Net aktivt for å mobilisere til støtte for prosjektet sitt. Å støtte Islam Net selges inn som en investering i egen *ajr*. Bidragene kan være å engasjere seg direkte i *dawa*-arbeidet. I facebookgruppen skrev for eksempel Fahad Qureshi: «VISSTE DU AT DE SJEDELIGE NORSKTIMENE KAN FØRE TIL AT DU FÅR ET FJELL MED AJR PÅ OPPSTANDELSENS DAG?» (sic), med en påfølgende oppfordring til å hjelpe Islam Net med å oversette *fatwaer* til deres nettside islamqa.no (Skjerm bilde 04.11.2014). Andre bidrag

kan være å donere penger til Islam Net (Skjerm bilde 20.08.2015), eller å like og dele Islam Nets innlegg på *Facebook*, slik at disse får et bredere nedslagsfelt (Skjerm bilde 26.05.2015).

3.3 Imøtekommenhet

Et av uttrykkene for Islam Nets tilpasning av i utgangspunktet strenge salafinormer, er deres imøtekommenhet overfor muslimer som ikke lever opp til deres idealer, slik det var eksempler på under PCS. Islam Net anerkjenner det faktum at det er ytterst få som etterlever ethvert krav – som lever et liv i tråd med *tawhid*. Heller enn å stenge ute muslimer med «mangler», inviteres enhver som er villig til å lytte til deres budskap inn i varmen, med håp om at de over tid vil ledes over i bedre tanker og praksis.

Islam Net fremmer et ideal om en svært konservativ og tildekket bekledning for kvinner. Likevel finner man eksempler på at de forsvaret jenter som ikke etterlever deres egne normer. Et slikt eksempel er en diskusjon på Islam Nets facebookgruppe i juni 2014. En debatt deltaker postet et innlegg som beskrev en jente på T-banen som var ikledd *hijab* og «STRAM bukse/jeans med høye hæler», med antydninger om at hun på bakgrunn av dette ikke kan kalles en muslim. Fahad Qureshi tok jenta i forsvar og skrev at hun er «100% muslim» og at det kun er «khawarij»²³ som gjør takfir på muslimer for å gjøre synder (sic) (Skjerm bilde 29.06.14). Dette må ses i lys av Islam Nets forståelse av *hisba* og deres klare motstand mot å henge syndere ut offentlig, i tillegg til lekfolks manglende anledning til å utføre *takfir* – et poeng som utdypes senere. Men det er også illustrerende for deres imøtekommenhet som *dawa*-strategi, noe Fahad Qureshi understreker i den påfølgende diskusjonen:

Om du snakker til henne med denne nedverdiggende tonen din tror du hun vil få kjærlighet til Allah og Islam? Nei hun vil løpe fra muslimer. Hvis en praktiserende søster tar henne imot med åpne armer og hun føler seg vel og hjemme blant gode søstre, vil de kunne påvirke henne i riktig retning. Vi alle mennesker synder og gjør feil, noen synder åpent og andre i skjul. (Skjerm bilde 29.06.14)

Det er nærliggende å anta at en slik imøtekommende tilnærming vil bidra til gjøre langt flere mottakelige for Islam Nets budskap. En sentral del av Islam Nets prosjekt om å «rette opp misoppfatninger om islam» går nettopp på at muslimer skal være gode forbilder og vise islam

²³ Opposisjonell sekt som oppsto på den arabiske halvøy en gang mellom år 656 og 680. Fremmet en svært streng tolkning av *al-wala' wa-l-bara'* og delte verden opp som god og ond i absolutte termer (Wagemakers, 2013, s. 84). Ofte brukt blant salafier som en nedsettende term (Meijer, 2013a, s. xi).

fra sin beste side – de ønsker å rette opp antatte negative forestillinger om islam og muslimer gjennom både ord og handling. Dermed blir ethvert smil og hver ærbødige handling en del av et større *dawa*-prosjekt og en måte å opptjene *ajr*. Imøtekommenhet og vennlighet gir følgelig stor mening sett i et *dawa*-perspektiv. Taktikken kan på den ene siden bidra positivt til rekrutteringen av nye tilhørere, på den andre gi Islam Net et vennligere ansikt utad i offentligheten. Begge deler kan sies å være del av et større *dawa*-prosjekt.

En viss aksept for «mangler» og synd kan også forklares i et implisitt skille mellom islam og muslimer, eller mer presist mellom islam som et ideal og en muslim som et menneske med alle de svakheter det innebærer. Vanskelighetene med å leve et liv i tråd med *tawhid* fremheves også som en del av Allahs plan. Islam Net understreker til stadighet at dette livet ikke er annet enn Allahs måte å teste den enkelte på før dommen faller i det neste liv. I tillegg vektlegges ideen om islam som noe man vokser inn i, skritt for skritt. Eksempelvis kommer dette til uttrykk i en youtubevideo fra en spørsmål-svar-seanse med et panel av predikanter. Her sier en jente at hun ønsker å konvertere til islam, men at *hijaben* holder henne igjen, og hun lurar på hva hun skal gjøre. Qureshi retter spørsmålet til Yoshua Evans, som ber jenta akseptere islam uansett. Han sier at etter hvert som hun tilegner seg mer kunnskap og får Allah nærmere sitt hjerte, vil hun forstå at å bruke *hijab* er det eneste riktige.²⁴

Oppsummert kan vi identifisere seks ulike, men sammenvevde, måter Islam Net legitimerer offentlig aksept for avvik fra *tawhid*: (a) *dawa*-hensyn, (b) islam som et ideal å vokse inn i, (c) dette livet som en test, (d) skillet mellom islam som ideal og muslimer som feilbarlige mennesker og (e) forbudet mot offentlig uthenging – (f) i tillegg spiller pragmatisme en stor rolle, et aspekt det kommer flere eksempler på siden. Summen av dette gjør det mulig for Islam Net å akseptere en rekke synder og «mangler» hos seg selv og andre i et liv der en streber etter å leve i tråd med *tawhid*. Dette er legitimeringsstrategier vi også finner igjen hos salafier andre steder, blant annet i Nederland (de Koning, 2013b, s. 60). Strategiene og den generelle imøtekommenheten kommer til uttrykk på flere måter, men denne masteroppgaven argumenterer for at hensynet til *dawa* er overordnet i Islam Nets tilpasninger av den globale salafismen.

²⁴ Video: <http://www.islamqav.com/categories/22-islamic-sciences/dawah-invitation-to-islam/317-i-want-to-convert-to-islam-but-the-hijab-is-holding-me-back-what-to-do-q-a-yusha-evans> besøkt 23.08.2015

3.4 Autoritet

Et sentralt aspekt ved Islam Nets islamforståelse er spørsmålet om autoritet. Når det kommer til autoritet, ligger Islam Net tett opp til den globale salafismen slik den er definert her. Helt grunnleggende innebærer denne forståelsen at autoriteten utelukkende ligger hos Allah og forbildet satt av Profeten og de første generasjonene muslimer slik det kommer til uttrykk i Koranen og autentiserte *hadith*. Dette er i tråd med salafiforståelsen av islam som objektiv, universell og kontekstuavhengig, noe Islam Net selv vektlegger.²⁵ Sannheten er den samme uavhengig av tid og sted, og hermeneutisk lesing av kildene anerkjennes ikke. Tolkning av tekstene er uten unntak forbehold religiøs lærde – det er kun de som er i stand til å utlede hva sannheten er og hvordan den skal anvendes, noe som krever utdanning og inngående kunnskap om kildene. Vanlige muslimer har ingen anledning til å uttale seg om noe islam er ment å regulere uten at de henviser til lærdes uttalelser. Selvstendige resonnementer, selv med henvisninger til Koranen og *hadith*, aksepteres ikke. Med tanke på at Islam Net anser islam som et altomfattende system som griper inn i alle livets sfærer, blir en konsekvens av dette at muslimer gis svært liten anledning til selvstendig og kritisk tenkning og refleksjon over sine egne liv eller moralen som styrer dem. Moral er en objektiv størrelse som kommer fra Allah alene.

Når all religiøs autoritet overlates til lærde, melder spørsmålet seg: Hvilke autoritetsfigurer skal man lytte til? Haitam al-Haddad adresserte dette under PCS i 2015. Han understreket at det viktigste er at en lærd følger den rette metodologien, noe som impliserer en bokstavtro salafilesning av kildene. Men selv da kan de lærde komme til ulike kjennelser, særlig i saker som ikke direkte nevnes i kildene. Løsningen er å følge den store majoriteten av de lærde i en gitt sak. Det viktigste er å ikke følge dine egne lyster for så å lete frem en lærd som støtter din egen overbevisning. Her trakk Haddad frem musikk som et eksempel. Mange unge liker å høre på musikk, og de kan finne enkelte lærde som godtar dette. Men siden den store majoriteten av dem, ifølge Haddad, forbyr musikk, er det dette man må forholde seg til (Notater PCS 2015).

Som kjent finnes det ingen formelle retningslinjer innen salafismen for hvem som kan anses som en lærd, og det er relativt lett å oppnå en autorativ status innenfor salafismen. Blant de autoritetsfigurene Islam Net anvender, kan det være vanskelig å avgjøre hvem som har status som lærd, og hvem som kun er å regne som predikanter som vet å henvise til kjennelser fra lærde. Predikanten Islam Net den siste tiden har knyttet sterkest bånd til,

²⁵ Video: <https://www.youtube.com/watch?v=jOreJ28GG1E> besøkt 29.09.2015

nevnte Haitam al-Haddad, presenteres som en lærd som har studert under ibn Baz og al-Uthaymin og er kvalifisert til å utstede *fatwaer*.²⁶ Inntrykket er allikevel at hovedvekten av Islam Nets predikanter tilhører sistnevnte kategori og må henvise til lærde. Disse predikantenes autoritet fremstår derfor til dels som et paradoks, all den tid budskapet er at autoriteten ligger hos de lærde. Dette kan være et uttrykk for den flytende autoritetsstrukturen som kjennetegner salafismen. Bruken av karismatiske predikanter har også et åpenbart *dawa*-aspekt.

3.4.1 Islam Nets autoritative posisjon

Islam Nets egen autoritet er også verdt å se nærmere på. Dette er et tema jeg tok opp med medlemmer fra kretsen rundt Islam Nets ledelse under PCS 2015, og inntrykket jeg satt igjen med, var at dette er noe gruppen ikke har reflektert særlig over. Alt jeg fikk til svar, var at autoriteten kun ligger hos de lærde (Notater PCS 2015). En kan argumentere for at Islam Net, som enkelte av predikantene, ikke selv besitter religiøs autoritet, men kun er formidlere av de lærdes kjennelser. De fungerer på et vis som et mellomledd mellom den lærde klassen og unge norske muslimer. Likevel er det uunngåelig at de til en viss grad inntar en autoritativ posisjon, i alle fall over de som deltar i Islam Nets arenaer. Enhver som utøver innflytelse, må kunne sies å inneha en form for autoritet. Islam Net, som i møte med unge muslimer inntar rollen som en kunnskapsrik aktør som har svarene klare for ethvert spørsmål, må kunne antas å ha innflytelse på sine tilhørere. Autoriteten til Islam Net ligger også i utvelgelsen av autoritetsfigurer. De har streng på regi over hvilke lærde, predikanter og nettstedet som godtas på deres egne arenaer. På islamnet.no finner vi også en liste over «troverdige engelsktalende predikanter».²⁷ Dette er en taktikk som også er å spore blant nederlandske salafier (de Koning, 2013b, s. 63).

Selv om autoriteten til syvende og sist ligger i tekstene slik de leses av de lærde alene, dannes et bilde av en autoritetskjede der enhver kan utvise en viss autoritet så lenge den er støttet av henvisninger til en autoritet over seg i kjeden. På nederste nivå i en slik antatt kjede ser vi at lekfolk oppfordres til å påvirke sine omgivelser gjennom *dawa* og *hisba* – noe som impliserer å søke en form for autoritetsposisjon over den som adresseres. I et slikt perspektiv kan Islam Nets posisjon ses som et naturlig ledd i en slik autoritetskjede.

²⁶ Video: <https://www.youtube.com/watch?v=dQ4hf057U54&index=5&list=PLlgUzcnbbNNUNKK4tdO8cavzsRorkglYp> besøkt 26.11.2015

²⁷ <http://islamnet.no/om-oss/foredragsholdere/2344-troverdige-engelsktalende-foredragsholdere-om-islam.html> besøkt 26.11.2015

3.4.2 Produksjon av, og henvisning til, autoritativt materiale på nett

I tillegg til Islam Nets bruk av predikanter som autoritetsfigurer under sine arrangementer, opererer de med flere nettstedet som søker å oppfylle den samme funksjonen i det daglige – nettsteder der muslimer kan søke og få autoritative svar på det meste. Størst og eldst av disse er Islam Nets youtubekanal²⁸. Denne består primært av videoer av predikanter leksjoner produsert av Islam Net selv, filmet under deres mange arrangementer. Videoene er jevnt over preget av høy produksjonskvalitet. I september 2015 hadde kanalen mer enn 34 000 abonnenter og 10 millioner avspillinger fordelt på flere hundre videoer. Her når Islam Net åpenbart ut til et internasjonalt publikum, noe som ikke er overraskende gitt at Islam Net i hovedsak benytter seg av internasjonalt populære predikanter fra *Youtube* og *Peace TV*.

Islamqa.no, «Spørsmål og svar», er Islam Nets egen *fatwa*-bank med utvalgte *fatwaer* de selv har oversatt til norsk fra en håndfull salafinettsteder, i hovedsak Muhammad Salih al-Munajjid sitt islamqa.com, et nettsted som ble omtalt i kapittelet om salafisme. Som Islam Net presiserer: «Hvis det som er oversatt er korrekt er det på grunn av Allahs veiledning, og hvis det er noen feil er det vi som har gjort disse feilene, og Allah vet best».²⁹ *Fatwaene* er inndelt i kategorier som «Islamske vitenskaper», «Tilbedelse» og «Livsstil og dagligliv», og gir svar på alt fra hvordan å be og faste, til hvordan å gi råd til noen som er avhengig av pornografi.³⁰ Dersom svaret som søkes ikke finnes på norsk, henvises leseren til en søkemotor bygd inn i nettsiden, som leder deg rett til den engelskspråklige islamqa.com. På denne måten knytter Islam Net seg direkte opp mot denne konservative saudiorienterte *fatwa*-banken og erklærer denne som en autoritativ kilde. Som det vil komme eksempler på, ligger denne portalen på en noe strengere linje, med mindre grad av imøtekommenhet for vestlige forhold, enn budskapet Islam Net og deres predikanter presenterer.

Islam Net driver også det engelskspråklige nettstedet islamqav.com, «*Questions & Answers on Video*», som består av et utvalg av Islam Nets youtubevideoer kategorisert på samme vis som islamqa.no. I tillegg kan videoene sorteres etter predikantene. Videoene består alle av svar på konkrete spørsmål etter formel fra *fatwa*-bankene. Nettsiden er langt mer omfattende enn islamqa.no, noe som er naturlig med tanke på den store mengden videomateriale Islam Net produserer.³¹

²⁸ Video: <https://www.youtube.com/user/IslamNetVideo> besøkt 21.09.2015

²⁹ <http://islamqa.no/om-oss> besøkt 21.09.2015

³⁰ <http://islamqa.no/> besøkt 21.09.2015

³¹ Video: <http://www.islamqav.com/> besøkt 21.09.2015

3.4.3 Implementeringen av salafimetodikk i facebookdiskusjoner

Det er spørsmål-og-svar-sidene Islam Net refererer til for at muslimer skal finne autoritative svar på sine spørsmål, noe som særlig gjør seg gjeldende i deres facebookgruppe.³² Denne gruppen har mer enn 16.000 medlemmer (september 2015), noe som indikerer at dette er en plattform langt flere benytter seg av enn den relativt begrensede kretsen rundt Islam Net som strengt følger salafinormer. Det er verdt å merke seg at medlemstall på *Facebook* ikke nødvendigvis er reelle og i enda mindre grad reflekterer antall aktive brukere. Men basert på antall innlegg og interaksjoner, og sett i kombinasjon med medlemstallet, er det rimelig å anta at dette er en populær kanal blant mange norske muslimer. Her diskuteres blant annet nyhetssaker som angår muslimer og hva som er *halal* og ikke, i tillegg til at Islam Net publiserer eget materiale og promoterer sine arrangementer.

Islam Net opererer med klare retningslinjer for facebookgruppen, og disse håndheves strengt. Det viktigste punktet i reglementet oppsummerer Islam Nets syn på autoritet:

1. Forbudte tolkninger: Det er forbudt å tolke islam selv og presentere det som fakta. Kun de lærdes meninger skal postes og alle innlegg må være skrevet i tråd med de lærdes forståelse av islam. Om det er noe som er åpenbart at alle vet er i samsvar med de lærdes forståelse, er det ikke nødv. å legge frem bevis, men ved alle andre tilfeller må det legges inn direkte sitater, og helst med link til fatwaene. Det er ikke lov å poste vers fra Koranen eller Hadith som man selv tolker for å få frem en mening. Det er selvsagt helt greit å lime inn Koranvers og Hadith, men om det er for å bevise et poeng, må det poenget være støttet av lærde. (sic)³³

Facebookgruppen er en arena der mange henvender seg med spørsmål og påstander om et vidt spekter av temaer som er knyttet til islam og muslimer. Deltakerne følger i svært varierende grad Islam Nets retningslinjer – eller med andre ord en salafimetodikk som ikke anerkjenner selvstendige refleksjoner. Gjennom å være en plattform for et spekter av muslimer med ulik grad av salafitilhørighet, fungerer Islam Nets håndhevelse av sine retningslinjer i facebookgruppen som et *dawa*-verktøy. De styrer diskusjons- og samtaleformene over til å være i samsvar med en salafimetodikk, og på den måten blir deltakerne opplært til å operere etter Islam Nets rammer. Når gruppemedlemmer stiller spørsmål, blir de henvist til benytte seg av Islam Nets tjenester, islamqa.no og islamqav.com – eventuelt den eksterne islamqa.com (Skjerm bilde 02.12.2014). Dersom noen argumenterer

³² <https://www.facebook.com/groups/islamnetpost/> besøkt 21.09.2015

³³ Ibid.

imot kjennelsene derfra eller kommer med egne meninger, blir de irettesatt og bedt om å følge reglementet – innleggene kan også bli slettet. Også når deltakerne følger reglene slik de fremgår i punktet over, kan de bli irettesatt. Henvisninger til lærde godtas kun om kilden er én Islam Net godkjenner. For eksempel anerkjenner ikke Islam Net henvisninger til islamqa.org (Skjerm bilde 13.09.2015).

Slik opplæring kan anses som et sentralt *dawa*-verktøy overfor muslimer. At muslimer lærer hvem som, for Islam Net, er de sanne forvalterne av kunnskap, hvordan man skal finne frem til dem for svar, og hvordan man skal referere til dem når man snakker om et tema, er forutsetninger for at Islam Nets prosjekt skal lykkes. Uten at dette ligger til grunn, vil ikke deres budskap ha samme tyngde. Dersom muslimer venner seg til å benytte seg av disse tjenestene, samt at deres egne meninger ikke har noen verdi, vil Islam Nets budskap få den autoritet gruppen søker. Modereringen av facebookdiskusjonene fungerer således som en normalisering av salafimetodikk blant et ungt publikum som ikke nødvendigvis kjenner til troverdige alternativer. Dette kan også forstås som et uttrykk for *hisba* – de forordner det som er rett og forbyr det urette. Som under PCS tiltrekker Islam Net på *Facebook* et stort publikum, for så å forsøke å vende dem over mot en islamforståelse som er i samsvar med deres egen.

3.5 Hvordan leve som god muslim i Norge

3.5.1 Legitimering av tilstedeværelsen

Ved en rekke anledninger har Islam Nets predikanter svart på spørsmål om hvorvidt det er legitimt å bo i et ikke-muslimsk land som Norge, eller om det beste er å utføre *hijra* – migrere til et muslimsk land. Spørsmålet synes i seg selv å være fundert i en salafiforståelse. Predikantene svarer kategorisk at det er riktig for muslimer å bli boende. Hovedargumentene er at de fleste ikke har noe alternativ – masse migrasjon til muslimske land er totalt urealistisk. Det er ikke noe alternativ å flytte fra sin familie, for eksempel om man er etnisk norsk.³⁴ Det finnes heller ikke noe kalifat å emigrere til, selv om opprettelsen av dette er det ultimate målet (Notater PCS 2014). Islam Nets predikant, Sh. Shady Alsuleiman, mener også at det på mange måter er lettere å leve som god muslim i Vesten enn i muslimske land på

³⁴ Video: <http://www.islamqav.com/categories/43-lifestyle-and-daily-life/social-participation/170-can-we-live-in-non-muslim-countries-q-a-dr-haitham-al-haddad>
besøkt 28.09.2015

grunn av friheten her. Interessant nok eksemplifiserer han dette med at arrangementer som Islam Nets konferanser ikke ville kunne funnet sted i Saudi-Arabia.³⁵ Og ikke minst vektlegges *dawa* som helt sentralt. Å ikke utføre *dawa* i Vesten er å synde, understreker Haddad – i Vesten er *dawa* det ultimate *jihad*.³⁶ Argumentene for at det er greit å bo i Vesten, kan oppsummeres som en kombinasjon av pragmatikk og *dawa*-hensyn. Islam Nets budskap skiller seg her tydelig fra salafiautoritetene ibn Baz og al-Uthaymin, som kun tillot tilstedeværelse i ikke-muslimske land under strenge kriterier, og nesten utelukkende legitimert av *dawa*. Islam Nets predikanter er i langt større grad oppdaterte på den aktuelle situasjonen og tilpasser sitt budskap deretter.

3.5.2 Rollen som muslim i Vesten

Muslimer har kommet for å bli i Europa. Flere og flere unge muslimer praktiserer islam. Vesten er ikke vant til at muslimer ber om sine rettigheter til å praktisere islam. En verdikonflikt er oppstått. Hvordan kan vi løse dette voksende problemet? Er løsningen å deportere muslimer? Eller er det kanskje å assimilere muslimer og hjernevaske dem til å forlate sin religiøse identitet? Eller kan muslimer og ikke-muslimer sameksistere i Vesten? I så fall, hvordan? (...) ³⁷

Slik beskriver Islam Net situasjonen for muslimer i Vesten i deres introduksjon av et foredrag om islams fremtid i Europa av Haitham al-Haddad. Svaret – og deres generelle budskap – er at det viktigste for muslimer som lever i europeiske land er å holde fast ved sin islamske identitet, og ikke å forsøke å skape et eget europeisk islam. Eventuelle vanskeligheter med å praktisere islam som man kan oppleve, må ikke møtes med en endring av praksis, men ved å kreve sin rett som borger av et fritt samfunn, samt å arbeide imot islamofobiske krefter som motvirker dette. All motstand mot muslimers religionsutøvelse i Europa, slik de ser det – enten det er forbud mot *burqa* og bønnerom på skolen, eller motstand mot kjønnssegregerte arrangementer – forklares som uttrykk for islamofobi. Kulturelt og sosialt må islamofobi motvirkes ved *dawa*, institusjonelt og politisk gjennom å henvise til konstitusjonell religionsfrihet eller i ytterste konsekvens menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg – samt politisk deltakelse, noe som utdypes under. ³⁸

For Islam Net-mentor Haitham al-Haddad er det viktig at muslimer endrer sin mentalitet og skaffer seg et bedre selvilde i sine ikke-muslimske omgivelser. De må slutte å

³⁵ Video: <https://www.youtube.com/watch?v=SF3YTX-wdk> besøkt 28.09.2015

³⁶ Video: <https://www.youtube.com/watch?v=jOreJ28GG1E> besøkt 29.09.2015

³⁷ Ibid.

³⁸ Ibid.

anse seg som del av en minoritet og heller anse seg selv som en naturlig del av et samfunn med de samme rettighetene som alle andre. Søker du jobb, ikke spør pent om du kan be til rett tid eller bære *hijab*, men krev din rett som den samfunnsborgeren du er, sier han. Dersom muslimene ber om tjenester, plasserer de seg i en mindreverdige posisjon. Hvem er det som gir deg denne tjenesten, spør Haddad retorisk, og understreker at vi alle er likeverdige borgere av staten og samfunnet. Hensyn til muslimers religiøse krav må være en selvfølge.³⁹

Et sentralt poeng for Islam Net og deres predikanter er at muslimer i Vesten er forpliktet til å følge loven som gjelder i det landet de bor i. Aspekter ved *sharia* som står i konflikt med norsk lov, skal tilsidesettes. Sh. Shady Alsuleiman understreker at å følge loven til det landet en bor i, nettopp er en del av *sharia*.⁴⁰ I tilfeller der Islam Net er blitt konfrontert med kontroversielle aspekter ved sin religionsforståelse, som spørsmål om *hudud*-straffer eller flerkoneri, er svaret gjennomgående at dette ikke er aktuelle problemstillinger, nettopp fordi muslimer i Norge skal følge norsk lov.⁴¹

3.5.3 Demokrati og politisk deltakelse

Islam Net er tydelige på at muslimer i Norge bør stemme ved valg og at flere bør engasjere seg politisk. Alt av politisk engasjement oppfordres så lenge intensjonen er den riktige – nemlig hensyn til det hinsidige. Fahad Qureshi erkjenner at deltakelse i ikke-muslimske politiske systemer er kontroversielt i enkelte kretser, men han understreker at Islam Net støtter dette fullt ut. Islam Net ønsker seg ekte muslimske representanter på Stortinget, noe de ikke mener er tilfellet i dag. Stortingsrepresentanter som Abid Raja (V) og Hadia Tajik (Ap) anses som assimilerende muslimer som etterligner *kuffar* og ikke fremmer muslimers interesser (Linge, 2013a, s. 139; Notater PCS 2014).

Det er ting som tyder på at det tydelige standpunktet vedrørende politisk deltakelse er noe Islam Net gradvis har tilnærmet seg. Marius Linge konkluderer i sin studie fra 2013 at Islam Net har et ambivalent og noe uklart syn på saken. Han omtaler deres aktivisme som politisert, men mener Islam Net har vist en skepsis til politikk og at de tidligere har omtalt seg selv som apolitiske (Linge, 2013a, s. 145–150). En slik skepsis er ikke å spore i dag, og

³⁹ Video: <https://www.youtube.com/watch?v=dQ4hf057U54&index=5&list=PLlgUzcnbbNNUNKK4td08cavzsRorkglYp> besøkt 29.09.2015

⁴⁰ Video: <http://www.islamqav.com/all-questions/category/50-theology-and-religious-understanding/jihad-and-takfir/226-do-we-have-to-follow-the-law-in-non-muslim-countries-q-a-sh-shady-alsuleiman> besøkt 29.09.2015

⁴¹ <http://www.dagbladet.no/2013/10/02/kultur/meninger/hovedkronikk/kronikk/debatt/29565367/> besøkt 29.09.2015

Islam Net er åpent politiske i sitt virke. Som Qureshi uttalte til Aftenposten i juni 2015: «Vi mener at muslimer bør stemme, være politisk aktive og bidra til samfunnets velvære. Hvis man ikke gir noe, hvordan kan man forvente å få noe tilbake?». ⁴²

Islam Net har likevel hele veien vist en viss ambivalens vedrørende deltakelse i demonstrasjoner. Som polemikk mot den *jihadi*-salafiorienterte gruppen Profetens Ummah trakk Islam Net i 2011 frem deres bruk av demonstrasjoner som uislamisk (Linge, 2013a, s. 146–147). Så sent som i januar 2015 advarte Fahad Qureshi mot å delta i en motdemonstrasjon mot den islamkritiske gruppen PEGIDA. Hovedargumentet var at det kunne være uheldig å bli assosiert med andre demonstranter og deres agenda, men han nevner også uenigheter blant de lærde om hvorvidt det er tillatt å delta i demonstrasjoner som et viktig argument, noe som bygger opp under bildet av en viss ambivalens på området (Skjerm bilde 26.01.2015). Ambivalensen skal riktignok ikke overdrives. Det generelle budskapet fra Islam Net er oppfordringer til politisk deltakelse.

Samlet sett kan vi si at Islam Net og deres predikanter er tydelige på at nå som et stort antall muslimer lever i vestlige demokratier, må man forholde seg til dette og gjøre det beste ut av situasjonen. Det er hensiktsmessig for muslimene å anvende de lover og rettigheter de har, som statlig og internasjonalt definert religionsfrihet, for å sikre sine interesser. Det er også hensiktsmessig å engasjere seg politisk for å ivareta og styrke disse rettighetene. Dette vil gjøre det lettere for muslimer å leve sine liv i tråd med *tawhid* og å drive *dawa*. Selv om disse lovene, rettighetene og det politiske systemet prinsipielt innebærer å plassere mennesket over Gud, trumfer pragmatikken prinsippene uten at dette fremstilles som problematisk. Dersom politisk deltakelse bidrar til at muslimers interesser sikres og forholdene for å drive *dawa* bedres, er dette, for Islam Net, både en investering i dette livet og det neste. Islam Nets holdning til politikk sammenfaller med Wiktorowicz' *politicos* og Haykels *haraki*-salafisme (Haykel, 2013; Wiktorowicz, 2006).

3.5.4 Vennskap med ikke-muslimer

Som vist tidligere presenterer Islam Nets predikanter en noe nedtonet versjon av *al-wala' wa-l-bara'* relativt til ibn Baz og al-Uthaymin. For disse salafiautoritetene innebærer *al-wala' wa-l-bara'* at muslimer ikke kan ha ikke-muslimske venner, noe som fremstår som et krav det er vanskelig å etterleve for unge norske muslimer. Hva Islam Nets nedtonede versjon har

⁴² <http://www.aftenposten.no/meninger/debatt/Fahad-Qureshi-Islam-Net-blir-misforstatt-8050792.html> besøkt 25.11.2015

å si for muligheten til å ha slike vennskap, er noe uklart. Jeg har ikke funnet materiale postet av Islam Net som helt tydelig fordømmer vennskap med ikke-muslimer. Verken på islamqa.no eller islamqav.com tas problemstillingen opp direkte. Men gjennom å søke i den engelskspråklige søkemotoren på islamqa.no, slik Islam Net stadig oppfordrer til om man ikke finner svaret på norsk, kommer man til en *fatwa* som i klartekst sier at muslimer *ikke* kan ha ikke-muslimer som nære venner, noe som begrunnes med klassiske *al-wala' wa-l-bara'*-argumenter.⁴³ De gangene temaet tas opp i Islam Nets egne fora, er retorikken til sammenligning svært nedtonet.

Den eneste videoen som berører temaet på islamqav.com er en video der Sh. Shady Alsuleiman⁴⁴ får spørsmål om det er *haram* å omgås eller bli venn med folk som røyker eller drikker. Uten å fordømme og si at dette er *haram*, snakker han om den uunngåelige påvirkningen man utsettes for av dem man omgås. Pedagogisk nok snakker han så kun om hva han selv velger, at det er viktig for ham å omgås personer som minner ham om Allah og oppfordrer ham til å gjøre gode ting. En tilsvarende forsiktighet var å spore under en panelsamtale mellom Haitham al-Haddad, Sh. Waseem Kempson og Sh. Alaa Elsayed på PCS i 2014. Der var oppfordringen at de fremmøtte ikke burde omgås *for mye* med sine ikke-muslimske venner, siden de etter hvert ville påvirke dem negativt. De advarte også ungdommen mot å følge samfunnets normer, men at de heller burde markere sin islamske identitet, slik at de ikke ender opp med å imitere og til slutt bli som ikke-muslimene (Notater PCS 2014).

Det er utvilsomt et underliggende budskap om farene ved å ha ikke-muslimer som venner, men sett i lys av Islam Nets imøtekommende strategi kan forsiktigheten i formidlingen tolkes som et bevisst valg og en tilpasning av budskapet slik at de ikke skremmer unna ungdommen. De fleste av dem har antakelig en rekke ikke-muslimske venner som de ikke ønsker å si fra seg. Dette er noe predikantene åpenbart tar hensyn til i formidlingen sin. De fremmer ikke isolasjon, men kommer med anmodninger om forsiktighet og en sterk markering av identitet, slik at farene for påvirkning minskes og mulighetene for *dawa* styrkes. Predikantene formidler en viss aksept for vennskap, men som Abdur Raheem Green uttalte, kan ikke muslimer sverge troskap til ikke-muslimer, så et vennskap innebærer visse begrensninger. En slik forsiktig aksept for vennskap med ikke-muslimer kan tolkes som

⁴³ <http://islamqa.info/en/21530> besøkt 28.11.2015

⁴⁴ Video: <http://www.islamqav.com/categories/43-lifestyle-and-daily-life/social-participation/241-is-it-haram-to-be-around-smokers-and-drinkers-q-a-sh-shady-alsuleiman> besøkt 28.11.2015

en tilpasning av global salafisme i møte med et publikum bestående av norsk ungdom – og et uttrykk for Islam Nets salafisme som *glocal*.

Også i Islam Nets facebookgruppe har det vært diskusjoner om vennskap med ikke-muslimer. Et bilde som ble delt av en bruker (ikke del av Islam Net-ledelsen) proklamerte at muslimer ikke kan ha ikke-muslimske venner. Reaksjonene på innlegget var i hovedsak negative, og mange stilte seg undrende til hvordan man kunne finne på å mene noe slikt, selv om det kom enkelte støtteerklæringer. Én person postet en link til en *fatwa* fra islamqa.com⁴⁵ som også fastslår at muslimer ikke kan ha ikke-muslimer som venner. Hun oppfordret de andre til også å legge ved kilder, ikke meninger (Skjerm bilde 24.11.2014). Etter å ha fulgt Islam Nets facebookside tett over flere måneder, har jeg ikke sett eksempler på at Islam Nets ledelse eller moderatorer har deltatt i diskusjoner spesifikt om dette temaet.

3.5.5 *Halal-jobber*

Det kan være vanskelig å finne jobber i Norge som ikke innebærer elementer som kommer i konflikt med strengt å følge *tawhid*. I møte med dette problemet har Islam Net en pragmatisk holdning. Under en spørsmål-svar-seanse på PCS i 2014 hvor dette temaet tas opp, er predikantenes svar at det viktigste er å unngå jobber der man indirekte bidrar til en av de store syndene, som drap, utroskap, *riba* og støtte til islams fiender. Jenter oppfordres dessuten til å unngå jobber som innebærer tett omgang med menn. Bidrag til mindre synder kan aksepteres, som å jobbe i en butikk som selger ikke-halal mat. Dette begrunnes med at det er lite hensiktsmessig å plassere seg i en situasjon der man som utsatt minoritet havner på utsiden av samfunnet, og det å kunne leve et verdig liv og forsørge sin familie trumfer hensynet til strengt å følge *tawhid*. I tillegg vektlegges arbeidslivet som en glimrende arena for å drive *dawa* på – dette fremheves som det viktigste aspektet ved å ha en jobb. Muslimene oppfordres til å gjøre en god jobb, smile og gjøre seg godt likt, slik at islam og muslimer kommer i et godt lys. De oppfordres også til å oppnå suksess i arbeidslivet av samme grunn (Notater PCS 2014).

Den eneste *fatwaen* om temaet som Islam Net har postet på islamqa.no, dreier seg om hvorvidt det er tillatt som taxisjåfør å kjøre passasjerer til og fra nattklubber der det serveres

⁴⁵ <http://islamqa.info/en/59879> besøkt 28.11.2015

alkohol. Dette tillates ikke, med begrunnelsen at det innebærer «å hjelpe i synd»⁴⁶, noe som fremstår som en mindre pragmatisk holdning enn den som kom til uttrykk under PCS.

Islam Net har opprettet facebook siden «Muslimer ut i arbeid», som har 2.423 medlemmer (16.09.2015) og har som mål å hjelpe muslimer med å finne *halal*-jobber. Dette gjøres, ifølge Fahad Qureshi, på den ene siden for å bøte på fordommer mot muslimer og vanskeligheter med å finne arbeid som følge av det, og på den andre siden for å møte de generelle vanskelighetene med å finne tillatte jobber. Gruppen søker å oppnå dette gjennom fire tiltak: (1) gjennom å tilby retningslinjer om hva som er tillatt gjennom nettstedet til *The Assembly of Muslim Jurists of America*, amjaonline.org, og salafinnettstedet islamweb.net, (2) ved at muslimer tipser om ledige stillinger ved sin arbeidsplass, (3) ved at muslimer poster innlegg om *halal*-arbeid de kan tenke seg å gjøre og (4) gjennom at muslimer som leser innleggene, undersøker i sine nettverk om ledige stillinger for de som har behov.⁴⁷

Rådene og kjennelsene om tillatt arbeid på amjaonline.org⁴⁸ skiller seg på enkelte områder fra det som ble presentert over. For eksempel er kjennelsen der at det er mislikt, ikke forbudt, for taxisjåfører å operere i områder der det foregår mye *haram*-aktiviteter. Når det kommer til å jobbe i butikk eller restauranter, er de noe strengere enn predikantene på PCS. Det er tillatt å jobbe på slike steder, men ikke dersom man er direkte involvert med *haram*-produkter, for eksempel ved å servere alkohol eller svin. Likevel synes det gjennomgående synet på dette nettstedet å være at det er tillatt for muslimer å jobbe i forbudte yrker, som for eksempel i institusjoner som opererer med renter, dersom vedkommende er i nød. Han eller hun blir da bedt om å distansere seg fra synden i sitt hjerte og dedikere seg til å finne en tillatt jobb så fort det lar seg gjøre. Altså er det her en viss pragmatisme og tilpasning til vestlige forhold, og hensynet til den enkeltes økonomiske situasjon har forrang over absolutte hensyn til *tawhid*. Dette er i samsvar med uttalelsene til Islam Nets predikanter under PCS 2014 (Notater PCS 2014).

Islam Nets budskap er en tilpasning av i utgangspunktet strenge salafinormer av pragmatiske årsaker, og tilpasningene legitimeres med hensyn til *dawa* – i tråd med min hovedhypotese. Slike tilpasninger kan også ses som uttrykk for salafismen som *glocal*. Islam Net drar veksler både på salafismen som global og kjennelser fra internasjonale aktører, og de

⁴⁶ <http://islamqa.no/kategorier/livsstil-og-dagligliv/jobb-og-utdannelse/item/125-er-det-tillatt-som-taxisjafor-a-frakte-passasjerer-til-barer-og-nattklubber> besøkt 28.11.2015

⁴⁷ <https://www.facebook.com/groups/muslimerutiarbeid/> besøkt 28.11.2015

⁴⁸ <http://www.amjaonline.org/en/declarations/20-declarations/53-decisions-and-recommendations-of-amja-s-fifth-annual-convention> besøkt 28.11.2015

presenterer et budskap rettet spesifikt mot en norsk kontekst og med en facebookgruppe som søker å imøtegå utfordringer norske muslimske ungdommer står overfor på arbeidsmarkedet. Men tilpasninger til tross, setter Islam Net klare begrensninger for den aktive samfunnsdeltakelsen de oppfordrer til, ved at tilhørernes jobbalternativer innskrenkes. Særlig går dette ut over kvinners muligheter.

3.5.6 Utdannelse og renter

Islam Net setter også begrensninger for tilhørernes studiemuligheter. De mener det ikke er tillatt å ta opp studielån på grunn av rentene. Følger man dette, er det nærliggende å anta at mange ikke vil ha råd til å ta høyere utdanning. I Islam Nets facebookgruppe skrev Zeshan Qureshi at det riktignok er uenigheter blant de lærde om hvorvidt det er tillatt å kun ta den delen av lånet som blir omgjort til stipend etter bestått eksamen. Han viser til at Ali Muhammad Salah mener det er forbudt, men at Haitham al-Haddad tillater det (Skjerm bilde 07.10.2015). En slik innskrenkning av muligheten til å ta høyere utdanning står i sterk kontrast til Islam Nets budskap om å gjøre suksess i arbeidslivet. At renter er forbudt, er tydeligvis ikke noe som kan tilsidesettes av hensyn til pragmatikk eller *dawa*. En *fatwa* på islamqa.no er også tydelig på at boliglån ikke tillates, heller ikke å kjøpe en leilighet der borettslaget har gjeld. Men *fatwaen* avslutter allikevel med: «Hvis det er umulig, så er du tvunget til å gi etter, og det er håpet at Allah vil tilgi deg».⁴⁹

3.5.7 Institusjoner

Islam Net ønsker opprettelsen av flere islamske institusjoner for å gjøre det lettere å leve et liv i tråd med *tawhid*. De arbeider også med å institusjonalisere sin egen virksomhet med et «*dawa*-senter». Som de skriver i en kronikk på islamnet.no:

Vi har ingen muslimske skoler for våre kommende generasjoner. Vi har ingen muslimske banker for å redde ungdommen fra Allahs forbannelse over de som faller i ribah. Vi har ingen islamsk rettsinstans som kan hjelpe muslimer med familieproblemer og vi har intet da'wah-senter som kan produsere en effektiv da'wah-front som kan endre folkets holdning til islam og muslimer så de førstnevnte tingene kan etableres av vår kommende generasjon. (sic)⁵⁰

⁴⁹ <http://islamqa.no/kategorier/livsstil-og-dagligliv/okonomi-og-finans/item/92-a-kjope-leilighet-hvor-bygningen-tar-opp-lan-med-renter> besøkt 25.11.2015

⁵⁰ <http://www.islamnet.no/nyheter/kronikker/2319-de-vil-forby-islam-men-de-gjor-oss-bare-sterkere/> besøkt 25.11.2015

Islam Net har altså ikke ambisjoner om selv å opprette en muslimsk skole eller en islamsk rettsinstans og bank, men ser fremtidig opprettelse av dette som en del av sitt langsiktige *dawa*-prosjekt. Under PCS i 2014 ga også Haitham al-Haddad uttrykk for at det ikke nødvendigvis er riktig å sende barna sine på muslimske skoler selv om muligheten skulle være der. Han vektla at det er viktig å se an den lokale situasjonen og gjøre en vurdering om hva som er best for ens eget barn (Notater PCS 2014). Dette illustrerer hvordan Islam Nets salafisme ikke fremmer isolasjonisme. Haddad er dommer ved en *sharia*-domstol i London som blant annet behandler saker om familierett og arv. Han har uttalt at det bør opprettes en tilsvarende løsning i Norge.⁵¹

Islam Net har lenge arbeidet med å samle midler til å opprette et permanent senter for sine *dawa*-aktiviteter. Under PCS i 2014 fortalte Qureshi at de hadde samlet inn fem millioner kroner til dette formålet, og at de trengte omtrent det dobbelte for å kunne investere i et passende lokale, som de ønsker skal være på 500-600 kvadratmeter. *Dawa*-senteret er ment å bli en arbeidsplass for *dawa*-arbeidere, et treningssenter i *dawa*, en møteplass for ikke-muslimer som er interesserte i islam og en base for *dawa* i Norge. Islam Net har vært aktive i innsamling av midler til dette senteret både på sosiale medier og under PCS.

3.6 Grensedragningen mot andre muslimer

Andre muslimske aktører har anklaget Islam Net for å være for opptatte av å erklære andre som *kuffar*, og de har fremhevet dette som en negativ karakteristikk ved organisasjonen.⁵² Islam Net har vært opptatt av å imøtegå denne kritikken, og de er tydelige på at kun lærde kan erklære muslimer som *frafalne*, altså utføre *takfir*. I en video fra islamqav.com er Sh. Shady Alsuleiman svært kritisk til at muslimer helt lemfeldig omtaler andre som *kuffar* kun fordi de er uenige med dem. Ikke engang han selv er kvalifisert til dette, sier han, og understreker at Guds dom ikke er nådig for den som ukvalifisert gjør *takfir*.⁵³ Følgelig er Islam Net påpasselige med ikke direkte å erklære andre muslimer som *kuffar*. Dette har

⁵¹ <http://www.nrk.no/norge/onsker-sharia-domstol-i-norge-1.10849119> besøkt 25.11.2015

⁵² <http://www.dagbladet.no/2013/09/27/kultur/kronikk/debatt/meninger/debattinnlegg/29495642/> besøkt 26.11.2015

⁵³ Video: <http://www.islamqav.com/categories/50-theology-and-religious-understanding/jihad-and-takfir/99-who-are-qualified-to-make-takfir-q-a-sh-shady-alsuleiman> besøkt 25.11.2015

Fahad Qureshi poengtert gjentatte ganger.⁵⁴ Men Islam Net har likevel en retorikk som i praksis kan innebære å erklære meningsmotstandere som vantro.

Islam Net anser seg selv som representanter for *mainstream*-sunniislam, noe som for dem er den eneste korrekte formen for islam. Et uttrykk for denne forståelsen er hvordan Islam Net anser seg som del av «*the saved sect*» – den ene sekten av 73 som følger sannheten og havner i paradiset. Islam Net-mentor Haitham al-Haddad har nevnt grupper og teologiske retninger som *mutazila*, Det muslimske brorskap, ahmadia og shia som eksempler på sekter som følger feil vei (Notater PCS 2015). En slik forståelse innebærer at personer som følger en annen retning eller sekt enn den sanne sunni-retningen, ikke er muslimer i Allahs øyne. Følgelig vil det å beskrive noen som tilhørende en annen sekt innebære å plassere dem utenfor islam. På denne måten erklærer Islam Net i prinsippet muslimer som følger en annen teologisk forståelse enn deres som *kuffar*, selv når de ikke benytter dette begrepet direkte. Dette kan tolkes som en indirekte form for *takfir*, men siden *takfir* impliserer at en person går fra å være muslim til å være frafallen, trenger ikke dette å være tilfellet, med mindre en person går fra å følge den rettledete sekten til en annen, i Islam Nets øyne.

Islam Net har ved en rekke anledninger omtalt konkrete norske muslimer og grupper som tilhørende en ikke-rettledet sekt. For eksempel har den shiamuslimske ungdomsorganisasjonen DIN blitt omtalt som tilhørende «sjiasekten»⁵⁵ og den jihadistisk orienterte salafigruppen Profetens Ummah som tilhørende *khawarij*-sekten (Linge, 2013a, s. 144). Islam Net har også omtalt den minoritetspolitiske tenketanken Minotenk som tilhørende *murij'ah*-sekten⁵⁶. «Dette er sekten liberalistene følger», skriver Zeshan Qureshi, og erklærer med det at enhver som forfekter, i hans øyne, liberale tolkninger av islam, er følgere av en ikke-rettledet sekt.⁵⁷

Også begrepene *bid'a* og *shirk*, som Islam Net anvender for å diskreditere andre muslimer, kan i praksis implisere frafallenhet. Særlig har Islam Net brukt disse begrepene i polemikk mot shiamuslimer og sufiorienterte muslimer (Linge, 2013a, s. 148–149).

⁵⁴ <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/tro-og-livssyn/vi-vil-renvaske-islams-navn/a/10001650/> besøkt 05.10.2015

⁵⁵ <http://www.islamnet.no/nyheter/nyheter/2175-skylden> besøkt 28.11.2015

⁵⁶ Tidlig islamsk sekt med storhetstid fra år 656 til 661 som regnes som moderate. Mente man ikke kunne dømme syndere fordi ens handlinger ikke nødvendigvis reflekterte individets indre tro. Dommen var forbeholdt Gud alene.

<http://global.britannica.com/topic/Murjiah> besøkt 29.11.2015

⁵⁷ <http://www.islamnet.no/nyheter/kronikker/2111-minotenk-bak-lyset.html> besøkt 25.11.2015

En annen måte for Islam Net å diskreditere andre muslimer uten direkte å erklære enkeltpersoner som *kafir*, er gjennom å presentere klare kriterier for tro og praksis som kvalifiserer som *kufir*. Et eksempel på dette er en *fatwa* Islam Net har oversatt og postet på islamqa.no, og som også ble delt på facebookgruppen (Skjerm bilde 15.09.2015). Her proklameres det at «å gjøre narr av skjegg eller klær hvis lengde osv. er i samsvar med sunnah, eller andre aspekter ved sunnah, gjør en person til en kafir, hvis han vet at dette ble påvist av Profeten (...)» (sic).⁵⁸ Et annet eksempel, også dette fra Zeshan Qureshis artikkel om Minotenk, er uttalelser som at «en person som nekter et eneste vers fra Koranen, bedriver kufr» (sic) og: «*Anyone who claims that any part of this Shari'ah law is not worth following and applicable, or that it is not appropriate for the era, becomes a Kafir*» (sic).⁵⁹ Fahad Qureshi har også uttalt at «et menneske som er prinsipielt imot dødsstraff ikke kan være muslim».⁶⁰

I en videre forstand impliserer selve Islam Nets egenforståelse som representanter for det ene sanne islam at alle større avvik fra deres forståelse plasserer en utenfor islam. Denne eksklusivismen, som i praksis plasserer en stor del av verdens muslimer utenfor islam, fremstår som i konflikt med Islam Nets retorikk om den globale *ummah* som et fellesskap mellom 1.6 milliarder muslimer⁶¹. Samtidig er denne eksklusiviteten en integrert del av salafismens objektiverende islam, og Islam Nets kamp om definisjonsmakt over islam innebærer at de stiller seg i skarp opposisjon til andre aktører. Å delegitimere meningsmotstandere ved å plassere dem utenfor islam er et verktøy for Islam Net i denne grensedragningen. Samtidig påberoper Islam Net seg å representere majoriteten av både norske og verdens sunnimuslimer, og at alle andre enn dem er avvik fra normen. Mer om dette i kapittel 5.

3.7 Den syriske borgerkrigen

Borgerkrigen i Syria har ført til at en rekke muslimer, med ulike motivasjoner, har reist ned dit for å bidra. Noen har reist for å hjelpe til humanitært, andre for å delta i *jihad* med ulike opprørsgrupper og noen for å slutte seg til terrororganisasjonen – og selvoppnevnte kalifatet –

⁵⁸ <http://islamqa.no/kategorier/livsstil-og-dagligliv/etikk-og-moral/item/57-a-gjore-narr-av-noen-aspekter-ved-sunnah> besøkt 25.11.2015

⁵⁹ <http://www.islamnet.no/nyheter/kronikker/2111-minotenk-bak-lyset.html> besøkt 25.11.2015

⁶⁰ <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/islam-debatten/islam-net-leder-mener-ingen-muslimer-kan-vaere-motstandere-av-doedsstraff/a/10082007/> besøkt 25.11.2015

⁶¹ <http://www.islamnet.no/nyheter/kronikker/2343-profetens-ummah-skyter-seg-selv-i-foten.html> besøkt 25.11.2015

Den Islamske Stat (IS, tidligere ISIS eller ISIL). IS regnes også som salafier, noe som innebærer at de på enkelte områder ligger teologisk tett opp til Islam Net. At unge muslimer er blitt tiltrukket av IS, har Islam Net opplevd som en trussel, og de har vært opptatt av å diskreditere deres ideologi. Drømmen om opprettelsen av et kalifat står sterkt blant salafier, Islam Net inkludert, og det er tydelig at det har vært viktig for Islam Net å kommunisere at IS' kalifat ikke er legitimt. Islam Net har også vært opptatt av å forhindre at norske muslimer reiser til Syria av andre årsaker. Salafier kjennetegnes av en sterk følelse av tilhørighet til *ummahen*, noe som kan være med på å motivere til å reise ned og bistå humanitært for å hjelpe muslimer i nød. Islam Net har oppfordret norske muslimer til å bli i Norge, og har argumentert teologisk for dette.

3.7.1 Kampen mot Assad-regimet

Det er en utbredt forestilling blant salafi-muslimer at defensiv *jihad* er obligatorisk – at dersom muslimer er under angrep, er man pliktig til å bistå for å forsvare dem. Mange følte et slikt kall da den syriske borgerkrigen utviklet seg, og fokuset i Islam Nets fora var rettet mot bekjempelsen av Assad-regimet. Haihtam al-Haddad svarte på denne situasjonen med å utstede en omfattende *fatwa* som gir teologisk funderte argumenter mot at utenlandske muslimer bør reise til Syria for å delta i *jihad*. Denne oversatte Islam Net og publiserte på islamqa.no. Her slår Haddad fast at defensiv *jihad* helt riktig er obligatorisk for muslimer bosatt i Syria. For at dette også skal være obligatorisk for andre, må det være et uttalt behov for militær støtte utenfra. Dette, slår Haddad fast, er ikke tilfellet i Syria. Han refererer til både lærde og militært personell i Syria som er tydelige på at de ikke trenger eller ønsker utenlandske menn i sine rekker. Dette betyr likevel ikke at *jihad* ikke er obligatorisk for muslimer utenfor Syria, den er det bare i en annen form. Syrerne trenger først og fremst økonomisk støtte til sin kamp mot Assad og til å ta seg av en befolkning i nød, hevder Haddad. Følgelig er den obligatoriske *jihad* å sende penger.⁶² På denne måten gir Haddad muslimer som føler at det er obligatorisk for dem å delta i den defensive *jihad* i Syria, en fredelig måte å gjøre dette på, som ikke innebærer å reise fra sin familie, sette seg selv i fare eller vanskeliggjøre kampen på bakken.

Budskapet om ikke å reise til Syria er blitt formidlet gjennom en rekke kanaler og i langt mer forenklede former enn Haddads *fatwa* – blant annet i youtubevideoer og

⁶² <http://islamqa.no/kategorier/tilbedelse/annen-tilbedelse/item/46-bor-vi-dra-til-jihad-i-syria> besøkt 02.10.2015

facebookinnlegg.⁶³ Det er ingen tvil om at dette har vært et viktig budskap for Islam Net å nå ut med så bredt som mulig.

3.7.2 Humanitær innsats

For de som ønsker å reise til Syria for å bistå med humanitær innsats, er budskapet at det riktige er å heller gjøre dette fra Norge. I sin *fatwa* vektlegger Haddad at å reise fra sin familie, og på den måten både forsømme det ansvaret en har overfor dem og gi dem frykt, øker sjansen for at du faller i synd. I tillegg legger han vekt på den uoversiktlige situasjonen der nede og faren for å bli påvirket av aktører med feil agenda eller islamforståelse.⁶⁴ Det har helt tydelig vært et stort engasjement for å hjelpe syrere blant Islam Nets tilhørere. Et eksempel på dette er en gruppe gutter jeg snakket med under PCS i 2014, som organiserte en stor innsamling av klær som skulle sendes til Syria (Notater PCS 2014).

3.7.3 Den Islamske Stat (IS)

For Islam Net er opprettelsen av et kalifat det store utopiske målet – en drøm det er grunn til å anta at mange av deres tilhørere deler. Som Haddad uttalte under PCS i 2014, vil dette vise verden islams storhet og rettferdighet (Notater PCS 2014). Det har derfor vært svært viktig for Islam Net å diskreditere IS og deres erklærte kalifat med teologisk funderte argumenter. Det var stor entusiasme å spore da Fahad Qureshi i desember 2014 kunne erklære på *Facebook* at «ISIS ER AVSLØRT SOM KHAWARIJ!!», med henvisning til Imran ibn Mansur som etter en gjennomgang av autoritative tekster har «TOTALSLAKTA DEM FRA ROTEN AV!!» (Skjerm bilde 12.12.2014). Også tidligere enn dette argumenterte Islam Net på lignende måter. I et lengre innlegg fra september 2014 forklarer Fahad Qureshi at den store majoriteten lærde omtaler IS som en misledet gruppe som ikke har noe med islam å gjøre, og at de «er, eller har klare trekk av å være, av sekten khawarij» (sic) (Skjerm bilde 10.09.2014). Det er interessant å se at Qureshi i dette innlegget tilskriver norske medier noe av skylden for muslimers sympatier med IS. Han skriver:

Kuffar har i flere tiår spredt propaganda og mot islam og muslimer, og vi muslimer er alhamdulillah blitt veldig bevisst på dette. Så når kuffar sier noe om muslimer, tar vi det med en klype salt, og vår sympati faller automatisk for muslimene fordi vi vet at kuffar-medier er løgnere og kan tviste om sannheter til noe helt virkelighetsfjernt. Så det er naturlig at jo mer kuffar skriver stygt om ISIS, vil mange muslimer som ikke er kjent

⁶³ Video: <https://www.youtube.com/watch?v=WliCJYMbsZY> besøkt 26.11.2015

⁶⁴ Ibid.

med hva Ulamah sier om ISIS, føle kjærligheten øke for ISIS. For når kuffar angriper muslimer, vil vi som naturlig reaksjon forsvare muslimer. Så igjen brødre og søstre, for å forstå hva som er den riktige stilling å ta om ISIS, må vi tilbake til de lærde. (Sic) (Ibid.)

De lærde er tydelige på at IS ikke er sanne muslimer, ifølge Islam Net. Qureshi ønsker i det hele tatt et tydeligere oppgjør med *jihadi*-salafisme og voldsforherligelse blant muslimer. Han delte et innlegg på *Facebook* som illustrerer dette, oppsummert her: Når en shiamuslim fornærmer *sahaba*, advarer sunniene mot deres innovasjoner; når en sufi tilber en grav, erklærer sunniene dette som *shirk*; når en liberal muslim forandrer islam, distanserer sunniene seg fra ham og er klare på at han ikke representerer muslimene, men når en *khawarij jihadi*-muslim dreper uskyldige mennesker i Allahs navn, sier sunniene at vi ikke kan advare mot dem og splitte *ummahen*. Hva for en dobbeltmoral er dette? (Skjerm bilde 09.09.2014, parafisert). Islam Net har ved en rekke anledninger tatt sterk avstand fra *jihadi*-salafismen (Notater PCS 2014). For å unngå at noen av IS' argumenter skulle stå uimotsagt, arrangerte Islam Net i 2015 en stråmann-debatt mellom Haitham al-Haddad og to Islam Net-medlemmer, inkludert Qureshi, som spilte rollen som IS-sympatisører.⁶⁵

Den uttalte motstand mot *jihadi*-ideologi og syriareiser til tross, har Islam Net fra flere hold blitt beskyldt for å bidra til radikaliserings av norsk muslimsk ungdom. Islam Nets rolle vedrørende radikaliserings og den offentlige debatten om dette diskuteres i kapittel 5.

3.8 Konklusjon

Hisba er en integrert del av Islam Nets *dawa* mot muslimer, og formidlingen er preget av et imøtekommende og popularisert budskap som tar sikte på å nå så bredt som mulig ut blant unge norske muslimer, for så gradvis å lede dem over til å følge korrekt *aqida* og metode. Enkelte av salafismens krav som kan virke særlig avskrekkende for ungdommen, nedtones, og Islam Net tar hensyn til at publikummet deres ikke allerede lever livene sine helt i tråd med *tawhid*. De forsøker på den ene siden å motivere tilhørerne til å strekke seg etter Islam Nets idealer og på den andre å hjelpe dem med å nå dem, for eksempel ved å forklare hvilke typer arbeid som er tillatt. Islam Net forsøker å mobilisere muslimer til å følge salafi-idealene, og til å delta i deres *dawa*-prosjekt gjennom et budskap om at dette vil redde norske muslimer fra et tiltakende islamfiendtlig samfunn, og ved å tilby et sterkt islamsk produkt og «salafi-klarhet». De oppfordrer til aktiv samfunnsdeltakelse, politisk engasjement og suksess i arbeidslivet, men setter samtidig visse begrensninger for muligheten til å oppnå sistnevnte.

⁶⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=zmQZ0BCM7dE> besøkt 26.11.2015

Som reaksjon på konkurranse fra *jihadi*-salafismen har Islam Nets *dawa* den siste tiden vært særlig preget av å diskreditere denne, og de har insistert på at det er dem selv som representerer det sanne islam. Også dette er en tilpasning til lokale forhold, ettersom enkelte unge muslimer har tatt til seg *jihadi*-salafi-ideer.

Islam Nets *dawa* mot muslimer kan sies å være et resultat av en forhandling mellom hensyn til den globale salafismens strenge krav og de lokale forholdene som til tider kan stå i motsetningsforhold til dette. Sett i lys av *glocalization theory* er salafismen som Islam Net formidler, på denne måten et partikulært uttrykk for den globale salafismen.

4 *Dawa* mot ikke-muslimer

Islam Net driver også *dawa* rettet mot ikke-muslimer. Denne kan sies å ha tre sammenvevde mål. For det første ønsker Islam Net at flest mulig konverterer til islam. For det andre er selve *dawa*-handlingen et mål i seg selv, uavhengig av utfallet. Som Islam Net presiserte under PCS 2014, dømmer ikke Gud deg på om det norske samfunnet har godtatt islam, men på om du har gitt dem budskapet (Notater PCS 2014). Det dreier seg om å gi ikke-muslimer et korrekt bilde av islam, slik at de kan ta en informert beslutning om de vil akseptere islam eller ikke. For det tredje er Islam Nets *dawa* mot ikke-muslimer fundert i antakelsen om at et, i Islam Nets øyne, korrekt bilde av islam vil føre til en positiv innstilling til religionen og muslimer. Islam Net mener at mange av muslimers problemer skyldes utbredt islamofobi, og at dette igjen skyldes misoppfatninger om islam. Følgelig er Islam Nets *dawa* mot ikke-muslimer også en del av deres prosjekt om å bedre forholdene for islam og muslimer i Norge.

Mye av Islam Nets *dawa* mot ikke-muslimer kommer likevel i form av forsøk på å få motparten til å konvertere. De har nøye utarbeidede strategier for å overbevise ikke-muslimer om å akseptere islam, inkludert ferdig formulerte argumenter rettet mot ikke-muslimer med ulike utgangspunkt, som kristne, tvilere og ateister. Islam Net driver flere *dawa*-nettsteder, kurser sine medlemmer og gjør *dawa* fra gatestand. Dette kapitlet viser hvordan Islam Net har tilpasset sitt budskap til et norsk publikum, først ved å presentere Islam Nets *dawa*-nettsteder, deretter ved å vise hvordan Islam Nets medlemmer opplæres i *dawa* gjennom *DawahSkolen*, og hvordan *dawa* kommer til uttrykk fra en stand på Karl Johans gate. Kapitlet tar også for seg Islam Nets *dawa* mot nye konvertitter.

4.1 Nettsteder

Islam Net driver nettstedene finnveien.no⁶⁶, finnislam.no⁶⁷ og muhammed.no⁶⁸, som alle på litt ulikt vis forsøker å overbevise leseren om at islam er sannheten og har løsningen på både individets og samfunnets problemer. Her tilbys svar på alle spørsmål og påstander som Islam Net ser for seg at en ikke-muslim vil ha om islam – alt fra om islam fremmer terrorisme til om spontane hendelser i kvantevakuum motbeviser Guds eksistens.⁶⁹ Denne strategien med å

⁶⁶ [http://finnveien.no/](http://finnveien.no) besøkt 02.09.2015

⁶⁷ [http://finnislam.no/](http://finnislam.no) besøkt 02.09.2015

⁶⁸ [http://muhammed.no/](http://muhammed.no) besøkt 02.09.2015

⁶⁹ [http://finnislam.no/](http://finnislam.no) besøkt 02.09.2015

presentere overbevisende og apologetiske svar på antatte spørsmål fra ikke-muslimer, er tydelig inspirert av Zakir Naik (2006) og hans bok *Answers to Non-Muslims' Common Questions About Islam*, i tillegg til iERAs nettsted onereason.org⁷⁰. Islam Nets strategi går også utover det å gi svar på slike spørsmål – de forsøker også å få ikke-muslimen interessert i å stille spørsmålene i utgangspunktet.

Finnveien.no er primært rettet mot ikke-religiøse personer som ikke bryr seg om, eller ikke har reflektert særlig over, religion og eksistensielle spørsmål fra før av (Notater PCS 2014). Denne nettsiden er, i likhet med de to andre, bygd opp trinnvis, og leseren blir bedt om å følge den punkt for punkt. Under følger en oppsummerende gjennomgang av finnveien.no. Denne vil illustrere det omfattende arbeidet som ligger bak, hvor omstendelig argumentasjonen er, og hvor tilpasset dette er til Islam Nets antakelser om leserens forutsetninger, interesser og fordommer om islam.

Første kategori, «Hva gjør jeg her», forsøker å få leseren til å reflektere over sitt eget liv. Du blir bedt om å stoppe opp og reflektere over hvem du er, hva du dypest sett ønsker, hva meningen med livet er, og hvordan livet må bestå av noe mer enn bare materialisme og rutiner. Første del avslutter så med en refleksjon over døden, som inkluderer et tankeeksperiment:

Anta at du nå fikk vite at du hadde kreft og ville dø innen et par dager. Tenk over det faktumet at den store majoriteten av verdens befolkning følger en eller annen religion. De alle hevder å ha sannheten og de fleste av dem hevder at alle andre enn de som følger deres vei, vil ende i Helvetes ild. (...) Ville du ikke prøvd å finne ut om en av de forskjellige religionene er sann? Enhver fornuftig person ville ha gjort det, for de potensielle konsekvensene er så forferdelige og triste. (...) Ta deg tid til å undersøke mer om disse essensielle spørsmålene. Begynn med å finne ut om det virkelig finnes en Gud? (sic)⁷¹

Slik argumentasjon med referanser til sunn fornuft er illustrerende for finnveien.no, og det er først her, i fjerde artikkel, at argumentasjonen kommer inn på Gud. Under det neste punktet, «Finnes Gud», presenteres en lang rekke argumenter for at den mest logiske og fornuftige forklaringen på universets eksistens er at det har en skaper. Her er det henvisninger til både astrofysikk, statistiske usannsynligheter og store forskningsprosjekter som peker på en iboende gudstro hos mennesket. Konklusjonen er at Gud må finnes. Dernest kommer et punkt om hvordan å forstå Gud. Presentert utelukkende som logiske konsekvenser av at Han eksisterer, konkluderes det med at «skaperen er den første årsaken, uavhengig av alt,

⁷⁰ <http://www.onereason.org/> besøkt 04.10.2015

⁷¹ www.finnveien.no/hva-gjor-jeg-her/er-doden-virkelig-enden besøkt 02.09.15

ubegrenset av tid og rom, evig, annerledes fra skaperverket, har visdom og vilje, har kunnskap om alt, og er kun én og allmektig». ⁷² Etter å ha forklart hva Guds natur må være, vises leseren til en rekke artikler man kan klikke seg inn på før man går videre – artikler som «Motbeviser evolusjonsteorien Gud?», «Kan det være andre forklaringer på universets finjustering?» og «Hvorfor finnes ondskap og lidelse?». Det skal ikke være rom for tvil eller ubesvarte spørsmål hos leseren.

Fortsettelsen følger det samme mønsteret. Ethvert argument bygger videre på det forrige. For eksempel argumenterer Islam Net for at siden alt i naturen har en hensikt, hvorfor skulle ikke mennesket også ha det? Og siden alt mennesker lager, har som hensikt å tjene oss, må menneskets hensikt også være å tjene Gud siden han har skapt oss. Slik fortsetter en argumentasjon som konkluderer slik:

Det finnes en skaper av universet. Skaperen har skapt oss med en hensikt. Vår hensikt er å underordne vår vilje etter det Gud vil vi skal gjøre. Livet er en test fordi vi har intellekt til å velge å avvise Gud eller høre på Ham. Guds budskap må komme til oss. Det er fornuftig å tro på konseptet om at Gud kan ha skapt et annet vesen (engler) som kan ha brakt budskapet til jorden. Det er fornuftig at den som forteller oss om budskapet er et menneske som også kan være en rollemodell for oss. Det er fornuftig at om vi består testen av dette livet ved å underordne oss Gud, blir vi belønnet, og hvis vi stryker, vil det vente en straff. ⁷³

Deretter kommer spørsmålet: Hvilken religion er Guds sanne religion? For å svare på dette sammenlignes gudsbildet i en rekke store religioner, som kristendom, jødedom og hinduisme, med Guds natur slik den allerede er definert. Ikke overraskende stemmer ingen religioner helt overens med Guds natur bortsett fra den siste som presenteres, islam. Slik har Islam Net argumentert omstendelig og, ifølge dem selv, logisk for at islam må være den ene sanne religionen, uten at islam har blitt nevnt med ett ord før her. De neste punktene er klassisk islamapologetikk som forsvarer eventuelle antakelser leseren skulle ha, om for eksempel Profetens karakter, om det er motsigelser i Koranen, eller om islam fremmer kvinneundertrykking, barbariske straffer og terrorisme.

Siste del åpner med artikkelen «Hva gjør jeg nå som jeg har funnet veien?». Svaret er at det eneste riktige er å underkaste seg Allah – for det å kjenne sannheten, men likevel ikke underkaste seg, er det verste et menneske kan gjøre. Deretter følger en lang forklaring om hvordan Gud kan være god og tilgivende, men samtidig straffe gode mennesker. Her kan det se ut til at Islam Net har møtt mye motstand, for argumentasjonen er både lang, omstendelig

⁷² <http://finnveien.no/finnes-gud/hvordan-forstar-vi-gud> besøkt 02.09.15

⁷³ <http://finnveien.no/finnes-gud/hva-er-meningen-med-livet> besøkt 04.10.2015

og insisterende. Deretter kommer råd om hvordan man kan overkomme hindringene som kan vente dersom man konverterer, hindringer som endring av livsstil, motstand fra kjære eller følelse av tapt identitet. Når man er klar til å ta steget, har nettstedet et kontaktskjema leseren kan fylle ut, og Islam Net står klare til å veilede i andre enden.

Finnislam.no følger det samme mønsteret og har mye overlappende innhold, men til forskjell fra finnveien.no som unngår å nevne islam før leseren presumptivt allerede er overbevist om Guds natur, er finnislam.no rettet mot et publikum som ønsker å lære mer om islam. Nettsiden er derfor noe mer direkte i formen. Muhammed.no ble opprettet som en reaksjon på debatten i kjølvannet av terroranslaget mot Charlie Hebdo-redaksjonen i januar 2015. I tillegg til sammenfallende argumentasjon med de to andre nettstedene, er det her en rekke innlegg som beskriver profeten Muhammed og hvorfor muslimer setter ham så høyt. Nettstedet ligner de andre, men innfallsvinkelen er apologetisk forsvar av Profeten som svar på negative karakteristikker i offentlig debatt, inkludert forklaringer på hvorfor det er galt og sårende for muslimer når han avbildes.

I samtale med Islam Net-medlemmer på en *dawa*-stand på Karl Johans gate i oktober 2015, kom det frem at organisasjonen arbeider med en nettside rettet spesifikt mot kristne. Den vil «*inshallah*» lanseres om kort tid, kunne de fortelle. I møte med kristne har Islam Net allerede klare argumenter, som blant annet går på hvordan islam er en langt mer logisk religion enn kristendommen. Særlig treenigheten trekkes frem som ulogisk. De felles abrahamittiske røttene vektlegges også, inkludert hvordan Jesus er en høyt aktet profet også i islam, men at hans budskap er blitt forvridd gjennom tidens løp. Islams budskap er da til sammenligning autentisk, all den tid Koranen kom til gjennom Muhammed selv og siden er blitt bevart. Slike argumenter kom blant annet til uttrykk under PCS i 2014, da en kristen mann hadde en dialog med Fahad Qureshi (Notater PCS 2014).

De ulike nettstedene illustrerer det refleksive forholdet mellom Islam Net og det ikke-muslimske samfunnet rundt dem. Islam Net har en klar oppfatning av hvordan nordmenn med ulike utgangspunkt ser på både dem som organisasjon og islam generelt, og de tilpasser seg deretter. Argumentasjonsrekkene på nettstedene er svært omstendelige og forsøker å utelate enhver mulighet for tvil hos leseren. Allikevel bærer de også preg av en tilsynelatende naivitet, en grunnleggende antakelse hos Islam Net om at om bare islam legges frem på den riktige måten, vil enhver som leser «med et åpent sinn» la seg overbevise av argumentene.⁷⁴

⁷⁴ <http://finnveien.no/> besøkt 04.10.2015

Ingen av disse nettsidene har referanser til Islam Net. Det er nærliggende å anta at dette er et valg som springer ut av kontroversene rundt organisasjonen i media og det negative bildet som er malt av dem. Taktikken ser altså ut til å være først å overbevise om islams sannhet, før leseren blir introdusert for organisasjonen. Alle nettstedene ender med et kontaktskjema slik at nye muslimer kan få oppfølging og videre formes av Islam Net.

4.2 *DawahSkolen*

Islam Nets medlemmer drilles i spissede *dawa*-teknikker rettet mot ikke-muslimer med ulike livssyn – blant annet med utgangspunkt i nettstedene nevnt over. Dette fikk jeg selv oppleve under min deltakelse på PCS. Så fort jeg kom i prat med noen tilknyttet Islam Net, ble jeg forsøkt overbevist om å akseptere islam. Og når mitt livssyn og verdensbilde kom opp, som jeg beskriver som ateistisk, lå argumentene klare på rekke og rad om ting som *big bang*-teoriens usannsynlighet og det ulogiske ved å tro at alt er tilfeldigheter. De samme argumentene gikk igjen hos alle, og på ett tidspunkt sto fem gutter rundt meg og samarbeidet om å prøve å overbevise meg. Når det ikke lyktes, og jeg svarte så godt jeg kunne om mitt eget verdensbilde, utbrøt en av dem: «Dette er bra trening for oss, gutta!» (Notater PCS 2014 og PCS 2015). Dersom jeg hadde beskrevet meg selv som for eksempel tvilende eller kristen, ville argumentasjonen vært tilpasset dette.

DawahSkolen er én av Islam Nets mange facebooksider⁷⁵ og har i overkant av 2.500 følgere (oktober 2015). Her postes inspirerende innhold, som bilder og videoer fra *dawa*-aktiviteter og beretninger om vellykket arbeid – konvertitthistorier brukes som mobiliseringsgrunnlag. Muslimer oppfordres til å sette av tid hver dag til å lære seg innholdet på finnislam.no, øve på *dawa* for hverandre og å gå ut for å snakke med ikke-muslimer.⁷⁶ En video på siden som er ment å inspirere til å investere sin tid i *dawa*, kan her stå som eksempel på Islam Nets bruk av multimedia for å mobilisere. Lydsatt av *nasheed*⁷⁷ følger vi en av Islam Nets aktive *dai* (en som utfører *dawa*) fra han står opp en lørdag morgen og drar ut på gata for å drive *dawa*. En fortellerstemme fremfører en tekst som kan minne om *beat*-poesi, delvis rytmisk og med rim og vendinger inspirert av rapmusikk. Det er lørdag, sier han, ingen jobb, ingen skole. Kanskje kan han spille fotball, henge med venner, gjøre noe fornuftig en annen dag. Nei, han vil heller gi noe tilbake til samfunnet. Han har funnet mening i sin tilværelse,

⁷⁵ <https://www.facebook.com/DawahSkolen.no> besøkt 06.10.2015

⁷⁶ https://www.facebook.com/DawahSkolen.no/info/?tab=page_info besøkt 06.10.2015

⁷⁷ Islamsk a capella-musikk (de Koning, 2013a, s. 417).

«men hva er meningen med å bare sitte på den? Bedre å spre det til flere, hadde vært bedre hvis flere så den». Hva ville Profeten gjort, spør han. «Jeg tror jeg vet det, jeg tror jeg vet det». Han setter så opp en stand og gjør *dawa* mot ikke-muslimer, men han møter motstand, blir dyttet, før han sier direkte til kamera: «Ikke la meg stå her alene» og at det er mange der ute som er på søken etter mening, og det er mange med fordommer mot islam og muslimer. «Det er vår oppgave å rette opp disse misoppfatningene folk sitter med. Ikke la meg stå her alene. Join meg og oss i *DawahSkolen* å kalle folk til islam. Vi sees *inshallah*». ⁷⁸ Igjen ser vi eksempel på bruk av narrativet om et islamofobisk samfunn som mobiliseringsgrunnlag. Denne videoen spiller på følelser og på ønsket om å gjøre noe verdifullt, og den prøver å gi dårlig samvittighet til den som velger å bruke tiden sin på noe annet. Videoen illustrerer også bredden i Islam Nets mobiliseringsstrategier. Andre steder er fokuset på det hinsidige og på opptjening av *ajr*. Dette nevnes ikke her. Islam Net har laget en rekke videosnutter med ulikt budskap og uttrykk som er ment å inspirere og å promotere arrangementer. Mange er langt fra så inderlige og alvorlige i uttrykket som denne fra *DawahSkolen* og spiller for eksempel mer på humor og sosialt fellesskap.

DawahSkolen er tydelig inspirert av iERAs *Mission Dawah*. På facebooksidene deres kan vi lese: «*Mission Dawah aims to establish a "mass movement" in dawah through training and mobilising a network of duaas [flertall for dai] across the world to convey the message of Islam*». ⁷⁹ Dette nettverket kan Islam Net og *DawahSkolen* sies å være en aktiv del av. *Mission Dawah* proklamerer at de leverer trening, materiale, klær og oppdrag i og for *dawa*. Alt dette leverer også Islam Net gjennom *DawahSkolen*.

Dawa-trening foregår både ved egeninnsats og gjennom kurs og *workshops*. Islam Net har tilbudt kurs i *dawa* siden 2009, kort tid etter at organisasjonen ble til. iERA, som stilte med predikantene, hadde som mål å utdanne norske muslimer til å bli fulltidsmisjonærer (Linge, 2013a, s. 143). I dag holdes *dawa*-kursene gjerne av Fahad Qureshi selv, noe som kan indikere at iERA har nådd målet sitt (Skjerm bilde 06.10.2015). I mai 2015 arrangerte *DawahSkolen* «*Global Messenger Day Oslo 2015*», en del av et iERA-prosjekt der muslimer i en rekke land skulle ta til gatene og gjøre *dawa*. Deltakerne ble bedt om å forberede seg ved å lese gjennom hele muhammed.no før de møttes til «Intensiv kursing om profeten Muhammed (SAW)». Deretter var det ut til gatene for å sette opp stand og gjøre

⁷⁸ Video: www.facebook.com/DawahSkolen.no/videos/vb.213798428648342/1129435623751280/?type=2&theater besøkt 06.10.2015

⁷⁹ https://www.facebook.com/MissionDawah/info/?tab=page_info besøkt 06.10.2015

dawa i grupper, før de samlet seg igjen på kvelden for å evaluere og dele erfaringer.⁸⁰ I september 2015 fulgte Islam Net opp med sin egen «*Oslo Dawah Day*» som var bygd opp på samme måte, men med finnislam.no som nettside for forberedelser.⁸¹

4.2.1 Gate-*dawa*

Hver lørdag setter Islam Net opp en *dawa*-stand på Karl Johans gate i Oslo. Dette har de drevet med, på og av, siden 2009 (Linge, 2013a, s. 118). På standen står Islam Net-medlemmer og deler ut flyveblader med lenker til *dawa*-nettstedene og snakker med forbipasserende om islam. For eventuelle interesserte har de mye materiale å dele ut, som en engelskspråklig Koran, bøker og magasiner. De møter deg med et smil og en vennlig fremtoning, og forsøker på den måten å gi eventuelle fordomsfulle personer et positivt inntrykk av muslimer. De understreker selv at de ikke ønsker å tvinge islam på noen, bare informere så godt de kan, slik at man kan ta valget selv. Inntrykket er likevel at iveren kan ta litt overhånd til tider. Enkelte ganger rigger de også opp en høyttaler og mikrofon for å kalle til seg tilhørere og forklare sine intensjoner. I en video postet på *DawahSkolens* facebookside, står Fahad Qureshi med mikrofon i hånda og proklamerer at islam er fredens religion, og han understeker at nei, muslimer er ikke her i Norge for å innføre *sharia* eller for å gjøre noen noe vondt, men for å lede dem ut av mørket og gi dem ro i sjelen.⁸² Budskapet dreier seg rundt Islam Nets retorikk om å «rette opp misoppfatninger om islam» – de benytter antakelsen om nordmenns fordommer som innfallsvinkel til å nå ut til dem. Budskapet tilpasses publikummet. Som på *dawa*-nettstedene, har verken standen eller *dawa*-materialet en eneste henvisning til Islam Net.

Islam Nets noe naive forestilling om at om bare ikke-muslimer får presentert et korrekt bilde av islam, vil de skjønne at islam er sannheten, kommer også til uttrykk ved deres *dawa*-stand. Da jeg møtte dem i oktober 2015 og forklarte at jeg hadde vært til stede under PCS både i 2014 og 2015, samt lest gjennom hele finnveien.no, finnislam.no og muhammed.no, virket de oppriktig overrasket over at jeg fortsatt ikke hadde akseptert islam. De slet med å forstå det, men konkluderte med at det måtte være fordi jeg ikke hadde lest dem med et åpent sinn, men kun som materiale til en masteroppgave. De hadde ikke noe tall

⁸⁰ <https://www.facebook.com/events/418006181711073/> besøkt 06.10.2015

⁸¹ <https://www.facebook.com/events/1625155511067022/> besøkt 06.10.2015

⁸² Video: <https://www.facebook.com/DawahSkolen.no/videos/vb.213798428648342/1117192148308961/?type=2&theater> besøkt 07.10.2015

på hvor mange som hadde konvertert gjennom gate-*dawa* eller nettstedene, men kunne fortelle at det var «noen».

4.3 Konvertitt.no

For nye muslimer tilbyr Islam Net oppfølging og råd. De som konverterer gjennom deres kanaler, får utdelt en «konvertittpakke» med materiale som skal hjelpe dem i deres nye situasjon, med informasjon om islam og råd om hvordan å holde på troen og håndtere utfordringer som oppstår. På nettsiden konvertitt.no har Islam Net sammenfattet det de mener er det viktigste for en ny muslim å vite. Det første en må gjøre er å tilegne seg kunnskap om islam, og Islam Net henviser til kurs og videoer som gradvis blir mer avansert. Først er et introduksjonskurs for nye muslimer på *Youtube* holdt av konvertitt Sh. Hussain Yee, og deretter en forelesningsrekke holdt på norsk av Islam Net, selv basert på Bilal Philips' bok *The Fundamentals of Tawhid* (2005). Videre henvises det til et en-måneders nettkurs gjennom *New Muslim Academy*, en britisk tjeneste tilknyttet Islam Net-predikanter som Bilal Philips, Hussain Yee og Yusuf Estes.⁸³ I tillegg tilbyr Islam Net en guide for hvordan å be, samt lenker til sine nettportaler, som finnislam.no og islamqa.no, og facebookgruppen.

Nye muslimer oppfordres også til å holde tett kontakt med det muslimske miljøet og oppsøke en moské. Islam Net advarer likevel om at dette kan være farlig. Man står i fare for å komme i kontakt med folk med feil eller lite kunnskap om islam, og disse kan påvirke en i feil retning. For nye muslimer i Oslo anbefales somaliske Tawfiiq Islamic Center. Å overbevise ikke-muslimer om å konvertere til islam og å gi dem kunnskap og trygghet nok til ikke å forlate troen igjen, er altså bare en del av bildet. Det er essensielt for Islam Net at nye muslimer følger deres korrekte islam. Mange sekter fremstår som sanne muslimer, advarer Islam Net, uten at disse navngis. For å hindre at nye muslimer lar seg villedes av disse, presenterer Islam Net en liste med eksempler på påstander fra muslimer som indikerer at de er misledet og ikke må lyttes til. Dette inkluderer blant annet folk som leser Koranen på en annen måte enn slik den ble lest av Profetens ledsagere, eller praksis som bryter med *tawhid*, som å benytte mellomledd mellom muslim og Gud, eller å påstå at Profeten fortsatt lever. Folk som forherliger krig og vold mot sivile, er garantert misledet, advares det, og det samme gjelder dem som mener muslimer må tolke Koranen på nytt i lys av dagens samfunn. «Om du

⁸³ <http://newmuslimacademy.org/team/> besøkt 06.10.2015

ser noen av disse tegnene hos de som du omgås med eller hos de som tilbyr å hjelpe deg med islam, så bør du isolere deg fra slike mennesker for å redde din tro», påstår Islam Net.⁸⁴

Konvertitter oppfordres også til å ta kontakt med Islam Net om de trenger hjelp med noe, eller bare trenger noen å snakke med. For eksempel skriver Islam Net at de etter beste evne vil hjelpe deg dersom du blir kastet ut av ditt hjem som følge av å ha konvertert.⁸⁵

4.4 Konklusjon

Islam Nets *dawa* mot ikke-muslimer er fundert i, og tilpasset, organisasjonens narrativ om nordmenns fordommer mot islam generelt og Islam Net spesielt. Fordommene blir forsøkt imøtegått med en vennlig og «myk» fremtoning som portretterer islam som noe positivt, ved at de direkte imøtegår antatte fordommer, og ved at budskapet som fremmes på ingen måte er utpreget salafi, og at Islam Net ikke nevnes. *Dawa*-strategiene er også spisset mot mennesker med ulike forutsetninger og utgangspunkt på en svært inngående måte. Dette forteller noe om Islam Nets kjennskap til, og antakelser om, samfunnet rundt dem. Budskapet er tilpasset et spesifikt norsk publikum. Islam Nets strategi er først å forsøke å overbevise motparten om å akseptere islam, for deretter å lede dem over til Islam Nets salafisme. Islam Nets *dawa* mot ikke-muslimer er et eksempel på hvordan budskapet kan tilpasses når det globale møter det lokale. På den måten er også denne delen av Islam Nets *dawa glocal*.

⁸⁴ www.konvertitt.no besøkt 06.10.2015

⁸⁵ Ibid.

5 Formidlingsstrategier overfor storsamfunnet

Islam Net-leder Fahad Qureshi er på vegne av sin organisasjon en aktiv deltaker i norsk offentlig debatt. Han skriver kronikker i avisene, stiller til intervju og deltar i debatt- og nyhetsprogram på TV. Dette engasjementet er i stor grad av defensiv art. Islam Net har blitt mye kritisert i pressen fra en rekke hold, og Qureshi har tatt til motmæle. I tillegg til å imøtegå kritikk, har Islam Net utviklet ulike strategier for, så langt det lar seg gjøre, å unngå negativ omtale i pressen. I senere tid har Qureshi også deltatt som en noe mer offensiv aktør. Blant annet har han uttalt seg om betente temaer som angår muslimer, som karikaturstriden, uten at utgangspunktet har vært å forsvare Islam Net i møte med kritikk.

Et av Islam Nets mål med deltakelsen i offentligheten har vært å få anerkjennelse som en seriøs aktør, blant annet som en organisasjon regjeringen bør samarbeide med i arbeidet for å forhindre radikaliserings av muslimsk ungdom. Et annet gjennomgripende mål har vært en søken etter definisjonsmakt over islam – og i forlengelsen av dette forsøk på å uttale seg på vegne av alle muslimer. I dette kapittelet ser jeg nærmere på Islam Nets posisjonering i norsk offentlig samtale, og på hvordan deres formidlingsstrategier er formet av – og tilpasset – offentlighetens kritiske fokus. Jeg vil spesielt se på hvordan mediedekningen av Islam Net har vært preget av kontroverser og hvordan Islam Net har gått disse i møte. Islam Nets forsiktighet og forsøk på kontroll i møte med media blir også diskutert. Til sist ser kapittelet nærmere på Islam Nets rolle vedrørende radikaliserings av unge norske muslimer, den offentlige debatten omkring dette og hvordan Islam Net har posisjonert seg i denne debatten. Kapittelet ser også på Islam Nets formidlingsstrategier overfor storsamfunnet i lys av deres *dawa* mot muslimer.

5.1 «Bare vanlige muslimer»

Overfor både muslimer og storsamfunnet søker Islam Net anerkjennelse som representanter for det ene sanne, autentiske islam. Overfor muslimer innebærer dette at Islam Net plasserer sin islamforståelse i opposisjon til andre tolkninger, og at grensedragningen mot andre aktører vektlegges. Utad, mot det øvrige storsamfunnet, tones denne retorikken noe ned, og budskapet Islam Net forsøker å formidle, er at de representerer helt *mainstream* islam – at de bare tror det samme som alle andre sunnimuslimer. Grensedragningen opprettholdes overfor

jihadi-salafier og «liberale muslimer» – disse blir forsøkt diskreditert. Islam Net ønsker å fremstå som en normal, ufarlig aktør som fremmer et islam som er helt i tråd med de etablerte moskémiljøenes forståelse. Dette kom blant annet til uttrykk under et intervju med Aftenposten i juni 2015, der Fahad Qureshi uttalte: «Vi har de samme verdiene som de etablerte moskémiljøene. Hver moské har kanskje noen uenigheter, men det er stort sett ting som ikke er relevante for det norske samfunnet».⁸⁶ Han sa videre at de tilsynelatende forskjellene mellom Islam Net og moskeene skyldes at moskeene, til forskjell fra Islam Net, er finansiert av staten og i større grad må moderere uttrykket sitt for å unngå «økonomiske konsekvenser» – moskeene er «livredd for dårlig medieomtale».⁸⁷ Disse uttalelsene fikk styreleder i Rabita-moskeen, Bazim Goslan, til å reagere. Han kalte det en «grov beskyldning» og «et forsøk på å skape et fellesskap som ikke finnes».⁸⁸ Han var opptatt av å distansere seg fra Islam Nets islamforståelse.⁸⁹ I møte med denne kritikken modererte Qureshi seg og mente uttalelsene kom «veldig feil ut».⁹⁰ Poenget, sier han, var ikke å tillegge moskeene meninger de ikke har, men å vise at norske muslimer ikke er «så splittet som mange tror» – at «våre verdier, livssyn og kjærlighet til Gud er den samme».⁹¹

Forsøkene på å nedtone forskjellene mellom Islam Net og de etablerte muslimske aktørene kan leses som et uttrykk for Islam Nets søken etter anerkjennelse. Dette kan igjen leses som et ledd i Islam Nets brede *dawa*-strategi – perspektivet denne teksten legger til grunn. Et offentlig ufarliggjort og anerkjent Islam Net vil kunne gjøre det lettere for dem å spre sitt budskap. På samme måte som med deres imøtekommenhet, kan dette ses som en strategi for å tiltrekke seg et bredt publikum, for så gradvis å lede dem over i deres islamforståelse. Man kan allikevel ikke utelukke at uttalelsene nevnt over kun er ment som en oppriktig beskrivelse av situasjonen – at Qureshi anser forskjellene mellom Islam Net og de etablerte moskeene som små og uvesentlige.

⁸⁶ <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Islam-Net-leder-Mosk-lederne-tor-ikke-si-det-de-egentlig-mener-8046802.html> besøkt 10.10.2015

⁸⁷ Ibid.

⁸⁸ <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Moskleder-Helt-bak-mal-at-vi-skjuler-vare-meninger-8050279.html> besøkt 10.10.2015

⁸⁹ Ibid.

⁹⁰ <http://www.aftenposten.no/meninger/debatt/Fahad-Qureshi-Islam-Net-blir-misforstatt-8050792.html> besøkt 10.10.2015

⁹¹ Ibid.

5.2 Kontroverser i media

Islam Net har siden oppstarten hatt medias søkelys på seg. Mye av omtalen har vært negativt ladet og fokusert på omstridte og kontroversielle aspekter ved organisasjonen. Dette har i stor grad vært med på å forme Islam Nets formidlingsstrategier overfor storsamfunnet. For å illustrere dette presenteres noen eksempler på offentlige kontroverser rundt Islam Net og hvordan Islam Net ved Fahad Qureshi har gått dem i møte.

De første store medieoppslagene om Islam Net kom kort tid etter organisasjonens oppstart. I februar 2009 omtalte TV2 et foredrag i regi av Islam Net der den norske imamen Zulqarnain Sakandar Madni langt på vei antydte at amerikanske myndigheter sto bak terroranslagene i USA 11. september 2001. TV2 koblet dette til PSTs trusselvurdering som advarte mot radikalisering av muslimsk ungdom.⁹² Denne saken ble plukket opp av en rekke norske medier. Som følge av oppslagene valgte Islam Net å avlyse et nytt foredrag med imamen måneden etter. «Fordi media har skapt et galt bilde av hvem vi er, har vi valgt å ta ham av programmet», uttalte Qureshi til VG.⁹³ Allerede fra Islam Nets første møte med norske medier opplevde de det som nødvendig å moderere sitt uttrykk for å unngå negativ omtale. Dette er en tendens som har fortsatt, og etter en rekke negative erfaringer har de i senere tid utviklet en mer sofistikert mediehåndtering, noe som vil bli belyst under.

Medietrykket rundt Islam Net ble enda større etter at predikanten Hussain Yee under den første PCS i 2010 uttalte at en muslimsk mann kan slå sin kone om han gjør det ut fra kjærlighet og omtanke og på steder på kroppen der det ikke volder for mye skade.⁹⁴ Saken ble bredt omtalt i norske medier, og Fahad Qureshi svarte med at han ikke visste hva Yee mente med dette, og følgelig ikke kunne kommentere. Om foredragsholderne Islam Net inviterer, sa han: «Det de sier er ikke hva Islam Net sier, det de sier er hva islam sier. Men alle er mennesker og alle kan si noe feil».⁹⁵

Et par måneder senere kulminerte den negativt vinklede mediedekningen med en VG-forside der hovedoppslaget lød «Holder kurs i EKSTREM ISLAM på norsk høyskole» sammen med et bilde av Fahad Qureshi.⁹⁶ Artikkelserien som tittelen viste til, dreide seg om hvordan Islam Net var uønsket i moskeene, og at enkelte studenter ved Høgskolen i Oslo

⁹² <http://www.tv2.no/a/2583395> besøkt 11.10.2015

⁹³ <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/krigen-mot-terror/kontroversiell-imam-fjernet-fra-studentseminar/a/551096/> besøkt 11.10.2015

⁹⁴ <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Forsvarte-vold-mot-kvinner-pa-norsk-islam-konferanse-5323206.html> besøkt 11.10.2015

⁹⁵ Ibid.

⁹⁶ VG-forside 10.06.2010

(HiO, i dag HiOA) følte seg presset til å delta på Islam Nets kurs. Sakene vektla også at Islam Net nektet pressen innsyn, ved at de ikke ville stille til intervju med VG og ikke ga journalistene tilgang til et kurs de holdt ved høyskolen. I tillegg trakk VG frem at Islam Net inviterte omstridte imamer til sine kurs, blant annet med henvisning til uttalelsene fra Madni og Yee.⁹⁷ Fahad Qureshi svarte på kritikken noen dager senere ved å stille til intervju i VG, men med forutsetning om at han også fikk en kronikk på trykk. Til intervjuet krevde han også å få alle spørsmål tilsendt på forhånd, samt full gjennomlesing av artikkelen med anledning til å trekke hele intervjuet om det var noe han ikke likte.⁹⁸ I kronikken med tittelen «Jeg er ingen ekstremist» kritiserer han VG for sensasjonalistisk journalistikk på svakt grunnlag, og han argumenterer for at VG med denne forsiden effektivt ødela hans fremtidige jobbmuligheter. I tillegg understreker han Islam Nets fordømmelse både av terror og konemishandling. Qureshi skriver også at grunnen til at han takket nei til intervju med VG og nektet dem tilgang til foredraget, var dårlige erfaringer med media: «Omtrent alt som er skrevet om oss har vært negativt, og det på tynt grunnlag».⁹⁹ Islam Net forsøkte altså å unngå negativ medieomtale ved å trekke seg tilbake. Denne strategien fungerte tilsynelatende dårlig, og etter VGs oppslag valgte de heller å imøtegå kritikken på egne premisser ved at Qureshi fikk en kronikk på trykk i avisen og sørget for kontroll over innholdet i artikkelen som ble skrevet. I dette intervjuet, som var på trykk samme dag som kronikken, poengterer Qureshi også at Islam Net ikke kan stå ansvarlig for uttalelser fra foredragsholdere de inviterer. Han tar også her avstand fra VGs karakteristikker. «Måten vi ble fremstilt i VG på er langt fra virkeligheten. Vi er ingen radikale ekstremister, vi ønsker å bygge broer og skape forståelse mellom religioner», var budskapet.¹⁰⁰ Senere valgte Islam Net å klage VG inn for Pressens faglige utvalg (PFU), primært på bakgrunn av at begrepet «ekstrem» har konnotasjoner til vold og terrorisme. De fikk ikke medhold i klagen.¹⁰¹

Det stormet også mye rundt Islam Net etter at Dagbladet i oktober 2013 publiserte en video fra PCS der Fahad Qureshi fra scenen spør de fremmøtte:

⁹⁷ <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/tro-og-livssyn/rekrutterer-etniske-nordmenn-til-omstridt-islam/a/10001480/> besøkt 12.10.2015

⁹⁸ <http://presse.no/pfu-sak/14610/> besøkt 30.10.2015

⁹⁹ <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/kronikk-jeg-er-ingen-ekstremist/a/10001648/> besøkt 12.10.2015

¹⁰⁰ <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/tro-og-livssyn/vi-vil-renvaske-islams-navn/a/10001650/> besøkt 12.10.2015

¹⁰¹ <http://presse.no/pfu-sak/14610/> besøkt 12.10.2015

Hvor mange av dere er enige i at straffen som er beskrevet i Koranen og sunna – hvorvidt det er død, hvorvidt det er steining for utroskap, uansett hva det er, så lenge det er fra Allah og hans profet – er den best mulige straffen for menneskeheten – og at det er den vi burde praktisere i verden? Hvor mange er enige i det? ¹⁰²

De fleste av de fremmøtte strakk hånda i været. På spørsmål fra Dagbladet understreker Qureshi at dette ikke betyr at de oppfordrer til at islams straffesystem bør innføres i Norge. «Det at hele salen rekker hånda i været betyr at vanlig praktiserende muslimer mener at Gud vet best, uavhengig av hva andre skulle mene om dem». ¹⁰³

I dagene etter denne artikkelen ble Islam Net kraftig kritisert i pressen, blant annet fra debattredaktør i Dagbladet, Geir Ramnefjell, som mente Islam Net hører hjemme «på historiens skraphaug», ¹⁰⁴ AUF-leder Eskil Pedersen som karakteriserte holdningene som hårreisende, ¹⁰⁵ og daglig leder i Minotenk, Linda Noor, som mente Islam Nets «ideologi flørter med en tankegang som fremmer hat og mistro mellom de som er innenfor – de rettroende – og praktisk talt alle andre». ¹⁰⁶ Hun har misforstått, «Islam Net tar avstand fra hat og jobber med å skape et samfunn basert på kjærlighet og omsorg, det er det islam lærer», var Qureshis svar til sistnevnte. ¹⁰⁷

Qureshis svar til Dagbladet – at håndsopprekningen kun viser hva vanlige muslimer tror på – er trolig en korrekt beskrivelse sett fra Islam Nets ståsted. I en video publisert av Islam Net selv, kommer det frem at bakgrunnen for håndsopprekningen nettopp var medias uforholdsmessige fokus på problemer ved islam og omtalen av Islam Nets predikanter som radikale og ekstreme. I videoen klager Qureshi over at hver gang Islam Net har et foredrag eller en konferanse, blir deres predikanter beskyldt for å være radikale, støtte dødsstraff, være homofobe og så videre. Han forteller at han alltid forsøker å forklare pressen at det disse predikantene fremmer, på ingen måte er radikalt eller ekstremt, men reflekterer hva vanlige sunnimuslimer tror på – selv om mange kanskje ikke snakker om det offentlig. Det er dette poenget han ønsker å illustrere med håndsopprekningen. Han spør først hvem som er vanlige,

¹⁰² http://www.dagbladet.no/2013/10/17/nyheter/innenriks/islam_net_antirasistisk_senter/29788371/ besøkt 13.10.2015

¹⁰³ *ibid.*

¹⁰⁴ http://www.dagbladet.no/2013/10/23/kultur/meninger/kommentar/islam_radikalisme/29937027/ besøkt 14.10.2015

¹⁰⁵ http://www.dagbladet.no/2013/10/18/nyheter/innenriks/eskil_pedersen/auf_islam_net/29848627/ besøkt 14.10.2015

¹⁰⁶ <http://www.nrk.no/ytring/la-ham-kaste-den-forste-sten-1.11310094> besøkt 14.10.2015

¹⁰⁷ <http://www.nrk.no/norge/-tror-alzaghari-har-misforstatt-1.11309721> besøkt 14.10.2015

ikke ekstreme, sunnimuslimer og deretter hvem som mener menn og kvinner bør sitte hver for seg. Tilnærmet alle rekker hånda i været, og Qureshi sier sarkastisk at det tydeligvis ikke bare er disse «*radical sheykh*s» som mener dette. Deretter kommer sitatet fra Dagbladet-artikkelen og påfølgende håndsopprekning.¹⁰⁸ Eksempelet er illustrerende for Islam Nets retorikk om at de er helt vanlige *mainstream* muslimer. Det grunnleggende budskapet er at alle sunnimuslimer mener akkurat det samme som dem, men det er visse ting ikke alle snakker like høyt om. Overfor storsamfunnet bruker Islam Net denne retorikken for å normalisere og alminneliggjøre de kontroversielle ytringene, og innad fungerer det som et *dawa*-verktøy.

Ser vi denne håndsopprekningen i lys av å være et *dawa*-verktøy overfor muslimer, kan flere aspekter komme til syne. For det første kan insisteringen på at det som fremmes er hva muslimer flest mener, være med på å ufarliggjøre og normalisere budskapet samt gi en fellesskapsfølelse. For det andre kan vektleggingen av temaer som er kontroversielle i offentligheten, tjene som et verktøy for å gjøre tilhørerne bedre rustet til å stå imot press og påvirkning fra det øvrige samfunnet. Grunnen til at nettopp steining for utroskap trekkes frem for håndsopprekning, er antakelig ikke at steining er et sentralt anliggende i seg selv. I tillegg til å imøtegå offentlig kritikk tjener det som et tydelig eksempel på hvordan islam, slik Islam Net ser det, er uforanderlig og ikke lar seg endre av samfunnets normer – dødsstraff for utroskap er en del av islam, og muslimer er forpliktet til å holde det som rett. Dersom tilhørerne holder fast ved kontroversielle aspekter ved islam som dette, vil det kanskje være lettere å motstå påvirkning på andre mindre kontroversielle områder. På den måten kan en slik håndsopprekning fungere som et *dawa*-verktøy mot muslimer. Overfor storsamfunnet er det ment å illustrere at budskapet som Islam Net og deres predikanter fremmer, ikke er noe annet enn hva vanlige muslimer tror og mener, men medievinklingen ble trolig annerledes enn hva Islam Net hadde intendert.

5.2.1 Islam Net snur kritikken tilbake mot kritikerne

En strategi Islam Net ofte benytter seg av i møte med kritikk, er å snu kritikken tilbake mot kritikerne. Et eksempel på dette er en debatt mellom Antirasistisk Senter ved Shoaib Sultan og Rune Berglund Steen og Islam Net ved Fahad Qureshi i Dagbladet høsten 2013. Antirasistisk Senter åpnet med å anklage Islam Net for å spre hat, med referanse til inviterte foredragsholdere som har støttet drap på frafalne, homofile og ekteskapsbrytere, fremmet hat

¹⁰⁸ Video: <https://www.youtube.com/watch?v=bV710c1dgpU> besøkt 13.10.2015

mot ikke-muslimer og forsvart konemishandling. Uttalelser fra Islam Net om at muslimer som ikke støtter dødsstraff, er å regne som vantro, ble også trukket frem.¹⁰⁹ Fahad Qureshi svarte med å anklage Antirasistisk Senter for å spre rasisme. Han argumenterte med at Islam Net «står for det islam den store massen av muslimer tror på» og at Sultan på ingen måte gjør det samme.¹¹⁰

Flere enkeltpersoner eller små grupper som påberoper seg tittelen «muslim», men som snakker imot islam og vil ha en «islam» som ikke er basert på Koranen og Profeten (fvmh) sin lære, blir heiset opp og gitt en stemme i samfunnet. Det er forståelig at et samfunn vil assimilere de som er annerledes, men er det riktig moralsk sett? Sultan som representerer en håndfull individer som vil ha en «islam» uten Koranen og Muhammeds lære, bør vel ikke framstilles som om de er de gjennomsnittlige standard muslimene som alle andre muslimer bør innrette seg etter? (...) Det å framstille Sultan og hans få likesinnede som standarden fører til rasisme mot de resterende 1.6 milliarder muslimene, for de blir da sett på som ekstreme.¹¹¹

Islam Nets hovedargument er også her at de representerer *mainstream* islam, og at kritikk mot dem følgelig er å kritisere muslimer flest. Argumentasjonen er også tilpasset debattmotstanderne med forsøk på å diskreditere dem både som antirasister og representanter for islam.¹¹² Qureshi går kritikken av foredragsholderne i møte ved å hevde at «sitatene er tatt ut av kontekst og endret på for å sverte islam».¹¹³ I tillegg understreker han at norsk lov skal følges og at dødsstraff i islam er forbeholdt en islamsk stat.¹¹⁴ Steen og Sultan svarer i et nytt innlegg at Islam Nets svar bekrefter deres kritikk. De argumenterer for at å svare på legitime innsigelser med å kalle det rasisme, er i tråd med hvordan ekstreme aktører opererer. De kritiserer også Islam Net for sekteisk tankegang, og at «Qureshi gjør muslimer flest en stor urett når han påstår at hans syn er representativt for alle».¹¹⁵ Steen og Sultan fremhever at Islam Net tvert imot «tilhører det mest konservative segmentet av norske muslimer, og representerer et svært rigid syn som er beslektet med den saudiarabiske wahhabismen».¹¹⁶ Videre hevder de at «Qureshi prøver å skremme vekk enhver kritikk ved å dra fram

¹⁰⁹ <http://www.dagbladet.no/2013/09/27/kultur/kronikk/debatt/meninger/debattinnlegg/29495642/> besøkt 20.10.2015

¹¹⁰ <http://www.dagbladet.no/2013/10/02/kultur/meninger/hovedkronikk/kronikk/debatt/29565367/> besøkt 20.10.2015

¹¹¹ *ibid.*

¹¹² Shoaib Sultan er tidligere leder for Islamsk Råd Norge.

¹¹³ *Ibid.*

¹¹⁴ *Ibid.*

¹¹⁵ <http://www.dagbladet.no/2013/10/07/kultur/kronikk/debatt/meninger/debattinnlegg/29644191/> besøkt 20.10.2015

¹¹⁶ *Ibid.*

frafallskortet: Enhver som ikke er enig med hans rigide tilnærming, er en frafallen. Det er viktig å huske at i hans verden betyr det at man ikke lenger har livets rett». ¹¹⁷ I et nytt innlegg svarer Qureshi på samme vis og argumenterer slik:

I sin kronikk 7. oktober bekrefter Antirasistisk Senter vår kritikk: De framstiller majoriteten av muslimer som en ekstrem sekt og oppfordrer til økonomisk og politisk diskriminering av muslimer som ikke følger en forståelse av islam som er «godkjent» av dem, noe 99 prosent av muslimer ikke gjør. Dette er rasisme ifølge straffelovens § 135a som forbyr å fremme hat mot noen pga. deres religion. ¹¹⁸

Innlegget går også langt i å anklage Sultan for dobbeltmoral. Qureshi hevder at Sultan som leder for Islamsk Råd Norge uttalte at han ikke kunne ta avstand fra andres tolkninger av islam, selv om dette inkluderte dødsstraff for homofili, som i Iran. Allikevel stiller han seg i posisjon til å ta avstand fra Islam Nets islamforståelse på lignende grunnlag, mener Qureshi, og forklarer dette med at Sultan ikke lenger representerer moskeene og dermed kan tale islam midt imot. ¹¹⁹

Et annet eksempel på tilsvarende taktikk kom til uttrykk da Venstre-politiker og muslim Abid Raja kritiserte Islam Net for å skremme moderate muslimer til taushet med sin retorikk. ¹²⁰ Islam Net svarte med at det tvert imot er Raja som skremmer muslimer til taushet. Qureshi uttalte til Aftenposten at «Det som skremmer unge muslimer fra å delta i offentlig diskusjon, er redselen for å bli stemplet som ekstremist eller radikal fordi de har meninger som politikere som Raja ikke er enig i». ¹²¹ Som svar til anklager fra journalist Lars Akerhaug ¹²² om at Islam Net bidrar til hat og legitimering av vold, argumenterte Qureshi også på lignende vis i en kronikk i Klassekampen:

Det er altså ikke Islam Net som er imot et samarbeid med det norske folket om å forebygge terror på norsk jord, det er Akerhaug som er imot at vi skal bli en del av fellesskapet, at vi skal bidra til å gjøre Norge til et tryggere sted for alle, også for de 97 prosentene som ikke er muslimer. Han begrunner det med at vi «sprer hat». Det er ironisk at han ikke ser at det er akkurat det han selv gjør ved å oppfordre til å fryse oss ut av fellesskapet.

¹¹⁷ Ibid.

¹¹⁸ <http://www.dagbladet.no/2013/10/11/kultur/meninger/debattinnlegg/kronikk/debatt/29722558/> besøkt 20.10.2015

¹¹⁹ Ibid.

¹²⁰ <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Frykter-a-bli-stemplet-som-ekstremister-5350191.html> besøkt 20.10.2015

¹²¹ Ibid.

¹²² http://www.dagbladet.no/2015/01/14/kultur/meninger/fahad_qureshi/charlie_hebdo/debatt/37161514/ besøkt 21.11.2015

Akerhaug mener samfunnet heller bør samarbeide med «personer med muslimsk bakgrunn som aktivt utfordrer islamistene», som Sylo Taraku, generalsekretær i Lim, og Amal Aden, som fremtrer som stolt homofil muslim. Jeg utfordrer Akerhaug til å bringe et tall på hvor mange moskeer i Norge som støtter Taraku og Adens forståelse av islam. (...)

Sannheten er at ingen moské i Norge noensinne har uttrykt støtte til Aden og Tarakus forståelse av islam. Vi snakker ikke her om teologiske uenigheter blant muslimer, men om islam relatert til det offentlige rom og det norske samfunnet. Det er mange uenigheter mellom muslimske trossamfunn, men de fleste står for de grunnleggende verdiene som bryter med Akerhaugs «godkjente islam». ¹²³

I møte med kritikk tilpasser Islam Net ofte sin retorikk slik at fokuset vendes vekk fra dem selv og over på sine kritikere. Imidlertid legger de ikke nødvendigvis skjul på at aspekter ved deres religion kan være vanskelig å forstå for storsamfunnet. De forsøker altså på den ene siden å normalisere sine ytringer og på den andre å poengtere at det er andre aktører som fortjener langt mer kritikk enn dem selv. Denne strategien kommer også til syne i debatten om radikaliserings av muslimsk ungdom, noe som belyses under.

5.2.2 Kritikk av predikantene

Mye av kritikken mot Islam Net har vært rettet mot deres innhentede predikanter, ofte med henvisning til uttalelser disse har kommet med utenfor Islam Nets kanaler. Særlig har Haitham al-Haddad blitt kritisert. Haddad har etter hvert blitt en av de mest sentrale autoritetsfigurene for Islam Net. Da Islam Net inviterte Haddad til å holde foredrag ved HiOA første gang i desember 2012 og igjen i januar 2013, rykket flere ut i kraftig protest – inkludert enkelte profilerte politikere. Oppstandelsen startet med at nettstedene Human Rights Service¹²⁴ og Vepsen¹²⁵ satte et kritisk søkelys på Haddad og trakk frem det de anså som kritikkverdige uttalelser fra ham. Disse ble gjengitt i VG, ved journalist Lars Akerhaug, som karakteriserte Haddads oppfatninger som «ekstreme». ¹²⁶ Uttalelsene ble senere gjengitt i en rekke norske medier og inkluderte omtale av jøder som etterkommere av aper og griser, påstander om at om en mann slår sin kone, er det en sak dem imellom, og at Haddad tok til

¹²³ <http://www.klassekampen.no/article/20150207/ARTICLE/150209864> besøkt 21.11.2015

¹²⁴ <http://www.rights.no/2012/12/lovpriser-og-inviterer-ekstremist/> besøkt 01.11.2015

¹²⁵ <http://www.vepsen.no/2012/12/islam-net-ma-avlyse/> besøkt 01.11.15

¹²⁶ <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/islam-debatten/omstridt-islamsk-predikant-besoeker-norge/a/10048762/> besøkt 01.11.2015

orde for drap av frafalne fra islam. Daværende varaordfører i Oslo, Arbeiderpartiets Libe Rieber Mohn, karakteriserte Haddad som en «velkjent ekstremist som sprer hat mot jøder og homofile».¹²⁷ Hun tok til orde for at høyskolen burde avlyse foredragene og begrunnet dette med at «han sprer hat, og det bør han ikke få lov til å gjøre til våre ungdommer».¹²⁸ Fremskrittspartiets Per Sandberg mente at Haddads ideologi var verre en nazismen og hevdet at «HiOAs unnfallenhet er et ideologisk sykdomstegn i vår tid».¹²⁹ Leder i Sosialistisk Venstreparti, Audun Lysbakken, oppfordret Islam Net til å avlyse foredragene. Han mente Haddad var «barbarisk» og «reaksjonær», og at han «står for prinsipper når det gjelder familie og likestilling som ikke lar seg forene med et fungerende liv i det moderne Norge».¹³⁰ Ekstremismeforsker ved HiOA, Lars Gule, omtalte Haddads holdninger som «verre enn middelalderske»¹³¹ og protesterte utenfor foredraget med en plakatt med påskriften «*Haitham al-Haddad – GO HOME!*».¹³²

Til norsk presse uttalte Haddad at han var «helt sjokkert over at det fortsatt er noen som bruker de misvisende og unøyaktige sitatene», og han understreket også at han ikke «ber om at alt vi tror på skal innføres i Storbritannia eller Norge».¹³³ Islam Net, ved Qureshi, svarte på kritikken med en gjenkjennelig retorikk. Det grunnleggende budskapet var at Haddad på ingen måte er en ekstremist, men fremmer helt vanlig, ortodoks islam, om enn på en noe mer direkte måte enn mange er vant til å høre det. Dette kom blant annet til uttrykk i en debatt om Haddad mellom Fahad Qureshi og Audun Lysbakken i *Dagsnytt 18*. Der uttalte Qureshi at «å kritisere noen for å ha disse meningene er som å kritisere selve religionens eksistens fordi dette er meninger som er forankret i religionen».¹³⁴ Til Klassekampen sa han at «de som hater det han (Haddad) sier, hater islam».¹³⁵ I forlengelsen av dette forklarte

¹²⁷ <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/ber-hoegskolen-i-oslo-stanse-omstridt-islamsk-foredragsholder/a/10048809/> besøkt 01.11.2015

¹²⁸ Ibid.

¹²⁹ <http://www.nrk.no/ytring/et-ideologisk-sykdomstegn-1.10850277> besøkt 01.11.2015

¹³⁰ <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/politikk/Audun-Lysbakken-ber-Islam-Net-avlyse-mote-7088077.html> besøkt 01.11.2015

¹³¹ <http://www.nrk.no/norge/onsker-sharia-domstol-i-norge-1.10849119> besøkt 01.11.2015

¹³² <http://www.nrk.no/norge/nektet-foto-av-islam-net-foredrag-1.10850889> besøkt 01.11.2015

¹³³ <http://www.nrk.no/norge/onsker-sharia-domstol-i-norge-1.10849119> besøkt 01.11.2015

¹³⁴ Video: <https://tv.nrk.no/serie/dagsnytt-atten-tv/NNFA56011013/10-01-2013#t=24m4s> besøkt 02.11.2015

¹³⁵ Åse Brandvold, «Holder nytt kurs i Oslo». *Klassekampen*, 04.01.2013, s. 10

Qureshi i *Dagsnytt 18* at det Haddad sier, er hva absolutt alle sunnimuslimer med kunnskap om islam, fra Profetens tid til i dag, har ment og mener. Det implisitte budskapet er at dersom en muslim er uenig med Haddad, er vedkommende enten kunnskapsløs eller ikke en sann sunnimuslim. Han vedgikk at enkelte aspekter ved islam, som steining, kan virke grotesk, men han argumenterte for at som del av en helhet gir steining som avstraffelse mening. Aspekter ved *sharia* som dette gjelder kun i en islamsk stat og under strenge kriterier, uttalte Qureshi, og understreket at verken Islam Net eller Haddad på noen måte oppfordrer til å bryte norsk lov.¹³⁶ Han var også her raskt ute med å snu kritikken tilbake mot sine kritikere, og til Klassekampen advarte han mot konsekvensene av deres retorikk:

Etter 22. juli sa Stoltenberg at det måtte bli mer demokrati i Norge for å vise motstand mot Breiviks hat. Tilsvarende sier jeg at det må bli mer religionsfrihet for islam i Norge, for å vise motstand mot Sandberg og Rieber-Mohns islamhat. Vi må vise disse islamhaterne at vi ikke lar oss undertrykke av deres hatkampanjer mot muslimer. Hvis man tier, vil folk sakte, men sikkert, bli indoktrinert med hat, slik det skjedde under Nazi-Tyskland.¹³⁷

Som svar til Sandbergs sammenligninger av Haddads ideologi med nazismen uttalte Qureshi at «det han driver med er dehumanisering og hatpropaganda mot islam og muslimer, slik nazistene gjorde mot jødene. Jeg forstår ikke hvorfor ikke folk ser at det var den type dehumanisering som førte til 22. juli».¹³⁸ Etter at Lars Gule hadde overvært foredraget han protesterte mot, modererte han kritikken noe. Han beskrev foredraget som «konservativt, inntil det reaksjonære», men ville ikke karakterisere det som et «hatforedrag».¹³⁹ Han var også enig med Qureshi i at Sandbergs ytringer var et hatbudskap.¹⁴⁰

Flere predikanter enn Haddad er blitt kritisert. For eksempel samlet Aftenposten sammen flere kontroversielle uttalelser som en rekke av Islam Nets predikanter hadde kommet med – alt sammen fra utenfor Islam Nets plattformer. Her presenteres noen eksempler: Bilal Philips skal ha forsvart ekteskap med jenter ned til ni års alder, flerkoneri og at mannen har rett til å slå sin kone. Han skal også ha uttalt at det ikke finnes voldtekt i et ekteskap, og at det er dødsstraff for utroskap, homofili og frafall. Philips er nektet innreise til flere land, inkludert Storbritannia og Tyskland. Sheikh Shady Alsuleiman skal ha hatt

¹³⁶ Video: <https://tv.nrk.no/serie/dagsnytt-atten-tv/NNFA56011013/10-01-2013#t=24m4s> besøkt 02.11.2015

¹³⁷ Åse Brandvold, «Holder nytt kurs i Oslo». *Klassekampen*, 04.01.2013, s. 10

¹³⁸ Ibid.

¹³⁹ Ibid.

¹⁴⁰ Ibid.

koblinger til Al-Qaida-leder Anwar al-Awlaki og i 2010 ikke vært villig til å ta avstand fra ham. Han skal også ha uttalt at hiv er en straff fra Gud for utroskap og homofili. Imran bin Mansur, best kjent som «Dawah-Man», skal ha uttalt at Europa og USA er styrt av sionister. Shaykh Muhammad Abdul Jabbar skal ha sagt: «Vi elsker islams folk, og vi hater det ikke-troende folket. Vi hater vantro. Pisk både den utuktige kvinnen og mannen 100 ganger for det de har gjort. Ikke vis noen nåde som kan få deg til å unngå å piske dem i Allahs religion. Pisk dem!». ¹⁴¹

Til Aftenposten avviste Qureshi at de inviterer ekstreme foredragsholdere, og han mener disse sitatene er tatt ut av kontekst. Han uttalte at «Bilal Philips er den mildeste av alle. Han er som en pusekatt, hvis du hører på foredragene. Ikke hør på to setninger som er tatt ut av kontekst, av kanskje totalt 40 timers foredrag». ¹⁴² Han sa også at det er «helt latterlig» at Philips er nektet innreise i flere land. ¹⁴³

Det kan ikke utelukkes at Aftenpostens samling uttalelser fremstår som mer kontroversielle fordi de er tatt ut av kontekst, slik Qureshi sier. Men det virker likevel som om en rekke av disse uttalelsene har et mer radikalt budskap enn det som formidles gjennom Islam Nets kanaler. Dette er et inntrykk som er basert på mine observasjoner, noe som innebærer åpenbare begrensninger. På Islam Nets youtubekanal finnes det flere hundre videoer, og mange av dem er over en time lange. Jeg har langt fra sett alt. I tillegg har jeg kun overvært predikantenes foredrag under PCS, og Islam Net har mange andre arrangementer. Aftenpostens sitater er helt riktig tatt ut av sin kontekst, og avisen har plukket dem ut nettopp *fordi* de er kontroversielle. Altså innebærer det åpenbare svakheter å sammenligne disse sitatene med Islam Nets generelle budskap. Med disse forbeholdene vil jeg likevel hevde det ser ut til at budskapet og retorikken som fremmes gjennom Islam Nets kanaler er mer moderat enn mye av det som kommer frem i Aftenpostens artikkel. For eksempel har vi sett at den tolkningen av *al-wala' wa-l-bara'* Islam Net fremmer, er mer moderat enn Jabbars uttalelse om hat mot ikke-troende. Konspiratoriske ideer som Mansurs uttalelse om at Vesten styres av sionister, har jeg ikke sett eksempler på siden Sakandar Madni antydte at amerikanske myndigheter sto bak terroranslagene i USA 11. september 2001, i et av Islam

¹⁴¹ http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Konevold-er-en-privatsak_-Flerkoneritillatt_-HIV-er-en-straff-fra-Allah-og-dodsstraff-for-homofili-og-utroskap-8047174.html
besøkt 03.11.2015

¹⁴² Ibid.

¹⁴³ Ibid.

Nets første arrangementer tilbake i 2009. Det samme gjelder uttalelser om konevold. Ikke siden Yees uttalelser i 2010 har jeg sett eksempler på slik retorikk i Islam Nets kanaler.

Dersom det stemmer at enkelte av Islam Nets predikanter har en mer moderat fremtoning når de opptrer i regi av Islam Net enn de har hatt andre steder, kan dette ha mange forklaringer. Ser vi dette gjennom et *dawa*-perspektiv, er én mulig forklaring at Islam Net ikke ønsker unødige negative medieoppslag. Som vi har sett, opplevde Islam Net et veldig medietrykk etter Sakandar Madnis og Yees uttalelser i Islam Nets spede begynnelse, og lignende uttalelser har tilsynelatende forsvunnet siden. En liten indikasjon på at det er noe i disse spekulasjonene, er at da Klassekampen i 2012 konfrontere Qureshi med noen kontroversielle uttalelser fra Haitham al-Haddad, var svaret at «i Norge har han ikke kommet med disse uttalelsene».¹⁴⁴ Flere av uttalelsene Aftenposten trekker frem, inneholder også ting som strekker seg utenfor Islam Nets generelle budskap. Noe er konspirasjoner – Islam Net virker mer opptatt av å kommunisere deres forståelse av Guds budskap.

5.2.3 Studentforeningsdebatten

Til tross for at de allerede hadde studentforeninger ved Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) og Universitetet i Tromsø (UiT), fikk Islam Net i 2013 avslag på sin søknad om å opprette en studentforening ved Universitetet i Oslo (UiO) (Linge, 2013a, s. 117). Avslaget fikk stor oppmerksomhet i media, og både Islam Net og utdanningsinstitusjonene fikk støtte fra flere debattaktører¹⁴⁵. Hovedlinjene i debatten presenteres her med hovedvekt på en artikkelserie i studentavisa Universitas som fulgte saken tett.

Grunnlaget for avvisningen dreide seg i hovedsak om tre aspekter. Mest sentralt var UiOs argument om at Islam Nets praksis med kjønnssegregerte arrangementer er som kjønnsdiskriminering å regne og derfor var i strid med UiOs serviceerklæring «som skal sikre et trygt og inkluderende læringsmiljø».¹⁴⁶ I tillegg argumenterte UiO for at Islam Net diskriminerer homofile, med henvisning til en kronikk på islamnet.no der Fahad Qureshi trekker en prinsipiell sammenligning mellom homofili og incest. Uttalelser fra Haitham al-

¹⁴⁴ <http://universitas.no/nyheter/58177/uio-diskriminerer-oss> besøkt 03.11.2015

¹⁴⁵ Blant annet argumenterte professor ved UiO John Petter Collet for at universitetet viker fra sine egne prinsipper om studenters ytrings- og organisasjonsfrihet. Han henviste til aksept for venstreradikale foreninger på 60- og 70-tallet som sto for væpnet revolusjon og støttet terroristorganisasjoner i utlandet, og at det på 70-tallet ikke var motsigelser mot at menn var nektet tilgang til Kvinnekampens møter ved universitetet. <http://universitas.no/nyheter/58185/kritiserer-uio-for-prinsipploshet> besøkt 24.10.2015

¹⁴⁶ <http://universitas.no/nyheter/58146/nei-til-islam-net-pa-uio> besøkt 24.10.2015

Haddad som støtter dødsstraff for homofili og frafall fra islam, trekkes også frem. Også dette er i strid med serviceerklæringen, mente UiO.¹⁴⁷ Det tredje grunnlaget for avslaget var studentforeningens manglende selvstendighet fra moderorganisasjonen Islam Net.¹⁴⁸ Islam Net svarte med å beskylte UiO for å diskriminere dem, og at de «helt vilkårlig har samlet sammen masse ting helt ut av kontekst, for så å gi avslag til oss».¹⁴⁹ Angående deres segregerte møter spør Qureshi retorisk: «Når de personene det faktisk gjelder ikke anser det som kjønnsdiskriminerende, og selv sier at det er slik de ønsker å ha det tilrettelagt, hvordan kan en utenforstående si at vi da diskriminerer?».¹⁵⁰ Videre sier han at «dersom UiO mener at man ikke har lov til å mene at to menn som har analt samleie med hverandre, er moralsk sett galt, så er det UiO som diskriminerer muslimer for dette er en fundamental tro i islam».¹⁵¹

Qureshi og rektor ved UiO, Ole Petter Ottosen, møtte i oktober 2013 til debatt i *Dagsnytt 18*. Ottosen argumenterte her for at avslaget ikke dreide seg om ytringsfrihet, men om at Islam Nets diskriminerende holdninger var blitt omsatt til handling gjennom deres kjønnssegregerte arrangementer. Han understreket også at han ikke ønsker at ideer om at homofili er moralsk galt, skal slå rot ved universitetet. Qureshi svarte med at dette nettopp handler om innskrenkning av både ytrings- og religionsfriheten. De fleste muslimer, og også mange kristne og jøder, anser homofili som moralsk galt, og dette er helt legitime holdninger å ha, argumenterte Qureshi. Han forsøkte med dette å normalisere Islam Nets holdninger ved å alminneliggjøre dem. Han argumenterte også for at det spesifikke fokuset på homofili her ikke er berettiget fordi all seksuell kontakt utenfor ekteskapet er forbudt i islam, og han spør retorisk om Islam Net også diskriminerer menn som onanerer eller har sex utenfor ekteskapet.¹⁵²

Islam Net valgte å anke universitetets beslutning. I ankebrevet, som Islam Net har publisert på islamnet.no, anklages UiO for å være islamofobiske ved at de anser kjønnssegregering som det samme som kjønnsdiskriminering.¹⁵³ I brevet siteres også Koranen på at homofili er synd, og videre:

¹⁴⁷ Ibid.

¹⁴⁸ <http://universitas.no/nyheter/58177/uio-diskriminerer-oss> besøkt 24.10.2015

¹⁴⁹ Ibid.

¹⁵⁰ Ibid.

¹⁵¹ Ibid.

¹⁵² <https://tv.nrk.no/serie/dagsnytt-atten-tv/NNFA56041013/10-04-2013#t=29m0s> besøkt 24.10.2015

¹⁵³ <http://www.islamnet.no/nyheter/islam-net/2312-islam-nets-klage-pa-avslag-om-studentforening-ved-uio> besøkt 24.10.2015

Det er nok mange homofile som ikke vil like at deres homofile akt beskrives slik i Koranen, men betyr det at muslimer ikke har lov til å tro på Koranens ord for å ha en studentforening på UiO? I praksis vil det bety at UiO krever at muslimer må forlate islam ved å fornekte Koranens omtale av homofili for å ta del som studentforening. Dette er ikke religionsfrihet. Å forby muslimer retten til å mene at deres religion har rett i slike verdspørsmål, er diskriminerende overfor muslimer.¹⁵⁴

Islam Net argumenterte også for at de blir forskjellsbehandlet. Qureshi hevdet at det er studentforeninger ved UiO som både praktiserer kjønnssegregering og har samme syn på homofili som Islam Net.¹⁵⁵ Klagen ble avvist. Angående anklager om forskjellsbehandling uttrykte universitetet at dersom det er studentforeninger som bryter serviceerklæringen, «ser man svært alvorlig på dette».¹⁵⁶ Kort tid etter ble Islam Net også nektet å fortsette å drive studentforening ved Høyskolen i Oslo og Akershus (HiOA) med sammenfallende argumentasjon.¹⁵⁷

Oppsummert kan vi si at Islam Nets hovedargumenter i møte med utdanningsinstitusjonenes avslag er firedelt: (1) de refererer til religionsfriheten og mener de er i sin fulle rett til å tro og praktisere slik de gjør fordi dette er en del av islam; (2) de viser til ytringsfriheten og at institusjonene ikke kan legge bånd på deres ytringer; (3) de argumenterer for at kjønnssegregeringen ikke er diskriminerende fordi dette er hva medlemmene deres selv ønsker; (4) de hevder avslaget er urettferdig og vilkårlig fordi begrunnelsen i prinsippet også ville kunne ramme andre foreninger.

5.3 Forsiktigheten

Islam Net utviser en stor grad av forsiktighet i møte med pressen. De er svært bevisst på hvordan de fremstår og forsøker så langt det lar seg gjøre å ta regien på medieoppslag om dem selv for å unngå negativ omtale. Et tidlig eksempel på dette var håndteringen av VGs søkelys i 2010 slik det ble beskrevet på side 77. Denne strategien er i dag en sementert del av Islam Nets mediehåndtering. På Islam Nets hjemmesider under fanen «Mediehenvelser» bes journalister fylle ut et «juridisk bindende» skjema som «kun kan oppheves med skriftlig tillatelse fra Islam Net».¹⁵⁸ Journalister henvises hit om de forsøker å nå Fahad Qureshi over

¹⁵⁴ Ibid.

¹⁵⁵ Ibid.

¹⁵⁶ <http://universitas.no/nyheter/58314/avviste-islam-net-anken> besøkt 24.10.2015

¹⁵⁷ http://khrono.no/sites/khrono.no/files/til_islam_net_student_fra_hioa.pdf besøkt 24.10.2015

¹⁵⁸ <http://www.islamnet.no/om-oss/kategorier/mediehenvelser.html> besøkt 30.10.2015

telefon.¹⁵⁹ På nettsiden presiseres det at «alle mediehenvelser til Islam Net går gjennom dette skjemaet. Dette skjemaet er ment for at begge parter forstår hverandre og for å unngå at Islam eller vår forening blir misbrukt, noe vi har opplevd ved tidligere kontakt med media».¹⁶⁰ Skjemaet inneholder en rekke krav til journalister dersom de ønsker å intervju noen fra gruppen. Ett slikt krav er full sitatsjekk inkludert hele den delen av saken som omhandler intervjuobjektet. Intervjuobjektet skal når som helst frem til publisering kunne trekke alle sine sitater og kreve at ingenting blir publisert. Dette er i samsvar med kravene som ble stilt overfor VG i 2010. I tillegg bes journalister garantere at Islam Net eller intervjuobjektet ikke omtales som verken ekstreme, radikale, ytterliggående, misjonerende, hatspredende, wahhabi eller salafi.¹⁶¹ Dette er tydeligvis begreper Islam Net anser som belastende. I en samtale med Fahad Qureshi under PCS i 2014 forklarte han meg at de ønsket å unngå salafi-begrepet fordi dette bærer med seg negative konnotasjoner for folk flest (Notater PCS 2014). Islam Net forsøker altså å styre mediedekningen ved å kreve at journalister unngår begreper som kan sette organisasjonen i et dårlig lys. I denne sammenhengen er det ikke helt opplagt hvorfor Islam Net ikke ønsker å bli omtalt som misjonerende. De er en åpent misjonerende organisasjon, blant annet med stand på Karl Johans gate, slik det ble beskrevet i kapittel 4. Én mulig forklaring kan være at Islam Nets antakelse om nordmenn flest som fiendtlig innstilt til islam, gjør at de frykter at en misjonerende organisasjon vil kunne fremstå som truende. Som det ble vist i kapittelet om metode, stiller Islam Net lignende krav også overfor akademikere som ønsker å forske på organisasjonen.

Overfor pressen ber Islam Net i tillegg om tillatelse til å filme eventuelle intervjuer og publisere dette på nett i ettertid – også dette utgår av nettskjemaet.¹⁶² På youtubekanalene til Islam Net ligger flere slike intervjuer ute.¹⁶³ Antakelig er dette for å vise sine tilhørere konteksten som de publiserte sitatene ble ytret i, slik at de har sitt på det tørre dersom enkelte sitater fremstår som annerledes enn intendert.

¹⁵⁹ <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Vil-forske-pa-norske-islamister-7535525.html> besøkt 30.10.2015

¹⁶⁰ <http://www.islamnet.no/om-oss/kategorier/mediehenvelser.html> besøkt 30.10.2015

¹⁶¹ Ibid.

¹⁶² Ibid.

¹⁶³ Eksempler på dette kan ses her: <https://www.youtube.com/watch?v=432abGNQo4s> (besøkt 30.10.2015) og her: <https://www.youtube.com/watch?v=Yjb7EcctjUo> (besøkt 30.10.2015).

Et annet uttrykk for Islam Nets forsiktighet og ønske om selv å regissere mest mulig av medieomtalen, er at de ikke tillater noen form for opptaksutstyr ved deres arrangementer. Til NRK uttalte Qureshi at dette «er fordi vi er klar over hvordan media plukker og selektivt misbruker muslimer ved å klippe og lime sitater som dermed blir tatt ut av kontekst. Det ønsker vi ikke å støtte».¹⁶⁴ Islam Net filmer selv sine foredrag, og mange av disse legges siden ut på nett. På denne måten kontrollerer de selv hva som publiseres av lyd og video fra arrangementene, og eventuelle kontroversielle uttalelser vil komme i sin fulle kontekst.

Islam Net forsøker altså å unngå eller minimere negativ omtale i media ved å moderere den. Når de likevel blir kritisert, imøtegår de dette ved å forsøke å normalisere eget uttrykk og ved å diskreditere meningsmotstanderen. Ved å la seg intervju legitimiserer Islam Net til en viss grad innholdet og vinklingen i en gitt artikkel, og følgelig er det viktig for Islam Net å gjøre hva de kan for å forhindre negative karakteristikk her. Strategien kan også ses som at Islam Net modererer omtalen om dem selv der de kan, og å nekte å stille til intervju er et effektivt pressmiddel.

Forsiktigheten er et uttrykk for Islam Nets tilpassede uttrykk. De har vært gjenstand for en gjennomgående kritisk vinkling, offentlige kontroverser og negative karakteristikk i media. Islam Net opplever offentligheten som islamofobisk og ute etter å ta dem. I møte med dette har de utviklet en høyst bevisst mediestrategi for i størst mulig grad å fremstå som en seriøs og positiv aktør. Lykkes de med dette, vil det lette deres *dawa*-arbeid, og de kan i større grad bli tatt seriøst når de fremmer sine interesser og perspektiver i offentligheten. Det er imidlertid lite som tyder på at Islam Net har lyktes med å normalisere sitt eget uttrykk overfor storsamfunnet. Snarere har det vært flere eksempler på at kritikernes negative bilde av organisasjonen har blitt forsterket av Islam Nets ytringer i media. At journalister og forskere opplever dem som kontrollerende, tjener antakeligvis heller ikke deres sak.

5.4 Sekulær diskurs og menneskerettigheter

Et annet uttrykk for Islam Nets formidlingsstrategier overfor storsamfunnet er en anvendelse av, og tilpasning til, en sekulær diskurs for å fremme sine interesser. Vi har sett eksempler på argumentasjon i religiøse termer, som for eksempel et forsvar av ytringer om steining på bakgrunn av at det er del av en større religiøs helhet, eller at homofili er synd fordi det er forankret i Koranen. Men i tillegg forsvarer og fremmer Islam Net sine ytringer og interesser

¹⁶⁴ <http://www.nrk.no/norge/nektet-foto-av-islam-net-foredrag-1.10850889> besøkt 30.10.2015

i sekulære termer, og da særlig med henvisning til rettigheter de har som borgere i et liberalt demokrati – i hovedsak ytrings- og religionsfrihet. For eksempel svarte Fahad Qureshi i 2011 på kritikk og antydninger om ekstremisme fra politiker Abid Raja med å si at Raja som norsk muslim var oppdratt til å sette ytringsfriheten høyt, «og da må man tåle at andre har slike synspunkter og man må være villig til å møte det med dialog fremfor å drive sensur».¹⁶⁵ Og som vi så i studentforeningsdebatten, karakteriserte Qureshi universitetets avslag på Islam Nets søknad som en innskrenking av ytrings- og religionsfriheten.¹⁶⁶ Både om forslag om forbud mot *niqab*¹⁶⁷ og bønnenrom¹⁶⁸ i skolen har Qureshi henvist til FNs menneskerettighetserklæring artikkel 18 om «frihet til enten alene eller sammen med andre, offentlig eller privat, å gi uttrykk for sin religion eller tro i lære, gjerning, utøving og etterleving». I diskusjonen om *niqab*-forbud trakk tilhengerne av et forbud frem at plagget er diskriminerende og undertrykkende. Qureshi argumenterte for det motsatte ved å si at «det faktisk er gjennom et slikt forbud de blir diskriminert og undertrykt, fordi samfunnet da bestemmer hvordan muslimske kvinner skal gå kledd».¹⁶⁹ Som vist i kapittel 3.5.2, oppfordret Haitham al-Haddad nettopp til slik anvendelse av menneskerettighetene for å forsvare muslimers interesser.

Det ligger et visst paradoks i bruken av slike sekulære, rettighetsorienterte argumenter og omfavnelsen av menneskerettighetene. Det virker åpenbart at dette er rettigheter som vil være ikke-eksisterende i Islam Nets utopiske idealsamfunn, og rettighetene utgår fra noe helt annet enn Allah. Uten å påstå at Saudi-Arabia representerer en slik idealstat for Islam Net, er det interessant å merke seg at Shady Alsuleiman gjør et poeng av at Islam Nets arrangementer ikke ville kunne blitt avholdt der. Han argumenterer for at det på mange måter er lettere å leve som en god muslim i Vesten enn i flere muslimske land nettopp på grunn av religions- og ytringsfriheten.¹⁷⁰ På samme måte som at Islam Net omfavner demokratiet og oppfordrer til politisk deltakelse på bakgrunn av at dette fremmer muslimenes interesser, kan

¹⁶⁵ <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Frykter-a-bli-stemplet-som-ekstremister-5350191.html> besøkt 02.11.2015

¹⁶⁶ Video: <https://tv.nrk.no/serie/dagsnytt-atten-tv/NNFA56041013/10-04-2013#t=29m0s> besøkt 29.10.2015

¹⁶⁷ <http://www.islamnet.no/nyheter/nyheter/2248-niqabforbud-er-i-strid-med-menneskerettighetene.html> besøkt 02.11.2015

¹⁶⁸ <http://www.islamnet.no/nyheter/nyheter/2275-skal-vi-innfore-skoleuniform.html> besøkt 02.11.2015

¹⁶⁹ <http://www.islamnet.no/nyheter/nyheter/2248-niqabforbud-er-i-strid-med-menneskerettighetene.html> besøkt 02.11.2015

¹⁷⁰ Video: <https://www.youtube.com/watch?v=SF3YTX-wdk> besøkt 03.11.2015

omfavnelsen av menneskerettighetene ses som en pragmatisk tilpasning av motstridende prinsipper. Dette gir Islam Net et effektivt verktøy for å fremme egne interesser, og det gir dem et språk som gjøre det lettere for dem å kommunisere i en sekulær offentlighet.

5.5 «Jeg elsker Muhammed, ikke Charlie»

Islam Nets retorikk om ytringsfrihet var av en noe annen art etter terrorangrepet mot det franske satiremagasinet Charlie Hebdo i januar 2015 og den påfølgende debatten om karikaturer av Profeten Muhammed. Ytringsfriheten ble fortsatt forsvart, men Islam Net snakket nå om at den må ha grenser. De tok klar avstand fra voldshandlingene, men Islam Net vektla i langt større grad det krenkende ved profetkarikaturene og at publisering av disse var et misbruk av ytringsfriheten. Det var dette Fahad Qureshi ønsket å kommunisere og debattere. Da TV2 ga Qureshi utskrifter av de aktuelle Charlie Hebdo-karikaturene og spurte hva han syntes, rev han dem i stykker og sa «det er det jeg har å si til tegningene» og videre at «dette her er et så klart og tydelig misbruk av noe så fantastisk som ytringsfriheten at man bør ta til motmæle og si: mobbing, hån, sjikane, trakassering – det er ikke ytringsfrihet»¹⁷¹. Til NRK uttalte han at «det er en stor misforståelse når dette blir markedsført i ytringsfrihetens navn. Dette er hån, organisert mobbing og uthenging av en stor religiøs gruppe»¹⁷². Da Qureshi deltok i NRK-programmet *Aktuelt*, trakk han frem at ytringsfriheten har en grense og eksemplifiserte dette med at holocaustfornektelse er forbudt «i Frankrike og totalt 17 land»¹⁷³. I en kronikk i Klassekampen argumenterte Qureshi også for at profetkarikaturer er forbudt etter norsk lov:

Den norske straffeloven § 135a i 13de Kapittel sier: «Den som forsettlig eller grovt uaktsomt offentlig setter frem en diskriminerende eller hatefull ytring, straffes med bøter eller fengsel inntil tre år. Som ytring regnes også bruk av symboler. Medvirkning straffes på samme måte. Med diskriminerende eller hatefull ytring menes det å true eller forhåne noen, eller fremme hat, forfølgelse eller ringeakt overfor noen på grunn av deres ... religion eller livssyn ...» Det første å bemerke er at de hånende karikaturene av muslimenes profet (fred være med ham) altså er ulovlige, da muslimer opplever dette som hat.¹⁷⁴

¹⁷¹ Video: <http://www.tv2.no/v/871523/> besøkt 03.11.2015

¹⁷² <http://www.nrk.no/norge/klart-fleirtal-for-muhammed-karikaturar-1.12139454> besøkt 03.11.2015

¹⁷³ Video: <https://tv.nrk.no/serie/aktuelt-tv/NNFA50010715/07-01-2015#t=25m29s> besøkt 03.11.2015

¹⁷⁴ <http://www.klassekampen.no/article/20150207/ARTICLE/150209864> besøkt 03.11.2015

I *Aktuelt* sa Qureshi at for muslimer er den riktige reaksjonen på karikaturene å gi folk kunnskap om Profeten og hvorfor det er krenkende å fremstille ham på en slik måte. Dette forsøkte Islam Net å oppfylle med nettstedet muhammed.no, som ble omtalt i kapittelet 4. Under overskriften «Jeg elsker Muhammed, ikke Charlie – Vil du vite hvorfor?»¹⁷⁵ på islamnet.no, henvises leseren til en artikkel på muhammed.no der de blant annet skriver at:

Charlie Hebdo og alle andre som har laget, trykket og publisert trakasserende tegninger eller videoer av profeten Muhammed (fred være med ham), får ingen sympati! Det er fordi disse er mobbere som håner, nedverdiger og sprer hat mot 1.6 milliarder muslimers mest elskede.¹⁷⁶

Denne formuleringen trakk journalist Lars Akerhaug frem i en kritikk av Islam Nets reaksjoner på terroren. Han skrev at «selv om Qureshi ikke vil støtte terrorhandlingen i Paris, er han med å legitimere drap på personer som skriver eller ytrer seg på en måte han anser for krenkende» og at han «heller bensin på bålet».¹⁷⁷ Også samfunnsdebattant Kjetil Rollnes kritiserte Qureshi og kalte ham en «terskysympatisør» som i *Aktuelt* «får nesten uimotsagt gi ofrene skylden» for terroren.¹⁷⁸ Som svar på slike beskyldninger understreket Qureshi at Islam Net tar avstand fra voldshandlingene, og Akerhaug ble karakterisert som «islamofobiens predikant» som «sprer hat mot muslimer gjennom sine skrivelser».¹⁷⁹

5.6 Radikalisering

Debatten rundt Charlie Hebdo-saken er langt fra den eneste gangen Islam Net er blitt beskyldt for å ha en medvirkende rolle i radikalisering og utvikling av voldsaksept blant norske muslimer. Politiets Sikkerhetstjeneste (PST) definerer radikalisering som «en prosess der en person i økende grad aksepterer bruk av vold for å nå politiske mål».¹⁸⁰ I denne sammenheng henviser *radikalisering* konkret til utvikling mot *jihadi*-salafi-ideer. Vi har allerede sett at

¹⁷⁵ <http://www.islamnet.no/nyheter/kronikker/2376--jeg-elsker-muhammed-ikke-charlie--vil-du-vite-hvorfor> besøkt 03.11.2015

¹⁷⁶ <http://muhammed.no/ekstra/ubesvarte-sporsmal/hvorfor-er-det-galt-a-karikere-profeten-muhammed> besøkt 03.11.2015

¹⁷⁷ http://www.dagbladet.no/2015/01/14/kultur/meninger/fahad_qureshi/charlie_hebdo/debatt/37161514/ besøkt 03.11.2015

¹⁷⁸ http://www.dagbladet.no/2015/01/24/kultur/meninger/ideer/helgekommentaren/kjetil_rolness/37337569/ besøkt 03.11.2015

¹⁷⁹ <http://www.klassekampen.no/article/20150207/ARTICLE/150209864> besøkt 03.11.2015

¹⁸⁰ <http://www.pst.no/blogg/radikalisering/> besøkt 29.10.2015

Islam Net blant annet er blitt omtalt som ekstreme. Ettersom den syriske borgerkrigen utviklet seg og flere unge norske muslimer reiste til Syria for å delta, blant annet som medlemmer av det selvoppnevnte kalifatet til terrororganisasjonen IS, ble Islam Nets rolle knyttet til radikaliseringsprosesser grundig debattert i media. Debatten har i stor grad vært sentrert rundt hvordan offentlige institusjoner som arbeider mot radikaliseringsprosesser av muslimsk ungdom, bør forholde seg til Islam Net. En lignende diskusjon ble også initiert av den amerikanske tenketanken *Brookings Institute*.¹⁸¹ Der ble ti eksperter på området bedt om å diskutere hvorvidt ikke-voldelige salafier representerer en effektiv motfortelling (*counter narrative*) mot IS, og hvorvidt det er hensiktsmessig for nasjonale myndigheter å alliere seg med slike grupper i arbeidet mot radikaliseringsprosesser. I dette kapitlet presenteres hovedlinjene i norsk offentlig debatt om Islam Nets rolle knyttet til radikaliseringsprosesser med utgangspunkt i den mer generelle argumentasjonen fra *Brookings Institute*. I tillegg trekkes det frem enkelte argumenter som kanskje har vært noe underkommunisert i offentligheten. Dette kapitlet inkluderer følgelig både en diskusjon rundt Islam Nets rolle i radikaliseringsprosesser og hvorvidt norske myndigheter bør alliere seg med dem på et generelt grunnlag, og hvordan denne debatten har spilt seg ut i norsk offentlighet. Deretter presenteres Islam Nets posisjonering i debatten.

I *Brookings Institute*-debatten argumenterer Mubin Shaikh¹⁸² og Farid Sensai¹⁸³ for at ikke-voldelige salafier er best posisjonert til å levere troverdige motfortellinger til radikalisererte muslimer, og at nasjonale myndigheter bør samarbeide med slike grupper. Shaikh argumenterer for at dersom myndighetene ønsker samarbeid med muslimske miljøer, vil samarbeid med såkalte «moderate» muslimer ha liten effekt. Disse vil ikke kunne ha innflytelse på muslimer som har latt seg overbevise av *jihadist*-ideer. Derimot kan ikke-voldelige salafier snakke samme språk som dem og fremstå som mer troverdige i sin argumentasjon. Salafier deler som kjent en felles *aqida* og metodologi. Sensai mener denne teologiske likheten mellom de ulike uttrykkene for salafisme gir de ikke-voldelige salafienes teologiske argumenter tyngde overfor *jihadistene*. Han trekker også frem at de som verver seg til *jihadist*-grupper, ofte har liten kunnskap om islam, og at salafier står godt posisjonert til å gi dem den kunnskapen de trenger, slik at de kan ledes over på et ikke-voldelig spor.

¹⁸¹ <http://www.brookings.edu/> besøkt 28.10.2015

¹⁸² <http://www.brookings.edu/blogs/markaz/posts/2015/03/17-rethinking-islamism-quietist-salafis-experts-part-2> besøkt 28.10.2015

¹⁸³ <http://www.brookings.edu/blogs/markaz/posts/2015/04/8-sensai-experts-weigh-in-quietist-salafism> besøkt 28.10.2015

Islam Net markerer, som vist, en uforbeholden avstand fra vold, ekstremisme og *jihadisme*. Sett i lys av Shaikh og Senzais argumenter, er det nærliggende å anta at Islam Nets ikke-voldelige salafi-budskap vil kunne ha større effekt i møte med ekstremistiske ideer enn andre islamske aktører i Norge. Med tanke på den teologiske nærheten Islam Net har til *jihadi-salafismen*, og det teologisk funderte ikke-voldelige budskapet, er det ikke usannsynlig at Islam Net fanger opp enkelte unge muslimer som ellers ville kunne vært mottakelige for et mer radikalt budskap.

En lignende argumentasjon har blitt trukket frem av flere debattanter i norske medier, men gjennomgående med visse forbehold. Ekstremismeforsker ved HiOA, Lars Gule, som gjentatte ganger har kritisert Islam Net blant annet for deres kvinne- og homofilisyn, argumenterer for at Islam Nets fredelige salafisme kan fungere som «en barriere mot ytterligere ekstremisering».¹⁸⁴ Han trekker likevel frem at et samarbeid med Islam Net innebærer et dilemma og et paradoks. Han sammenligner Islam Nets rolle vedrørende ekstremisme med Fremskrittspartiets (FrP) rolle vedrørende rasisme. FrP kan på den ene siden ha forhindret fremveksten av åpent rasistiske partier i Norge, men partiet har samtidig bidratt til å legitimere og normalisere en retorikk som kan åpne et rom for rent rasistiske holdninger, skriver Gule. Han mener Islam Net kan ha en tilsvarende dualitet:

Paradokset er at Islam Net kan bidra både til deler av ekstremiseringsprosessen og samtidig være en barriere mot de siste skritt over i voldelig jihadisme. Dilemmaet består således i at det norske samfunnet kan være tjent med å støtte Islam Nets arbeid mot jihadisme, samtidig som en slik støtte også kan bidra til å styrke andre ekstreme posisjoner – for eksempel i synet på kvinner og homofile.¹⁸⁵

Gule konkluderer med at «det kan være fornuftig og prinsipielt riktig å finne fram til et pragmatisk samarbeid med Islam Net».¹⁸⁶ Den samme dualiteten trekkes frem av FAFO-forsker Olav Elgvin, som uttaler til Klassekampen:

Islam Net kan virke modererende, slik at folk som ellers ville havnet i voldsforherligende miljøer i stedet ender hos dem. Men det har også skjedd at noen har begynt sin reise mot radikaliserings ved å gå inn i den islam-forståelsen man finner hos Islam Net. Å gå inn i en

¹⁸⁴ <http://www.dagbladet.no/2014/04/23/kultur/meninger/kronikk/debattinnlegg/debatt/32941204/> besøkt 27.10.2015

¹⁸⁵ Ibid.

¹⁸⁶ Ibid.

slik altoppslukende islamsk identitet, kan gjøre at man søker videre, og ender et annet sted.¹⁸⁷

Elgvin understreker også at Islam Net «er imot terror» og «står for en moderat, myk salafisme».¹⁸⁸ Også Shoaib Sultan, som har vært aktiv ute og kritisert Islam Net i offentligheten, mener det «blir feil å peke på Islam Net når det gjelder islamsk ekstremisme».¹⁸⁹ Han trekker frem at Islam Net har vært tydelige i sin avvisning av voldsbruk og *jihad*-reiser, og han poengterer at man skal «være forsiktig med å sammenblande radikale krefter og sosial konservatisme».¹⁹⁰ Aftenposten trakk på lederplass frem et annet argument for at norske myndigheter bør alliere seg med Islam Net. Dette vil gi myndighetene tilgang til miljøer det ellers ville vært vanskelig å nå, mente avisen: «Får Regjeringen en organisasjon som IslamNet med på laget, vil de kunne nå inn i mange kriker og kroker».¹⁹¹

Dersom det er tilfellet at Islam Net i hovedsak har en modererende effekt, er det også nærliggende å anta at deres oppfordringer til aktiv samfunnsdeltakelse og idealer om å være et positivt forbilde for islam kan fungere som en motvekt til radikaliseringsprosesser. Islam Net fremmer dessuten et budskap om at i Vesten er *dawa* det ultimate *jihad*. Muslimer som tiltrekkes av en *jihadi*-retorikk, vil kanskje kunne få utløp for dette gjennom Islam Nets *dawa*. Senza's argumenter om behovet for kunnskap om islam taler også til Islam Nets fordel – å gi muslimsk ungdom slik kunnskap er et sentralt mål for Islam Net. Tilhørigheten og det sosiale fellesskapet som Islam Net tilbyr, kan også tale også til organisasjonens fordel.

Joas Wagemakers¹⁹², Shadi Hamid¹⁹³ og Yasir Qadhi¹⁹⁴ argumenterer på sin side i *Brookings Institute*-debatten imot at nasjonale myndigheter bør alliere seg med ikke-voldelige salafier i kampen mot radikalisering. De legger vekt på den andre siden i den

¹⁸⁷ Gullestad, Frida Holstein, «Vil gi ungdommer kunnskap om islam». *Klassekampen*, 27.11.2014, s. 12

¹⁸⁸ Ibid.

¹⁸⁹ http://www.dagbladet.no/2013/11/02/nyheter/innenriks/antirasistisk_senter/shoiab_sultan/ekstremisme/30112591/ besøkt 27.10.2015

¹⁹⁰ Ibid.

¹⁹¹ <http://www.aftenposten.no/meninger/leder/Moderate-planer-motA-ekstreme-holdninger-7598261.html#.U5lr402KCjE> besøkt 26.10.2015

¹⁹² <http://www.brookings.edu/blogs/markaz/posts/2015/03/rethinking-islamism-salafis-antidote-joas-wagemakers> besøkt 28.10.2015

¹⁹³ <http://www.brookings.edu/blogs/markaz/posts/2015/03/31-experts-weigh-in-4-quietist-salafism-hamid> besøkt 28.10.2015

¹⁹⁴ <http://www.brookings.edu/blogs/markaz/posts/2015/04/01-yasir-qadi-quietist-salafism-experts-weigh-in> besøkt 28.10.2015

dualiteten som Gule og Elgvin pekte på. Wagemakers og Hamid bruker den teologiske likheten mellom de forskjellige uttrykkene for salafisme som argument for det motsatte av hva Shaikh og Senzai gjør. Hamid er enig i at salafier trolig er best rustet til teologisk å imøtegå *jihadister*, men mener effekten kan slå begge veier. Han anser ikke-voldelig salafisme som en potensiell inngang til ekstremisme fordi det teologisk kan være kort vei fra det ene til det andre. Derfor bør myndighetene avstå fra samarbeid. Wagemakers argumenterer på lignende vis når han skriver:

(...) if one adopts the concepts, methods and basic assumptions of Salafism as a framework of reasoning, the radicals' theological arguments may not come across as being quite as preposterous as some quietist Salafis would have us believe. Employing quietist Salafis to counter the Islamic State's ideology may, therefore, actually convince some potential radicals of the merits of the Islamic State's reasoning, rather than persuade them to abandon that way of thinking. ¹⁹⁵

Det kan ikke utelukkes at Islam Nets salafibudskap kan ha en slik effekt. I oktober 2013 meldte VG om to norsk-somaliske søstre på 16 og 19 år som hadde reist til Syria. Til avisen uttalte faren deres at eldstejenta hadde fortalt at «hun har reist til Syria for å delta i jihad og kanskje dø der. Hun er villig til å dø» (sic).¹⁹⁶ Begge jentene hadde ifølge VG tidligere vært medlemmer av Islam Net, og Fahad Qureshi kunne bekrefte overfor avisa at 19-åringen hadde deltatt som frivillig ved ett av deres arrangementer.¹⁹⁷ I februar 2015 kunne Dagbladet melde at to venninner av søstrene hadde reist til Syria og vervet seg til IS. Én av dem, en norsk-pakistaner på 24 år, har ifølge Dagbladet vært involvert i avviklingen av flere Islam Net-arrangementer. Hun skal være gift med norsk-chileneren Bastian Vasquez som flere har påpekt at har en lederrolle i IS og har deltatt i deres propagandavideoer.¹⁹⁸ Man kan ikke med sikkerhet si noe om hvilken rolle Islam Net har spilt i disse jentenes radikaliseringsprosess – om noen. Historiene kan allikevel tjene som et anekdotisk bevis på at enkelte kan ta skrittet fra å være tilknyttet Islam Net til å verve seg i IS.

¹⁹⁵ <http://www.brookings.edu/blogs/markaz/posts/2015/03/rethinking-islamism-salafis-antidote-joas-wagemakers> besøkt 28.10.2015

¹⁹⁶ <http://www.vg.no/nyheter/utenriks/syria/savnede-soestre-sier-de-er-villige-til-aa-doe-i-syria/a/10127401/> besøkt 28.10.2015

¹⁹⁷ <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/syria/syria-soestrene-var-aktive-i-islam-net/a/10136376/> besøkt 28.10.2015

¹⁹⁸ http://www.dagbladet.no/2015/02/20/nyheter/norske_islamister/syria/is/37802701/ besøkt 28.10.2015

I norsk offentlig debatt har flere advart sterkt imot et eventuelt samarbeid mellom myndighetene og Islam Net. For eksempel reagerte skribent Nina Hjerpset-Østlie på Aftenpostens leder slik:

når landets største avis av alle ting anbefaler en foreløpig marginal gruppe salafister, som for alle mulige formål er ekstremister, om de enn ikke har tatt til orde for å fremme ideologien sin med vold – i hvert fall ikke akkurat her, akkurat nå – som samarbeidspartner i kampen mot radikaliserings og ekstremismen de selv sprer, så kan det tyde på at de tror at deres meninger er gjengs i store deler av de norsk-muslimske miljøene.¹⁹⁹

En annen som reagerte på Aftenpostens leder, var generalsekretær i Likestilling Integrering Mangfold (LIM), Sylo Taraku, som uttalte: «Oppfordringen er ikke bare fryktelig naiv, men oppleves også som et slag i ansiktet for oss som har pekt på Islam Net som en del av problemet»,²⁰⁰ og videre:

(..) som flere internasjonale eksperter har påpekt er det feil å se på slike organisasjoner som samarbeidspartnere i kampen mot ekstremisme. Disse er en del av et radikalt miljø som legitimerer ekstreme holdninger. Dessuten kan de fungere som et springbrett for militante ekstremister.²⁰¹

Journalist Lars Akerhaug omtalte oppfordringene fra Aftenposten og Lars Gule til samarbeid med Islam Net som «naivitet i praksis».²⁰² Han mener det «i beste fall er en grov forenkling» å skille skarpt mellom radikal og konservativ islam.²⁰³ Uttalelsen fra Olav Elgvin om at Islam Net representerer en moderat, myk salafisme omtaler han som et eksempel på «at enkelte akademikere har problemer med å kjenne igjen ekstremisme, selv om de stirrer ekstremistene i hvitøyet».²⁰⁴ Linda Noor og Yousef Assidiq i tenketanken Minotenk er også kritiske, men trekker, i likhet med flere på motsatt side av debatten, frem det tosidige ved Islam Nets budskap:

¹⁹⁹ <http://www.aftenposten.no/meninger/debatt/Hvem-trenger-fiender-med-Aftenpostens-venner-7599747.html> besøkt 27.10.2015

²⁰⁰ <http://www.aftenposten.no/meninger/debatt/Feil-a-alliere-seg-med-Islam-Net-7601144.html> besøkt 27.10.2015

²⁰¹ Ibid.

²⁰² <http://www.minervanett.no/naivitet-i-praksis/> besøkt 02.10.2015

²⁰³ <http://www.dagbladet.no/2014/12/19/kultur/meninger/debatt/kronikk/ekstremisme/36789213/> besøkt 27.10.2015

²⁰⁴ Ibid.

Islam Net er paradoksalt nok de eneste som har tatt et beinhardt åpent oppgjør med Profetens Ummah og gruppens romantisering av vold og terror. Problemet ligger selvsagt i at Islam Net, med sin lære i intoleranse og oss/dem-tenkning, like fullt legger et solid grunnlag for å ta steget videre mot den jihadistiske ideologien. Dette må de fortsatt utfordres på.²⁰⁵

For skribent og forfatter Aslak Nore synes rollen Islam Net spiller i radikaliseringen av unge muslimer å være klar når han skriver: «Å mene at Islam Net utgjør et bolverk mot IS-rekruttering, er som å hevde at Fjordman²⁰⁶ er effektiv medisin mot Anders Behring Breivik».²⁰⁷

Flere ting kan peke i retning av at Islam Nets *dawa* kan ha en radikaliserende effekt. Samtidig som de skiller skarpt mellom de troende og de vantro, bygger de opp under forestillinger om at *kuffar* driver en heksejakt mot islam og muslimer, og at media og store deler av samfunnet er grunnleggende islamofobiske. Det er nærliggende å anta at en slik retorikk potensielt kan berede grunnen for en følelse av utenforskap og for antipatier mot det norske samfunnet. Dette igjen kan tenkes å føre enkelte over i mer radikale tolkninger av for eksempel *al-wala' wa-l-bara'* og til hat og radikalisering. Islam Nets oppfordringer om aktiv samfunnsdeltakelse er heller ikke uten begrensninger. Ikke alle jobber er akseptable, særlig for kvinner som må unngå arbeidsplasser der de må omgås menn, noe som kan gjøre det vanskeligere å skaffe seg jobb. Insisteringen på retten til å bruke *niqab* har også vist seg å gjøre det vanskelig å fullføre enkelte utdannelser.²⁰⁸ I tillegg aksepteres ikke studielån. Dersom slike krav fører til at Islam Nets medlemmer i større grad enn resten av befolkningen havner utenfor arbeidslivet, kan det øke faren for opplevd utenforskap og med det potensialet for radikalisering.

Et annet aspekt det er verdt å se nærmere på i denne sammenhengen, er hvordan Islam Nets metodologi og autoritetssyn gjør dem sårbare for eventuelle endringer i synet på *jihad* blant sine lærde. Som Jacob Olidort²⁰⁹ skriver for *Brooking Institute*, har særlig den syriske borgerkrigen ført til endringer i de indre stridighetene blant salafier. «*The discussion has now*

²⁰⁵ http://www.dagbladet.no/2014/05/03/kultur/meninger/kronikk/islamsk_rad/ekstremisme/33102025/ besøkt 27.10.2015

²⁰⁶ «Fjordman» er pseudonymet til bloggeren Peder Nøstvold Jensen som var en sentral inspirasjonskilde for Anders Behring Breivik og hans terroranslag i Oslo og på Utøya 22. juli 2011 (https://snl.no/Anders_Behring_Breivik besøkt 27.10.2015)

²⁰⁷ <https://twitter.com/aslalnore/status/608191331542925312> besøkt 27.10.2015

²⁰⁸ <http://www.bt.no/nyheter/innenriks/Student-nektet-a-bruke-nikab-i-undervisning-pa-UiO-3151502.html> besøkt 20.11.2015

²⁰⁹ <http://www.brookings.edu/blogs/markaz/posts/2015/03/13-rethinking-islamism-quietist-salafis> besøkt 28.10.2015

shifted to focus on how best to address the growing humanitarian problem, which often puts quietists and jihadists on the same page», hevder han.²¹⁰ Olidort peker også på at situasjonen i Syria har ført til at enkelte tidligere ikke-voldelige salafier, som libanesiske *Ahmed al-Assir*, har væpnet seg og nå leder bataljoner i Syria.²¹¹ Det er viktig å understreke at Olidort kun omtaler aktører som opererer i regionen, men ser vi tilbake på Haitham al-Haddads *fatwa*, ser vi at hans teologiske argumentasjon for ikke å reise til Syria og delta i defensiv *jihad* til dels er basert på hva de aktuelle aktørene inne i Syria ønsker. Haddad skriver at defensiv militær *jihad* er obligatorisk under de rette omstendighetene, og omstendigheter kan som kjent endres. Jeg vil legge til at jeg ikke ser det som sannsynlig at Haddad og Islam Net vil komme til å endre standpunkt og anbefale deltakelse i krig for norske muslimer, men det kan ikke utelukkes helt. Det er også verdt å poengtere at det i et slikt hypotetisk scenario ikke er snakk om tilslutning til IS, men til opprørsgrupper som Islam Nets lærde vil kunne anerkjenne.

I tillegg til de potensielt radikaliserende effektene av ikke-voldelig salafisme, argumenterer Wagemakers²¹² og Qahdi²¹³ for at et statlig samarbeid med salafiaktører er en dårlig idé i seg selv. For det første er det prinsipielt problematisk for sekulære stater å ta del i teologiske debatter, noe en slik støtte kan innebære. For det andre vil en slik statlig inngripen delegitimere salafienes antiradikaliseringssprosjekt overfor *jihadistene* – for dem er de vestlige regimene i krig med islam. Qahdi argumenterer for at det beste myndighetene kan gjøre, er å holde seg på avstand. Hvorvidt disse argumentene er relevante i en diskusjon om norske myndigheter og Islam Net, er usikkert. Som det blir klart i neste avsnitt, ønsker Islam Net selv å være en del av myndighetenes arbeid mot radikalisering. Det er nærliggende å anta at et slikt samarbeid kun vil bidra til å delegitimere Islam Net overfor muslimer som allerede er radikalisererte. Dette kom til uttrykk etter at Fahad Qureshi i 2012 uttalte til TV2 at Islam Net hadde vært i samtaler med PST. *Jihadi*-salafigruppen Profetens Ummah reagerte med å erklære Qureshi som frafallen fordi han hjalp de vantro i krigen mot muslimer.²¹⁴

²¹⁰ Ibid.

²¹¹ Ibid.

²¹² <http://www.brookings.edu/blogs/markaz/posts/2015/03/rethinking-islamism-salafis-antidote-joas-wagemakers> besøkt 28.10.2015

²¹³ <http://www.brookings.edu/blogs/markaz/posts/2015/04/01-yasir-qadi-quietist-salafism-experts-weigh-in> besøkt 28.10.2015

²¹⁴ <http://www.islamnet.no/nyheter/kronikker/2245-de-erklarte-meg-kafir.html> besøkt 28.10.2015

5.6.1 Islam Nets posisjonering

Islam Nets retorikk i debatten om radikaliseringsproblematikken har vært tredelt: (1) de har forsøkt å ufarliggjøre og normalisere sin islamforståelse og har imøtegått anklager om at de er ekstreme, (2) de har fremhevet seg selv som løsningen på radikaliseringsproblematikken heller enn problemet, og (3) de har vendt fokuset vekk fra seg selv og pekt på andre aktører og faktorer som årsaker til at muslimsk ungdom radikaliseres. Til det første punktet har Islam Net, som vist over, insistert på at de selv representerer *mainstream* islam og at ekstremister som IS representerer *khawarij*-sekten og ikke har noe som helst med islam å gjøre.

Islam Net forsøker å posisjonere seg som løsningen på radikaliseringsproblematikken og ønsker å bli ansett som en seriøs og effektiv aktør i kampen mot radikalisering. De ønsker at norske myndigheter lytter til deres råd i saken, samarbeider med dem og gir dem økonomisk støtte til deres arbeid. I en studiodebatt i Aftenpostens web-TV kritiserte Fahad Qureshi regjeringen for dens handlingsplan mot radikalisering. Han mente at tiltakene der ikke var fundert i hva muslimer mener fungerer. «Det er vi som har erfaring og sitter på førstehåndsinformasjon», argumenterte han.²¹⁵ Qureshi har også gjentatte ganger påstått at antallet norske fremmedkrigere i Syria ville vært høyere uten Islam Nets innsats. Til Klassekampen uttalte han at «PST forteller at rundt 100 personer har reist til Syria. Hadde det ikke vært for vårt bidrag kunne det vært mangedobbelt og sympatien for terror hadde vært langt mer utbredt».²¹⁶ Qureshi utdypet dette blant annet i en kronikk i NRK Ytring:

Vi får stadig henvendelser fra ungdom som lider av depresjon, psykiske problemer, identitetskrise, økonomiske problemer og bekymringer om at bekjente blir radikalisert. Dette er store utfordringer vi har med å gjøre og vi gir alt vi har av tid og energi for å hjelpe ungdommene inn i en trygg omgivelse hvor de får en god forståelse av sin religion og ikke faller ut av samfunnet.²¹⁷

Qureshi har også poengtert at kunnskapen muslimer får om islam gjennom Islam Nets aktiviteter, er en viktig faktor for å forhindre radikalisering. Til Klassekampen uttalte han at det er konvertitter og nypraktiserende muslimer, med deres begrensede kunnskap om islam, som står i størst fare for å havne i radikaliserende miljøer. «Islam er fredens religion og forbyr terror. Derfor jobber vi aktivt med å forebygge radikalisering gjennom konferanser og

²¹⁵ <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/--Regjeringens-tiltak-mot-radikalisering-fungerer-ikke-7888715.html> besøkt 27.10.2015

²¹⁶ <http://www.klassekampen.no/article/20150207/ARTICLE/150209940> besøkt 27.10.2015

²¹⁷ <http://www.nrk.no/ytring/islam-net-forebygger-radikalisering-1.11311986> besøkt 27.10.2015

kurs», forklarte han.²¹⁸ Han poengterte også at grunnen til at deres foredragsholdere tar opp temaer som dødsstraff, nettopp er å forhindre at unge lar seg lokke av IS.²¹⁹ I NRK-kronikken avslutter Qureshi med en klar melding:

Regjeringen bør sette ned et utvalg som kan jobbe med en langsiktig tiltaksplan mot radikaliserings. I denne planen er det uhyre viktig at Islam Net får økonomisk støtte, for det er vi som når ut til de som faktisk er i faresonen både i kriminelle og radikale miljøer!²²⁰

Til Aftenposten uttalte Qureshi at regjeringen samarbeider med feil folk på den muslimske siden i sin handlingsplan. Her trekker han frem Minotenk og LIM-nettverket og hevder at det ikke er noen muslimer som tror på det disse forfekter. Han mener regjeringen må samarbeide med konservative muslimer som Islam Net – det er kun de som har troverdighet blant muslimer.

I forlengelsen av at Islam Net fremhever seg selv og islam som løsningen på, ikke årsaken til, radikaliserings, trekker de frem alternative forklaringsmodeller som vender fokuset bort fra muslimene og over på eksterne faktorer. For eksempel trekker Qureshi frem norsk og vestlig krigføring i muslimske land som en sentral forklaring. Om radikaliserings av norske muslimer uttalte han til Aftenposten: «Årsak nummer én er norsk og vestlig utenrikspolitikk. Invasjonene av Afghanistan og Irak er veldig, veldig viktige faktorer her».²²¹ Han mener at disse krigene oppleves som krig mot islam for muslimer, og at de følgelig leder til antipatier mot norsk stat og samfunn. Til Klassekampen uttalte Qureshi at regjeringens plan om å sende 120 soldater til Irak for å bidra i kampen mot IS ville gjøre det lettere for ekstreme miljøer i Norge å tiltrekke seg rekrutter. Han peker på en dobbeltmoral hos norske myndigheter og spør retorisk: «Hvis norske verdier ikke tillater å henrette terroristen Breivik, hvordan tillater de å drepe terrorister i et annet land?».²²² Qureshi har også pekt på at norsk innenrikspolitikk potensielt kan medvirke til radikaliserings. For eksempel skrev han i 2014 et åpent brev²²³ til

²¹⁸ Gullestad, Frida Holstein, «Vil gi ungdommer kunnskap om islam». *Klassekampen*, 27.11.2014, s. 13

²¹⁹ <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Stadig-flere-unge-soker-seg-til-bokstavtro-islam-8047170.html> besøkt 27.10.2015

²²⁰ <http://www.nrk.no/ytring/islam-net-forebygger-radikaliserings-1.11311986> besøkt 27.10.2015

²²¹ <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/--Regjeringens-tiltak-mot-radikaliserings-fungerer-ikke-7888715.html> besøkt 29.10.2015

²²² Åse Brandvold, «Frykter angrep på Norge». *Klassekampen*, 13.11.2014, s. 6

²²³ <http://www.klassekampen.no/article/20140719/ARTICLE/140719937> besøkt 29.10.2015

statsminister Erna Solberg der han ba om politisk imøtekommenhet for, og beskyttelse av, muslimers religionsutøvelse. Han argumenterte for at en følelse av ekskludering og fremmedgjøring fra det norske samfunnet leder til radikalisering, og at innskrenking av religiøse friheter bidrar til dette. Brevet dreier seg i hovedsak om at *niqab*-forbud er en dårlig idé, med henvisning til potensiell radikalisering som hovedargument. Flere rettigheter staten bør ivareta for muslimer, trekkes også frem:

Radikaliseringen av muslimsk ungdom kan stoppes ved at politikere tar imot de fremmede med åpne armer. Hvis politikere står imot å forby niqab, vil det være med på å skape kjærlighet for Norge. Hvis politikere forbyr å nekte noen å be på arbeidsplassen eller skolen, vil det skape enda mer kjærlighet til Norge. Hvis politikere støtter muslimers rett til å praktisere sin religion, selv om det er snakk om fremmede verdier som kan virke annerledes enn det samfunnet er vant med, vil praktiserende muslimer få stor kjærlighet til Norge. (sic)²²⁴

Også media får sin del av skylden for at muslimer radikaliseres. På den ene siden kritiseres media for å fokusere på «aspekter ved islam som kan virke fremmede for det norske samfunnet», og at dette bidrar til at muslimer blir en skyteskive som føler seg utstøtt.²²⁵ På den annen side argumenteres det for at medias negative omtale av islam former unge muslimers forestillinger om hva islam er. «Unge muslimer i dag er blitt misledet av vestlige mediers negative omtale av islam til å tro at religionen deres er barbarisk», uttalte Qureshi til Aftenposten.²²⁶ Islam Net fremhever i tillegg at deres kritikere medvirker til radikalisering. For eksempel har de kritisert Abid Raja og Shoaib Sultans konfronterende linje mot antatte ekstremister. Islam Net sier at det heller er dialog som er løsningen, og at det er nettopp dette Islam Net driver med:

Hvis det er en gruppe ungdommer, uavhengig av om de er muslimer eller ikke, som begynner å få holdninger som mange vil betegne som ekstreme, er det neppe utfrysning fra det store felleskapet som vil få dem til å forandre sine meninger. Å fryse dem ut vil bare få dem til å bli sterkere i sine holdninger og se på deg som fienden.²²⁷

Moderate muslimer får også noe av skylden. Som svar til konvertitt Valgerd Trine Skogens påstand om at Islam Net indirekte fører til radikalisering, skrev de på islamnet.no at det tvert imot er Skogen og hennes likesinnede som fører til radikalisering.

²²⁴ Ibid.

²²⁵ Ibid.

²²⁶ <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Stadig-flere-unge-soker-seg-til-bokstavtro-islam-8047170.html> besøkt 29.10.2015

²²⁷ <http://www.islamnet.no/nyheter/in/2183-sultan-baertur/> besøkt 20.11.2015

Qureshi avviser Skogens påstander og mener at det er ironisk av Skogen å hevde at Islam Net indirekte kan by på en risiko for radikalisering. Han mener at det er Skogen som er den reelle faren for radikalisering.

– Muslimer har siden islams begynnelse vært enige om en rekke fundamenter i troen. Det at noen kommer i dag, anser seg selv som muslim, men taler imot den islam som ble forkynnet av profeten Muhammed (fvmh), er det som kan føre til radikalisering. Når ungdom hører at det er en fra «innsiden» som prøver å forandre på det de anser som Guds ord, turrer det ved dem og de kan selvradikaliseres fordi de ikke vet hvordan de skal håndtere slike mennesker som vil forandre på det de tror på. Dette er veldig farlig, og vi jobber aktivt med brannslukningsarbeid etter at slike som Skogen har satt fyr på luntene til ungdommen, sier Qureshi.²²⁸

Enkelte av Islam Nets argumenter for at de er en motvekt mot radikaliseringsprosesser, sammenfaller med argumentasjon fra *Brookings Institute* og norsk debatt. Imidlertid trekker aldri Islam Net frem noen teologisk nærhet til IS – snarere tvert imot. Islam Net argumenterer heller for at de som konservative muslimer representerer muslimer flest og følgelig har troverdighet, til forskjell fra moderate muslimer. Dette er et ledd i Islam Nets kamp for definisjonsmakt over islam i Norge, og kan ses som et ledd i et større *dawa*-prosjekt. Det er også verdt å merke seg at når Islam Net forklarer at Vestens utenrikspolitikk er en viktig årsak til radikalisering, kritiserer de samtidig Vestens krigføring i muslimske land. Uten å påstå at dette på noen måte er illegitime holdninger, ligger deres skarpe retorikk på dette området tett opp til retorikken fra mer ekstreme aktører. Islam Net uttrykker en forståelse for at enkelte radikaliseres, og de omtaler dette som en konsekvens av Vestens politikk.

5.7 Konklusjon

Islam Nets posisjonering overfor storsamfunnet er preget av forsøk på å fremstille seg selv som en seriøs og positiv aktør som representerer flertallet av norske muslimer. Aspekter ved deres uttrykk som blir oppfattet som problematiske og kontroversielle, blir forsøkt normalisert ved å insistere på at Islam Net mener det samme som alle andre sunnimuslimer. De forsøker å monopolisere islam overfor offentligheten, og de fremhever sin rett til ikke å bli kritisert fordi kritikk av Islam Net er å kritisere både islam og muslimer flest. Islam Net ønsker større aksept for sine meninger i offentligheten, og de kritiserer media og politikere for heller å trekke frem moderate muslimer. Disse er ikke representative for islam eller

²²⁸ <http://www.islamnet.no/nyheter/nyheter/2246-anklager-islam-net-radikalisering.html> besøkt 20.11.2015

muslimer, hevder de. Islam Net formidler et budskap om at moderate muslimer går på akkord med islams prinsipper for å blidgjøre storsamfunnet. Siden pluralisme i islam ikke eksisterer i Islam Nets verdensbilde, og de mener at deres islam er den eneste riktige og er representativ for majoriteten av muslimer, hevder Islam Net at storsamfunnet gjør muslimer en stor urett når Islam Nets synspunkter ikke blir tatt på alvor eller kritiseres.

Islam Net har holdt fast ved kontroversielle aspekter ved deres islamforståelse og insistert på at holdningene er både legitime og utbredt. Samtidig har de forsøkt å diskreditere sine meningsmotstandere. Det er lite som tyder på at disse forsøkene på å normalisere salafisme overfor storsamfunnet har fungert. Kritikken har ikke stilnet. Islam Nets ytringer i media har i stor grad vært defensive ved at de har gått kritikk i møte. Llikevel har organisasjonen i enkelte tilfeller lyktes med å innta en noe mer offensiv posisjon. For eksempel er de blitt invitert til *Aktuelt* for å snakke om både IS og karikaturstrid, og til Aftenpostens web-TV for å diskutere regjeringens handlingsplan mot radikalisering.

Islam Nets insistering på å holde fast ved sine kontroversielle standpunkt i offentligheten må også ses i lys av deres *dawa* mot muslimer. Organisasjonen ønsker å fremstå som troverdig og prinsippfast på vegne av islam overfor sine medlemmer, og de håper antakelig på samme tid å tiltrekke seg flere tilhengere. Islam Net fremstiller seg selv som den eneste muslimske organisasjonen som tør å stå imot presset fra storsamfunnet, og synes å anta at det er noe mange norske muslimer ønsker. Samtidig forsøker de å unngå å distansere seg for mye fra moskeene, noe som har vist seg å være en vanskelig balansegang. Som vi har sett, bruker Islam Net islamkritiske tendenser i media og samfunnet som mobiliseringsgrunnlag, og medias negative fokus på dem har forsterket dette narrative. Islam Net oppsøker ikke negativ omtale, tvert imot, men de har plassert kritikken inn i en fortelling som trolig gir gjenklang hos mange muslimer som opplever en offentlighet som er kritisk til islam og muslimer.

Radikaliseringsdebatten ga Islam Net en ny arena for å fremheve seg selv som en positiv aktør i samfunnet. Ettersom ungdom ble radikaliseret og reiste til Syria, fikk Islam Net og storsamfunnet en «felles fiende». Ved å distansere seg fra ekstremismen og lansere seg selv som løsningen på problemet, forsøker de å bli omfavnet av storsamfunnet og myndighetene. Selv om enkelte aktører i offentligheten har gitt Islam Net medhold i at de kan være en del av løsningen på radikaliseringsproblemet, har de kritiske røstene vært dominerende. Islam Nets insisteringer på at deres ytringer og innhentede predikanter ikke på noen måte er ekstreme eller radikale, synes heller ikke å være vellykket. Det er tydelig at offentligheten opplever dem som radikale, uavhengig av Islam Nets forsøk på normalisering

gjennom alminneliggjøring. Islam Net har også benyttet radikaliseringsdebatten som arena for å fremme sine interesser ved å advare om at en politikk som begrenser muslimers frihet til å praktisere sin religion, vil føre til ytterligere ekstremisme.

Islam Nets offentlige formidling er i stor grad preget av det kritiske mediebildet. Mye av organisasjonens ytringer kommer som reaksjoner på kritikk. Islam Net tilpasser seg altså mediebildet og ønsker å unngå negativ omtale. Men de holder likevel fast ved sin objektiverende islamforståelse når de forsøker å «rette opp misoppfatninger om islam». Misoppfatningene de refererer til, synes ikke kun å være negative forestillinger om islam og muslimer, men også forestillingen om at islam kan tilpasses norske verdier og at muslimer kan og bør assimileres for å være gode samfunnsborgere. Islam Nets *dawa* overfor ikke-muslimer er preget av antakelser om at dersom nordmenn får «korrekt kunnskap om islam», vil de bli positivt innstilte. Lite tyder på at snakk om steining av homofile og retten til å bruke *niqab* eller fiendtligheten overfor meningsmotstanderne, har bidratt til at offentligheten er mer positivt innstilt til Islam Net. Hensynet til *dawa* overfor muslimer har kanskje trumfet hensynet til positiv omtale i media. Den lokale konteksten Islam Net opererer i, fører altså med seg visse motstridende hensyn. Inntrykket Islam Net vil gi av seg selv i offentligheten er tilpasset en sammensatt lokal kontekst. I lys av *glocalization theory* ser vi at Islam Net representerer et partikulært norsk uttrykk for den universelle salafismen.

6 Avslutning

Denne masteroppgaven har belyst hvordan Islam Nets salafibudskap er tilpasset organisasjonens lokale kontekst, ved å analysere hvordan Islam Net fremstiller sitt budskap på ulike plattformer – på ulike nettsider, i sosiale medier, på stand, på konferanser og i media. Ved å se Islam Nets tilpasninger gjennom et *glocalization*-perspektiv, har oppgaven vist hvordan organisasjonen representerer en lokal manifestasjon av global salafisme – hvordan den prøver å finne en balansegang mellom lokale hensyn på den ene siden og globalisert salafidoktrine på den andre, og gjennom dette skaper et spesifikt norsk uttrykk for salafisme. Oppgaven har vist hvordan Islam Net med utgangspunkt i en *dekulturalisert* salafisme, *akkulturaliserer* denne med norsk muslimsk ungdomskultur. Islam Nets anvendelse av vestlig orienterte predikanter som har spesialisert seg på å formidle salafismen til et vestlig publikum, viser at Islam Nets salafisme som *glocal* også er del av en større vestlig eller europeisk trend. Islam Net fremstår både som en selvstendig organisasjon, og som en norsk forgreining av iERA. Oppgaven har vist at Islam Net og deres predikanter formidler et budskap som i langt større grad enn salafiautoriteter som ibn Baz, al-Uthaymin og al-Munajjid (mannen bak islamqa.com), som alle regnes som store autoriteter av Islam Net selv, tar inn over seg situasjonen unge muslimer i Norge lever i, og tilpasser sitt budskap deretter. Islam Nets predikanter bryter ikke direkte med de saudiarabisk orienterte aktørene, men de leser dem på en måte som kan gjøre det lettere å leve i tråd med deres idealer i en vestlig og norsk kontekst.

Det er i hovedsak Islam Nets formidling av salafismen som er tilpasset deres publikum, men det finnes også eksempler på en viss tilpasning av doktrine – i det minste nedtones enkelte aspekter i formidlingen. For eksempel har vi sett at Islam Net opererer med en nedtonet versjon av *al-wala' wa-l-bara'* relativt til salafiautoriteter som ibn Baz og al-Uthaymin, og at dette kan regnes som en tilpasning til hverdagen muslimer i Norge lever i. Den vantro skal ikke hates, men er heller å regne som en potensiell muslim som kan overbevises gjennom vennlighet og *dawa*. Islam Net forbyr ikke vennskap med ikke-muslimer, men advarer mot å la seg påvirke av dem, og det tas også høyde for at ungdommen ikke følger stenge salafinormer i omgang med det motsatte kjønn i det daglige. Oppgaven har argumentert for at slik imøtekommenhet er karakteristisk for Islam Nets *dawa* mot muslimer. Aksepten for det norske demokratiet og bruken av menneskerettighetsargumenter kan regnes som pragmatiske tilpasninger av salafidoktrine av hensyn til muslimers interesser, og til å

bedre forholdene for Islam Nets *dawa*. Generelt har oppgaven argumentert for at Islam Nets fremhevelse av *dawa* ligger til grunn for mange av deres tilpasninger, og at *dawa* samtidig kan fungere som et legitimeringsverktøy der tilpasningene tilsynelatende utfordrer strenge salafiidealer.

Også Islam Nest mobiliseringsstrategier er blitt belyst i oppgaven. Islam Net mobiliserer muslimer til sitt prosjekt gjennom å benytte et popularisert format tilpasset unge norske muslimer. Gruppen spiller på et narrativ om et islamkritisk samfunn og presenterer sin *dawa* som løsningen på muslimers problemer, ved å tilby «salafi-klarhet» og styrkning av individets valgmuligheter i opposisjon til foreldre og storsamfunn, samt ved å gi råd for hvordan man kan leve som god muslim i Norge. Oppgaven har også vist hvordan Islam Net tilpasser budskapet sitt for å tiltrekke seg et stort publikum, før de gradvis leder tilhørerne over mot egne salafi-idealer. For Islam Net er *hisba* noe som skal gjøres gradvis og forsiktig.

Ungdommen ledes mot salafi *aqida* og metode med et bredt spekter av strategier. Islam Net spiller på følelser, inspirerer, advarer om konsekvenser, er forbilder, gir råd og kunnskap, de tilbyr sosialt fellesskap, og de lærer tilhørerne opp i korrekt metode- og autoritetsbruk, blant annet gjennom facebookgruppen – for å nevne noe. Oppgaven har lagt til grunn et perspektiv som ser Islam Nets ytringer som del av et større *dawa*-prosjekt, og den har vist at dette kan gi plausible forklaringer på enkelte av Islam Nets valg. For eksempel har oppgaven argumentert for at Islam Nets insistering på å holde fast ved kontroversielle aspekter ved sin islamforståelse i møte med kritikk, kan ses om et *dawa*-verktøy overfor muslimer. Ved å fokusere på kontroversielle temaer, kan Islam Nets tilhørere stå bedre rustet til å motstå påvirkning på andre, mindre vanskelige områder. I tillegg har denne masteroppgaven sett nærmere på Islam Nets strategier i møte med at et økende antall unge muslimer reiste til Syria og/eller ble tiltrukket av IS' ideologi. Den har argumentert for at dette er et eksempel på hvordan Islam Net kan endre fokus og retorikk når en ny lokal situasjon krever det.

Selv om *dawa* mot muslimer virker å være Islam Nets fremste anliggende, vektlegges også *dawa* mot ikke-muslimer. Oppgaven har belyst hvordan Islam Nets *dawa* mot ikke-muslimer er tilpasset narrativet om nordmenns kritiske holdning til muslimer. Det islam som Islam Net presenterer for å overbevise nordmenn om å akseptere islam, fremstår som mykere og mer generisk enn det budskapet som rettes mot muslimer. Budskapet er ikke utpreget salafi og har ingen referanser til Islam Net. Som med Islam Nets imøtekommenhet i sin *dawa* mot muslimer, ønsker organisasjonen først å tiltrekke seg et tilhørere, for deretter å lede dem over på et salafispor. Med inspirasjon fra Zakir Naik og iERA har Islam Net utviklet spissede

argumentasjonsrekker tilpasset ikke-muslimer med ulike forutsetninger, som Islam Nets medlemmer læres opp i å bruke. Narrativet om nordmenns negative innstilling til islam ligger også til grunn når Islam Net bruker sin *dawa* mot ikke-muslimer som et verktøy for å «rette opp misoppfatninger om islam». Dette bygger som samtidig på en antakelse om at korrekt informasjon om islam vil gjøre nordmenn mer positivt innstilte.

Masteroppgaven har vist hvordan Islam Net i offentlig debatt på den ene siden forsøker å tilegne seg definisjonsmakt over islam med sin objektiverende salafisme, posisjonere seg som en anerkjent aktør og som talspersoner for norske muslimer, sikre muslimers rett til å praktisere islam fullt ut og imøtegå og diskreditere kritiske røster, og på den andre siden fremstå som en troverdig aktør som står opp for islam overfor muslimer, uten å gå på akkord med islams prinsipper i en islamkritisk offentlighet. Islam Nets budskap og retorikk i offentlig samtale er tilpasset ønsket om å sikre forholdene for egen *dawa*-aktivitet og samtidig nå ut med sin *dawa* til et større publikum. Islam Nets narrativ om et grunnleggende islamkritisk samfunn ligger til grunn for deres formidlingsstrategier overfor både muslimer og det øvrige storsamfunnet. Oppgaven har vist hvordan Islam Nets forsøk på å normalisere sin islamforståelse i offentligheten ved å holde fast ved og alminneliggjøre kontroversielle aspekter ved salafismen, antakelig ikke har gjort offentligheten mindre kritiske til organisasjonen. Fordi Islam Net høyst sannsynlig er klar over dette, er det nærliggende å anta at hensynet til *dawa* overfor muslimer veier tyngre enn ønsket om positiv omtale i media. Innenfor rammene som ligger i Islam Nets salafiforståelse og hensynet til *dawa* mot muslimer, forsøker organisasjonen likevel å minimere negativ omtale gjennom å forsøke å ta regien over mediedekningen. Samtidig benytter de den kritikken som kommer som en forsterkning av narrativet om et islamkritisk samfunn og bruker dette som et mobiliseringsgrunnlag.

Som vi har sett, foreligger det ulike kategoriseringer over salafismen i forskningslitteraturen, og disse har flere svakheter. Likevel fremstår Bernard Haykels (2013) *haraki*-salafisme som en kategori Islam Net passer inn i på bakgrunn av organisasjonens høyst aktivistiske virke, deres oppfordringer til aktiv samfunnsdeltakelse og politisk engasjement, og deres tilpasning av salafidoktrine til det norske samfunnet. Dette sammenfaller med Ulrika Mårtenssons (2014) analyse, men skiller seg noe fra Marius Linges forståelse (2013a). Sistnevnte argumenterer for at Islam Net representerer et uttrykk for salafi *purists*, det vil si er lite politisk aktive, men skriver samtidig at de utfordrer denne kategorien som følge av aktivismen og det iboende politiske i deres *dawa*. En mulig forklaring på at Linge vurderer Islam Net annerledes enn Mårtensson og meg selv, er at hans analyse

beskriver Islam Net som langt mer skeptiske til politisk deltakelse enn det jeg gjør i denne oppgaven.

Islam Net oppfordrer sine tilhørere til å ta aktiv del i det norske samfunnet, men legger samtidig visse begrensninger for dette. Dersom unge muslimer følger Islam Nets forbud om studielån, fremstår dette som særlig problematisk. Det samme kan sies om kvinners begrensninger på arbeidsmarkedet. Mårtensson argumenterer for at Islam Nets største problem er at deres argumenter ikke blir hørt av offentlige institusjoner, og at de derfor utestenges fra deler av det sivile samfunnet. Jeg vil argumentere for at Islam Nets retorikk i møte med kritikk i media undergraver muligheten deres til å kunne være en konstruktiv debattant og få sine argumenter hørt. Når enhver som uttrykker seg kritisk blir stemplet som islamofob eller rasist, blir dialog vanskelig. Islam Net ønsker i det hele tatt ikke å bli utfordret på sin påberopte sannhet. Når deres tilhørere blir bedt om å legge sin kritiske sans til side og kun lytte til de religiøst lærde, fremstår dette som intet mindre enn et oppgjør med den vestlige sivilisasjonens opplysningsidealer.

6.1 Fremtidig forskning

Det er flere mulige interessante innfallsvinkler i studiet av Islam Net. Av særlig interesse ville vært en komparativ analyse av ulike salafiske grupper og organisasjoner i Europa, slik Linge også trekker frem. Linges og min masteroppgave har vist at det er likheter å spore mellom Islam Net og salafier i for eksempel Nederland, og man vil nødvendigvis støte på lignende utfordringer i implementeringen av salafidoktrine i land som ligner hverandre kulturelt. En grundigere komparativ analyse på tvers av landegrensene står frem som relevant for bedre å forstå salafismen i de respektive landene og i Europa generelt.

En sosiologisk eller sosialantropologisk studie som ser nærmere på Islam Nets medlemmer og tilhørere vil være svært interessant. Det foreligger ingen studier der for eksempel deltakerne på PCS dybdeintervjues. Det ville vært interessant å undersøke hvordan Islam Nets budskap mottas, på hvilken måte det implementeres i livene til dem som følger organisasjonen og i hvilken grad Islam Nets anmodninger etterleves. I forlengelsen av dette kunne en undersøkelse av hvorvidt det er slik at Islam Nets salafisme oppleves som frigjørende i opposisjon til foreldre og storsamfunn, vært av interesse. Her kunne man for eksempel se på om Islam Nets motstand mot tvangsekteenskap spiller en rolle. Et kjønnsperspektiv i studiet av Islam Nets medlemmer ville vært høyst relevant.

En annen interessant studie ville vært å se på hvor Islam Nets tilhørere står for eksempel ti år frem i tid. Salafismen i Europa i dag blir i stor grad sett i sammenheng med en form for ungdomsopprør og som en nyervervet identitet for nypraktiserende muslimer og konvertitter. Hvorvidt Islam Nets tilhørere holder fast ved sin salafitilhørighet, i den grad de har en, eller om de går over til andre og kanskje mer moderate former for islam ettersom de blir eldre, kunne sagt noe om salafismens rolle for individet over tid.

Litteraturliste

- Adroui, M.-A. (2013). Salafism in France: Ideology, Practices and Contradictions. In R. Meijer (Ed.), *Global Salafism: Islam's New Religious Movement* (pp. 364-383). London: Hurst & Company.
- Ali, M. B. (2012). *The Islamic Doctrine of Al-Wala' wal Bara' (Loyalty and Disavowal) in Modern Salafism*. (Doctor of Philosophy In Arab and Islamic Studies at The University of Exeter), University of Exeter, Exeter.
- Bangstad, S., & Linge, M. (2013). IslamNet – puritansk salafisme i Norge. *Kirke og Kultur*, 118 ER(03).
- Berg, E. (2008). *Koranen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Beyer, P. (2013). *Religion in the Context of Globalization: Essays on concept, form. and political implication*. New York: Routledge.
- Brown, J. A. C. (2009). *Hadith: Muhammad's legacy in the Medieval and Modern world*. Oxford: Oneworld.
- de Koning, M. (2013a). Changing Worldviews and Friendship: An Exploration of the Life Stories of Two Female Salafis in the Netherlands. In R. Meijer (Ed.), *Global Salafism: Islam's New Religious Movement* (pp. 404-423). London: Hurst & Company.
- de Koning, M. (2013b). How Should I Live as a 'True' Muslim? Regimes of Living among Dutch Muslims in the Salafi Movement. *Etnofoor*, 25(2), 53-72.
- Hamid, S. (2013). The Attraction of 'Authentic Islam': Salafism and British Muslim Youth. In R. Meijer (Ed.), *Global Salafism: Islam's New Religious Movement* (pp. 384-403). London: Hurst & Company.
- Hasan, N. (2013). Ambivalent Doctrines and Conflicts in the Salafi Movement in Indonesia. In R. Meijer (Ed.), *Global Salafism: Islam's New Religious Movement* (pp. 169-188). London: Hurst & Company.
- Haykel, B. (2013). On the Nature of Salafi Thought and Action. In R. Meijer (Ed.), *Global Salafism: Islam's New Religious Movement* (pp. 33-57). London: Hurst & Company.
- Hegghammer, T. (2013). Jihadi-Salafis or Revolutionaries? On Religion and Politics in the Study of Militant Islamism. In R. Meijer (Ed.), *Global Salafism: Islam's New Religious Movement* (pp. 244-266). London: Hurst & Company.
- Hourani, A. (1964). Arabic Thought in the Liberal Age: 1798–1939. *Bulletin of the School of Oriental and African Studies*, 27(1), 131-244.
- Lacroix, S. (2013). Between Revolution and Apoliticism: Nasir al-Din al-Albani and his Impact on the Shaping of Contemporary Salafism. In R. Meijer (Ed.), *Global Salafism: Islam's New Religious Movement* (pp. 58-80). London: Hurst & Company.
- Linge, M. (2013a). *The Islamic Network: A Case Study of how Salafi da'wa emerges, mobilizes and transforms in a Norwegian context*. (Master Universite Saint-Joseph), Marius Linge, Beirut.
- Linge, M. (2013b). Den konservative muslimske vekkelsen. Om IslamNet, Profetens Ummah og salafismens fremvekst i Norge. *Samtiden*(04), 38-52.
- Malik, K. a.-A. M. (2013). Pious Way to Politics: The Rise of Political Salafism in Post-Mubarak Egypt. *Digest of Middle East Studies*, 22(1), 57-73.

- Meijer, R. (2013a). *Global Salafism: Islam's new religious movement*. London: Hurst & Company.
- Meijer, R. (2013b). Introduction. In R. Meijer (Ed.), *Global Salafism: Islam's New Religious Trend* (pp. 1-32). London: Hurst & Company.
- Meijer, R. (2013c). Commanding Right and Forbidding Wrong as a Principle of Social Action: The Case of the Egyptian al-Jama'a al-Islamiyya. In R. Meijer (Ed.), *Global Salafism: Islam's New Religious Movement* (pp. 189-220). London: Hurst & Company.
- Mårtensson, U. (2014). *Haraki Salafism in Norway: 'The Saved Sect' Hugs the Infidels*. *Tidsskrift for Islamforskning, The Nordic Welfare State*, 8(1), 190-219.
- Naik, Z. (2006). *Answers to Non-Muslims' Common Questions About Islam*. New Dehli: Al-Hasanat Books.
- Pals, D. L. (2006). *Eight Theories of Religion*. New York: Oxford University Press.
- Philips, B. (2005). *The Fundamentals of Tawheed*. Riyadh: International Islamic Publishing House.
- Reetz, D. (2014). Tabligh Jama'at. In F. P. R. Ortega (Ed.), *Islamic Movements of Europa* (pp. 30-36). London: Tauris & Co. Ltd.
- Robertson, R. (1995). Glocalization: Time-Space and Homogeneity-Heterogeneity. In M. F. S. L. R. Robertson (Ed.), *Global Modernities* (pp. 25-44). London: SAGE Publications Ltd.
- Roy, O. (2004). *Globalized Islam: the search for a new ummah*. New York: Columbia University Press.
- Roy, O. (2007). *The Failure of Political Islam*. London: I.B. Tauris.
- Roy, O. (2010). *Holy Ignorance: When Religion and Culture Part Ways*. London: Hurst.
- Salomon, N. (2013). The Salafi Critique of Islamism: Doctrine, Difference and the Problem of Islamic Political Action in Contemporary Sudan. In R. Meijer (Ed.), *Global Salafism: Islam's New Religious Movement* (pp. 143-168). London: Hurst & Company.
- Shavit, U. (2012). The Wasati and Salafi Approaches to the Religious Law of Muslim Minorities. *Islamic Law and Society*, 19, 416-457.
- Shavit, U. (2014). Can Muslims Befriend Non-Muslims? Debating al-walā' wa-al-barā' (Loyalty and Disavowal) in Theory and Practice. *Islam and Christian-Muslim Relations*, 25(1), 67-88. doi:10.1080/09596410.2013.851329
- Wagemakers, J. (2013). The Transformation of a Radical Concept: *al-wala' wa-l-bara'* in the Ideology of Abu Muhammad al-Maqdisi. In R. Meijer (Ed.), *Global Salafism: Islam's New Religious Movement* (pp. 81-106). London: Hurst & Company.
- Wiktorowicz, Q. (2006). Anatomy of the Salafi Movement. *Studies in Conflict and Terrorism*, 29, 207-239.
- Zahab, M. A. (2013). Salafism in Pakistan: The Ahl-e Hadith Movement. In R. Meijer (Ed.), *Global Salafism: Islam's New Religious Movement* (pp. 126-142). London: Hurst & Company.

Andre kilder

Nyhetsartikler og kommentarer:

Aden, Amel; Tarako, Sylo (2014.12.06): «Feil å alliere seg med Islam Net». *Aftenposten*. <http://www.aftenposten.no/meninger/debatt/Feil-a-alliere-seg-med-Islam-Net-7601144.html> besøkt 27.10.2015.

Aftenposten redaksjon (2014.10.06): «Moderate planer mot ekstreme holdninger». *Aftenposten*. <http://www.aftenposten.no/meninger/leder/Moderate-planer-motA-ekstreme-holdninger-7598261.html#U5lr402KCjE> besøkt 26.10.2015.

Akerhaug, Lars (2009.06.03): «Kontroversiell imam fjernet fra studentseminar». *VG*. <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/krigen-mot-terror/kontroversiell-imam-fjernet-fra-studentseminar/a/551096/> besøkt 11.10.2015.

Akerhaug, Lars (2011.12.10): «Forsvarte vold mot kvinner på norsk islam-konferanse». *Aftenposten*. <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Forsvarte-vold-mot-kvinner-pa-norsk-islam-konferanse-5323206.html> besøkt 11.10.2015.

Akerhaug, Lars (2012.19.12): «Ber Høgskolen stanse omstridt islamsk foredragsholder». *VG*. <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/ber-hoegskolen-i-oslo-stanse-omstridt-islamsk-foredragsholder/a/10048809/> besøkt 01.11.2015.

Akerhaug, Lars (2012.19.12): «Omstridt predikant besøker Norge». *VG*. <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/islam-debatten/omstridt-islamsk-predikant-besoeker-norge/a/10048762/> besøkt 01.11.2015.

Akerhaug, Lars (2014.13.06): «Naivitet i praksis». *Minerva*. <http://www.minervanett.no/naivitet-i-praksis/> besøkt 02.10.2015.

Akerhaug, Lars (2014.19.12): «Hvitvasking av ekstremisme». *Dagbladet*. <http://www.dagbladet.no/2014/12/19/kultur/meninger/debatt/kronikk/ekstremisme/36789213/> besøkt 27.10.2015.

Alzaghari, Linda (2013.22.10): «La ham kaste den første sten». *NRK*. <http://www.nrk.no/ytring/la-ham-kaste-den-forste-sten-1.11310094> besøkt 14.10.2015.

Alzaghari, Linda; Assidiq, Yousef (2014.03.05): «Dialog er ikke nok». *Dagbladet*. http://www.dagbladet.no/2014/05/03/kultur/meninger/kronikk/islamsk_rad/ekstremisme/33102025/ besøkt 27.10.2015.

Auestad, Gunn Evy; Wergeland, Paal (2013.22.10). «-Tror Alzaghari har misforstått». *NRK*. http://www.nrk.no/norge/_-tror-alzaghari-har-misforstatt-1.11309721 besøkt 14.10.2015.

Auestad, Gunn Evy; Lauritzen, Fredrik (2015.09.01): «Klart flertall for Muhammed-karikaturer». *NRK*. <http://www.nrk.no/norge/klart-fleirtal-for-muhammed-karikaturar-1.12139454> besøkt 03.11.2015.

Færaas, Arild (2011.01.09): «Islam Net-leder mener ingen muslimer kan være imot dødsstraff». *VG*. <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/islam-debatten/islam-net-leder-mener-ingen-muslimer-kan-vaere-motstandere-av-doedsstraff/a/10082007/> besøkt 25.11.2015.

Hjerpset-Østlie, Nina (2014.11.06): «Hvem trenger fiender med Aftenpostens venner». *Aftenposten*. <http://www.aftenposten.no/meninger/debatt/Hvem-trenger-fiender-med-Aftenpostens-venner-7599747.html> besøkt 27.10.2015.

Johansen, Nilas; Haugsbø, Frank (2010.10.06): «Rekrutterer etniske nordmenn til omstridt islam». *VG*. <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/tro-og-livssyn/rekrutterer-etniske-nordmenn-til-omstridt-islam/a/10001480/> besøkt 12.10.2015.

Johansen, Nilas (2010.16.06): «-Vi vil renavaske islams navn». *VG*. <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/tro-og-livssyn/vi-vil-renvaske-islams-navn/a/10001650/> besøkt 05.10.2015.

Johansen, Nilas; Hopperstad, Morten; Skjærli, Brynjar; Henden, Harald (2013.29.10): «Syria-søstrene var aktive i Islam Net». *VG*. <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/syria/syria-soestrene-var-aktive-i-islam-net/a/10136376/> besøkt 28.10.2015.

Krokfjord, Torgeir; Hultgreen, Gunnar (2015.20.02): «Oslo-kvinne jages for terrorplan, nå er venninnene hennes i Syria». *Dagbladet*. http://www.dagbladet.no/2015/02/20/nyheter/norske_islamister/syria/is/37802701/ besøkt 28.10.2015.

Lysberg, Magnus; Tallaksen, Simen (2015.07.02): «Føler seg utstøtt». *Klassekampen*. <http://www.klassekampen.no/article/20150207/ARTICLE/150209940> besøkt 27.10.2015.

Mogen, Trym (2013.17.10): «Her spør Islam Net norske muslimer om de er for dødsstraff og steining for utroskap». *Dagbladet*. http://www.dagbladet.no/2013/10/17/nyheter/innenriks/islam_net/antirasistisk_senter/29788371/ besøkt 13.10.2015.

Mogen, Trym (2013.18.10): «AUF-Pedersen om Islam Net: -Hårreisende uttalelser og meninger». *Dagbladet*. http://www.dagbladet.no/2013/10/18/nyheter/innenriks/eskil_pedersen/auf/islam_net/29848627/ besøkt 14.10.2015.

NTB (2013.10.01): «Audun Lysbakken ber Islam Net avlyse møte», *NRK*. <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/politikk/Audun-Lysbakken-ber-Islam-Net-avlyse-mote-7088077.html> besøkt 01.11.2015.

NTB (2013.23.10): «Savnede søstre sier de er villige til å dø i Syria». *VG*.
<http://www.vg.no/nyheter/utenriks/syria/savnede-soestre-sier-de-er-villige-til-aa-doe-i-syria/a/10127401/> besøkt 28.10.2015.

NTN (2014.03.07): «Student nektet å bruke niqab i undervisning på UiO». *Bergens Tidende*. <http://www.bt.no/nyheter/innenriks/Student-nektet-a-bruke-nikab-i-undervisning-pa-UiO-3151502.html> besøkt 20.11.2015.

Omvik, Eirik; Tollersrud, Emma (2013.10.03): «Kritiserer UiO for prinsippløshet». *Universitas*. <http://universitas.no/nyheter/58185/kritiserer-uio-for-prinsipploshet> besøkt 24.10.2015.

Qureshi, Fahad (2010.16.06): «Jeg er ingen ekstremist». *VG*.
<http://www.vg.no/nyheter/innenriks/kronikk-jeg-er-ingen-ekstremist/a/10001648/> besøkt 12.10.2015.

Qureshi, Fahad (2013.02.10): «Antirarisrisk senter spres rasisme». *Dagbladet*.
<http://www.dagbladet.no/2013/10/02/kultur/meninger/hovedkronikk/kronikk/debatt/29565367/> besøkt 29.09.2015.

Qureshi, Fahad (2013.22.10): «Islam Net forebygger radikaliserings». *NRK*.
<http://www.nrk.no/ytring/islam-net-forebygger-radikaliserings-1.11311986> besøkt 27.10.2015.

Qureshi, Fahad (2014.19.07): «Ikke bidra til radikaliserings». *Klassekampen*.
<http://www.klassekampen.no/article/20140719/ARTICLE/140719937> besøkt 29.10.2015.

Qureshi, Fahad (2015.07.02): «Islamofobiens predikant». *Klassekampen*.
<http://www.klassekampen.no/article/20150207/ARTICLE/150209864> besøkt 21.11.2015.

Qureshi, Fahad (2015.09.06): «Islam Net blir misforstått». *Aftenposten*.
<http://www.aftenposten.no/meninger/debatt/Fahad-Qureshi-Islam-Net-blir-misforstatt-8050792.html> besøkt 25.11.2015.

Ramnefjell, Geir (2013.23.10): «Et radikalt blindspor». *Dagbladet*.
<http://www.dagbladet.no/2013/10/23/kultur/meninger/kommentar/islam/radikalisme/29937027/> besøkt 14.10.2015.

Rikstad, Anders (2013.20.03): «Nei til Islam Net på UiO». *Universitas*.
<http://universitas.no/nyheter/58146/nei-til-islam-net-pa-uio> besøkt 24.10.2015.

Rikstad, Anders (2013.21.03): «-UiO diskriminerer oss». *Universitas*.
<http://universitas.no/nyheter/58177/uio-diskriminerer-oss> besøkt 03.11.2015.

Rikstad, Anders (2013.02.05): «Avviste Islam Net-anken». *Universitas*.
<http://universitas.no/nyheter/58314/avviste-islam-net-anken> besøkt 24.10.2015.

Sandberg, Per (2012.21.12): «Et ideologisk sykdomstegn». <http://www.nrk.no/ytring/et-ideologisk-sykdomstegn-1.10850277> besøkt 01.11.2015.

Skille, Øyvind; Zondag, Martin (2012.20.12): «Omstridt predikant ønsker shariadomstoler i Norge». NRK. <http://www.nrk.no/norge/onsker-sharia-domstol-i-norge-1.10849119> besøkt 25.11.2015.

Skille, Øyvind; Solheim, Simen (2012.21.12): «Nektet filming under åpent møte med omstridt muslimsk talsmann». NRK. <http://www.nrk.no/norge/nektet-foto-av-islam-net-foredrag-1.10850889> besøkt 01.11.2015.

Slettholm, Andreas; Stokke, Olga (2015.07.06). «Islam Net-leder: Moské-lederne tør ikke si det de egentlig mener». *Aftenposten*. <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Islam-Net-leder-Mosk-lederne-tor-ikke-si-det-de-egentlig-mener-8046802.html> besøkt 10.10.2015.

Slettholm, Andreas; Stokke, Olga (2015.09.06). «Moskéleder: «Helt bak mål at vi skjuler våre meninger»». *Aftenposten*. <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Moskleder-Helt-bak-mal-at-vi-skjuler-vare-meninger-8050279.html> besøkt 10.10.2015.

Steen, Rune Berglund; Sultan, Shoaib (2013.27.09): «Islam Net sprer hat». *Dagbladet*. <http://www.dagbladet.no/2013/09/27/kultur/kronikk/debatt/meninger/debattinnlegg/29495642/> besøkt 20.10.2015.

Steen, Rune; Sultan, Shoaib (2013.07.10): «Bekreftet kritikk». <http://www.dagbladet.no/2013/10/07/kultur/kronikk/debatt/meninger/debattinnlegg/29644191/> besøkt 20.10.2015.

Stokke, Olga; Skjeggstad, Helene (2011.12.10): «Frykter å bli stemplet som ekstremister». *Aftenposten*. <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Frykter-a-bli-stemplet-som-ekstremister-5350191.html> besøkt 20.10.2015.

Stokke, Olga (2014.12.04): «Vil forske på norske islamister». *Aftenposten*. <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Vil-forske-pa-norske-islamister-7535525.html> besøkt 30.10.2015.

Stokke, Olga; Slettholm, Andreas (2015.08.06): «Stadig flere unge søker seg til bokstavtro islam». *Aftenposten*. <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Stadig-flere-unge-soker-seg-til-bokstavtro-islam-8047170.html> besøkt 27.10.2015.

Stokke, Olga; Slettholm, Andreas (2015.10.06): ««Konevold er en privatsak», «Flerkoneri er tillatt», HIV er en straff fra Allah» og dødsstraff for homofili og utroskap». *Aftenposten*. <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Konevold-er-en-privatsak-Flerkoneri-tillatt-HIV-er-en-straft-fra-Allah-og-dodsstraff-for-homofili-og-utroskap-8047174.html> besøkt 03.11.2015.

Storhaug, Hege (2012.17.12): «Lovpriser og inviterer kjent ekstremist». *Human Rights Service*. <http://www.rights.no/2012/12/lovpriser-og-inviterer-ekstremist/> besøkt 01.11.2015.

Zaman, Kadafi (2009.24.02): «Norsk imam klandrer Bush for 9/11». *TV2*.
<http://www.tv2.no/a/2583395> besøkt 11.10.2015.

Nyhetsartikler i papiravis:

Åse Brandvold, «Holder nytt kurs i Oslo». *Klassekampen*, 04.01.2013, s. 10.

Gullestad, Frida Holstein, «Vil gi ungdommer kunnskap om islam». *Klassekampen*, 27.11.2014, s. 12.

Islam Nets nettsted:

(Ikke datert eller signert. Sortert etter nettsted.)

Almadinah.no: «AlMadinah Institute» <http://almadinah.no/> besøkt 26.11.2015.

Finnislam.no: <http://finnislam.no/> besøkt 02.09.2015.

Finnveien.no: <http://finnveien.no/> besøkt 02.09.2015.

Finnveien.no: «Er døden virkelig enden?». www.finnveien.no/hva-gjor-jeg-her/er-doden-virkelig-enden besøkt 02.09.15.

Finnveien.no: «Hva er meningen med livet?». <http://finnveien.no/finnes-gud/hva-er-meningen-med-livet> besøkt 04.10.2015.

Finnveien.no: «Hvordan forstår vi Gud?». <http://finnveien.no/finnes-gud/hvordan-forstar-vi-gud> besøkt 02.09.15.

Konvertitt.no: «Konvertitt – Guide for nye muslimer». www.konvertitt.no besøkt 06.10.2015.

Muhammed.no: <http://muhammed.no/> besøkt 02.09.2015.

Muhammed.no: «Hvorfor er det galt å karikere profeten Muhammed?». <http://muhammed.no/ekstra/ubesvarte-sporsmal/hvorfor-er-det-galt-a-karikere-profeten-muhammed> besøkt 03.11.2015.

Islamnet.no: «Anklager Islam Net for å drive med radikaliserings». <http://www.islamnet.no/nyheter/nyheter/2246-anklager-islam-net-radikaliserings.html> besøkt 20.11.2015.

Islamqa.no: «Bør vi dra til Syria?». <http://islamqa.no/kategorier/tilbedelse/annen-tilbedelse/item/46-bor-vi-dra-til-jihad-i-syria> besøkt 02.10.2015.

Islamnet.no: «-De erklærte meg kafir».

<http://www.islamnet.no/nyheter/kronikker/2245-de-erklaerte-meg-kafir.html> besøkt 28.10.2015.

Islamnet.no: «De vil forby islam, men de gjør oss bare sterkere».

<http://www.islamnet.no/nyheter/kronikker/2319-de-vil-forby-islam-men-de-gjor-oss-bare-sterkere/> besøkt 24.11.2015.

Islamnet.no: «Gruppen er tilbake, men sjia-hackeren legger skylden på kristne».

<http://www.islamnet.no/nyheter/nyheter/2175-skylden> besøkt 28.11.2015

Islamnet.no: «Islam Nets klage på avslag om studentforening ved UiO».

<http://www.islamnet.no/nyheter/islam-net/2312-islam-nets-klage-pa-avslag-om-studentforening-ved-uo> besøkt 24.10.2015.

Islamnet.no: «Jeg elsker Muhammed, ikke Charlie – Vil du vite hvorfor?».

<http://www.islamnet.no/nyheter/kronikker/2376--jeg-elsker-muhammed-ikke-charlie--vil-du-vite-hvorfor> besøkt 03.11.2015.

Islamnet.no: «Mediehenvendelser». [http://www.islamnet.no/om-](http://www.islamnet.no/om-oss/kategorier/mediehenvendelser.html)

[oss/kategorier/mediehenvendelser.html](http://www.islamnet.no/om-oss/kategorier/mediehenvendelser.html) besøkt 30.10.2015.

Islamnet.no: «Minotenk fører godtroende nordmenn bak lyset».

<http://www.islamnet.no/nyheter/kronikker/2111-minotenk-bak-lyset.html> besøkt 25.11.2015.

Islamnet.no: «Niqabforbud er i strid med menneskerettighetene».

<http://www.islamnet.no/nyheter/nyheter/2248-niqabforbud-er-i-strid-med-menneskerettighetene.html> besøkt 02.11.2015.

Islamnet.no: «Om oss». <http://www.islamnet.no/om.html> besøkt 26.11.2015.

Islamnet.no: «Profetens Ummah skyter seg selv i foten»

<http://www.islamnet.no/nyheter/kronikker/2343-profetens-ummah-skyter-seg-selv-i-foten.html> besøkt 25.11.2015.

Islamnet.no: «-Skal vi innføre skoleuniform slik bønnerom forbys for å unngå press?».

<http://www.islamnet.no/nyheter/nyheter/2275-skal-vi-innfore-skoleuniform.html> besøkt 02.11.2015.

Islamnet.no: «Støtt oss i å forbygge Islam-hatet som sprer seg i Norge!».

<http://www.islamnet.no/aktiviteter-/aktivitetskalender/day/date/1975-08-13/> besøkt 24.11.2015.

Islamnet.no: «Sultan på motdemonstrasjon eller bærtur?».

<http://www.islamnet.no/nyheter/in/2183-sultan-baertur/> besøkt 20.11.2015.

Islamnet.no: «Troverdige engelsktalende foredragsholdere». <http://islamnet.no/om-oss/foredragsholdere/2344-troverdige-engelsktalende-foredragsholdere-om-islam.html> besøkt 26.11.2015.

Islamqa.no: «Er det tillat som taxisjåfør å frakte passasjerer til barer og nattklubber?». <http://islamqa.no/kategorier/livsstil-og-dagligliv/jobb-og-utdannelse/item/125-er-det-tillatt-som-taxisjafor-a-frakte-passasjerer-til-barer-og-nattklubber> besøkt 28.11.2015.

Islamqa.no: «Om oss». <http://islamqa.no/om-oss> besøkt 21.09.2015.

Islamqa.no: «Islam QA – Spørsmål og svar». <http://islamqa.no/> besøkt 21.09.2015.

Islamqa.no: «Å kjøpe leilighet hvor bygningen tar opp lån med renter». <http://islamqa.no/kategorier/livsstil-og-dagligliv/okonomi-og-finans/item/92-a-kojpe-leilighet-hvor-bygningen-tar-opp-lan-med-renter> besøkt 25.11.2015.

Islamqa.no: «Å gjøre narr av noen aspekter ved sunnah». <http://islamqa.no/kategorier/livsstil-og-dagligliv/etikk-og-moral/item/57-a-gjore-narr-av-noen-aspekter-ved-sunnah> besøkt 25.11.2015.

Islamqav.com: <http://www.islamqav.com/> besøkt 21.09.2015

Peaceconference.no: «Minner». <http://www.peaceconference.no/minner> besøkt 10.06.2015.

Peaceconference.no: «Program». <http://www.peaceconference.no/program> besøkt 01.09.15.

Sosiale medier:

iERA: «Mission Dawah»
https://www.facebook.com/MissionDawah/info/?tab=page_info besøkt 06.10.2015.

Islam Net: «DawahSkolen». <https://www.facebook.com/DawahSkolen.no> besøkt 06.10.2015.

Islam Net: «DawahSkolen» (om).
https://www.facebook.com/DawahSkolen.no/info/?tab=page_info besøkt 06.10.2015.

Islam Net: «Global Messenger Day Oslo 2015»
<https://www.facebook.com/events/418006181711073/> besøkt 06.10.2015.

Islam Net: «Islam Net – Misoppfatninger om Islam».
<https://www.facebook.com/groups/islamnetpost/> besøkt 21.09.2015.

Islam Net: «Muslimer ut i arbeid».

<https://www.facebook.com/groups/muslimerutiarbeid/> besøkt 28.11.2015.

Islam Net: «Oslo Dawah Day»

<https://www.facebook.com/events/1625155511067022/> besøkt 06.10.2015.

Nore, Aslak: <https://twitter.com/aslalnore/status/608191331542925312> besøkt 27.10.2015.

Video:

Alsuleiman, Sh. Shady (2012.01.11): «Is al Wala' wal Bara' part of Tawheed? Q&A».

<http://www.islamnet.no/multimedia/kategorier/video/visvideo/734/is-al-wala-wal-bara-a-part-of-tawheed-qaa-sh-shady-alsuleiman.html> besøkt 19.11.2015.

Alsuleiman, Sh. Shady (2012.04.12): «Who are qualified to make Takfir? Q&A».

<http://www.islamqav.com/categories/50-theology-and-religious-understanding/jihad-and-takfir/99-who-are-qualified-to-make-takfir-q-a-sh-shady-alsuleiman> besøkt 25.11.2015.

Alsuleiman, Sh. Shady (2014.17.09): «Do we have to follow the law in non-Muslim

countries? Q&A». <http://www.islamqav.com/all-questions/category/50-theology-and-religious-understanding/jihad-and-takfir/226-do-we-have-to-follow-the-law-in-non-muslim-countries-q-a-sh-shady-alsuleiman> besøkt 29.09.2015.

Alsuleiman, Sh. Shady (2014.23.09): «Is Hijra obligatory for Muslims in the West? Q&A».

<https://www.youtube.com/watch?v=SF3YTX-wdk> besøkt 03.11.2015.

Alsuleiman, Sh. Shady (2014.23.09): «Is it Haram to be around smokers and drinkers?

Q&A». <http://www.islamqav.com/categories/43-lifestyle-and-daily-life/social-participation/241-is-it-haram-to-be-around-smokers-and-drinkers-q-a-sh-shady-alsuleiman> besøkt 28.11.2015.

Aftenposten web-TV (2015.05.02): «–Regjeringens tiltak mot radikalisering fungerer

ikke». *Aftenposten*. <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/--Regjeringens-tiltak-mot-radikalisering-fungerer-ikke-7888715.html> besøkt 27.10.2015.

Aktuelt (07.01.2015). NRK. <https://tv.nrk.no/serie/aktuelt-tv/NNFA50010715/07-01-2015#t=25m29s> besøkt 03.11.2015.

Dagsnytt 18 (2013.10.01). NRK. <https://tv.nrk.no/serie/dagsnytt-atten-tv/NNFA56011013/10-01-2013#t=24m4s> besøkt 02.11.2015.

Dagsnytt 18 (2013.10.04). NRK. <https://tv.nrk.no/serie/dagsnytt-atten-tv/NNFA56041013/10-04-2013#t=29m0s> besøkt 24.10.2015.

Evans, Yoshua (2015.17.02): «I want to convert to islam, but the hijab is holding me back, what to do? Q&A». <http://www.islamqav.com/categories/22-islamic-sciences/dawah-invitation-to-islam/317-i-want-to-convert-to-islam-but-the-hijab-is-holding-me-back-what-to-do-q-a-yusha-evans> besøkt 23.08.2015.

Green, Abdur Raheem (2014.09.12): «Is it allowed to judge other brothers and sisters in islam? Q&A». <http://www.islamqav.com/categories/36-lifestyle-and-daily-life/ethics-and-morals/289-is-it-allowed-to-judge-other-brothers-and-sisters-in-islam-q-a-abdur-raheem-green> besøkt 11.11.2015.

Green, Abdur Raheem (2014.23.12): «Al Wala Wal Bara: Love and Hate for Allah's Sake». <https://www.youtube.com/watch?v=K7nUW1LD-xk> besøkt 19.11.2015.

Haddad, Haitham al (2013.17.08): «Muslims' Role in the West. Part 2.1. Living Islam in the West». <https://www.youtube.com/watch?v=dQ4hfO57U54&index=5&list=PLIgUzcnbbNNUNKK4tdO8cavzsRorkglYp> besøkt 26.11.2015.

Haddad, Haitham al (2014.22.04): «Can we live in non Muslim countries? Q&A». <http://www.islamqav.com/categories/43-lifestyle-and-daily-life/social-participation/170-can-we-live-in-non-muslim-countries-q-a-dr-haitham-al-haddad> besøkt 28.09.2015.

Haddad, Haitham al (2015.26.05): «The Future of Islam in Europe». <https://www.youtube.com/watch?v=jOreJ28GG1E> besøkt 29.09.2015.

Islam Net: <https://www.youtube.com/user/IslamNetVideo> besøkt 26.11.2015.

Islam Net: «Ingen av oss bør måtte stå alene!»
www.facebook.com/DawahSkolen.no/videos/vb.213798428648342/1129435623751280/?type=2&theater besøkt 06.10.2015.

Islam Net (2011.09.03): «Jobb med da'wah – Hva er da'wah». <https://www.youtube.com/watch?v=VQsbA81FtqE> besøkt 19.11.2015.

Islam Net (2011.02.09): «Islam Net-leder til VG: Islam, dødsstraff og demokrati – INTERVJU» <https://www.youtube.com/watch?v=Yjb7EcctjUo> besøkt 30.10.2015.

Islam Net (2012.30.06): «Islam Net-leder til NRK: Valgerd Skogens beskyldninger om at Islam Net bidrar til radikaliserings». <https://www.youtube.com/watch?v=432abGNQo4s> besøkt 30.10.2015.

Islam Net (2015.07.10): «The ISIS Crisis – Sh. Haitham al-Haddad vs. the Fake Islamic State». <https://www.youtube.com/watch?v=zmQZ0BCM7dE> besøkt 26.11.2015.

Qureshi, Fahad (2013.19.05): «It's Not the "Radical Shaykk" it's Islam». <https://www.youtube.com/watch?v=bV710c1dgpU> besøkt 13.10.2015.

Qadhi, Yasir (2014.05.08): «Should we go to join the jihad in Syria? Q&A». <https://www.youtube.com/watch?v=WliCJYMbsZY> besøkt 26.11.2015.

TV2 (2015.09.02): «Norske politikere mener vi må tåle karikaturene – muslimsk leder rev dem i stykker». <http://www.tv2.no/v/871523/> besøkt 03.11.2015.

Andre nettsteder:

Al-Munajjid, Muhammad Saalih: «Can a muslim be a sincere friend to a kafir?». <http://islamqa.info/en/21530> besøkt 28.11.2015.

Al-Munajjid, Muhammad Saalih: «What is meant by taking the kuffaar as friends? Ruling on mixing with the kuffar». <http://islamqa.info/en/59879> besøkt 28.11.2015.

Assembly of Muslim Jurists of America: «Decisions and recommendations of AMJAs fifth annual convention». <http://www.amjaonline.org/en/declarations/20-declarations/53-decisions-and-recommendations-of-amja-s-fifth-annual-convention> besøkt 28.11.2015.

Brattland, Marianne (2013.05.15). «Avslag på søknad om registrering av Islam Net som studentforening ved HiOA». *Khrono*. http://khrono.no/sites/khrono.no/files/til_islam_net_student_fra_hioa.pdf besøkt 24.10.2015

Brookings Institute: <http://www.brookings.edu/> besøkt 28.10.2015.

Hamid, Shadi: «Experts weigh in (part 4): Is quietist Saladism the antidote to ISIS?». <http://www.brookings.edu/blogs/markaz/posts/2015/03/31-experts-weigh-in-4-quietist-salafism-hamid> besøkt 28.10.2015.

Islamic Education and Research Academy: <http://www.iera.org/> besøkt 28.11.2015.

Olidort, Jacob: «Experts weigh in: Is quietist Saladism the antidote to ISIS?». <http://www.brookings.edu/blogs/markaz/posts/2015/03/13-rethinking-islamism-quietist-salafis> besøkt 28.10.2015.

Onereason.org: <http://www.onereason.org/> besøkt 04.10.2015.

New Muslim Academy: «Team». <http://newmuslimacademy.org/team/> besøkt 06.10.2015.

Politiets sikkerhetstjeneste: «Radikalisering». <http://www.pst.no/blogg/radikalisering/> besøkt 29.10.2015.

Pressens Faglige Utvalg: «Islam Net ved leder Fahad Qureshi mot Verdens Gang». <http://presse.no/pfu-sak/14610/> besøkt 30.10.2015

Qadhi, Yasir: «Experts weigh in (part 5): Is quietist Saladism the antidote to ISIS?». <http://www.brookings.edu/blogs/markaz/posts/2015/04/01-yasir-qadi-quietist-salafism-experts-weigh-in> besøkt 28.10.2015.

Senzai, Farid: «Experts weigh in (part 8): Is quietist Saladism the antidote to ISIS?». <http://www.brookings.edu/blogs/markaz/posts/2015/04/8-sensai-experts-weigh-in-quietist-salafism> besøkt 28.10.2015.

Shaikh, Mubin: «Experts weigh in (part 2): Is quietist Saladism the antidote to ISIS?». <http://www.brookings.edu/blogs/markaz/posts/2015/03/17-rethinking-islamism-quietist-salafis-experts-part-2> besøkt 28.10.2015.

Vepsen (2012.17.12): «Islam Net må avlyse!». <http://www.vepsen.no/2012/12/islam-net-ma-avlyse/> besøkt 01.11.15

Wagemakers, Joas: «Experts weigh in (part 3): Is quietist Saladism the antidote to ISIS?». <http://www.brookings.edu/blogs/markaz/posts/2015/03/rethinking-islamism-salafis-antidote-joas-wagemakers> besøkt 28.10.2015.

Oppslagsverk:

Bangstad, Sindre (2014): «Salafisme». *Store Norske Leksikon*. <https://snl.no/salafisme#menuitem4> besøkt 27.09.2015.

Encyclopædia Britannica: «Murjiah». <http://global.britannica.com/topic/Murjiah> besøkt 29.11.2015.

Stenersen, Anne (2015): «al-Qaida». *Store Norske Leksikon*. <https://snl.no/al-Qaida> besøkt 19.11.2015.

Strømmen, Øyvind (2015): «Anders Behring Breivik». *Store Norske Leksikon*. https://snl.no/Anders_Behring_Breivik besøkt 27.10.2015.

Vogt, Kari (2009): «Wali». *Store Norske Leksikon*. <https://snl.no/wali> besøkt 19.11.2015.